

המוסד לביטוח לאומי
דוחות כספיים
ליום 31 בדצמבר 2008

דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2008

תוכן העניינים

1	דוח רואה החשבון המבקר
3-2	דוחות על המצב הכספי
4	דוחות על הביצוע הכספי
5	דוחות על השינויים בגרעון
7-6	דוחות על תזרימי המזומנים
38-8	באורים לדוחות הכספיים
39	רשימות לפי ענפים (בלתי מבוקר)
51	דין וחשבון של אקטואר המוסד

דוח רואה החשבון המבקר למנהלת המוסד לביטוח לאומי

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של המוסד לביטוח לאומי (להלן - "המוסד") לימים 31 בדצמבר 2008 ו-2007 ואת הדוחות על הביצוע הכספי, הדוחות על השינויים בגרעון והדוחות על תזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים. דוחות כספיים אלה הינם באחריות מינהלת המוסד. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של בטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי מינהלת המוסד וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של המוסד לימים 31 בדצמבר 2008 ו-2007 ואת הביצוע הכספי, השינויים בגרעון ותזרימי המזומנים שלו לכל אחת מהשנים שהסתיימו באותם תאריכים, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP), לרבות תקני חשבונאות ממשלתיים ובכפוף למדיניות מינהלת המוסד כמתואר בבאור 2.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 2' בדבר החלטת הנהלת המוסד לשקול את מדיניות המוסד לגבי חישוב קרנות הביטוח עם פרסום תקן בינלאומי בנושא וכן ליתרת הגרעון ליום 31 בדצמבר 2008 אשר מסתכמת באותו מועד בסך של 126,857,409 אלפי ש"ח.

ליאון אורליצקי ושות'
רואי חשבון

בני ברק,
22 בנובמבר 2009.

דוחות על המצב הכספי

31 בדצמבר		באור	
2007	2008		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
			נכסים שוטפים
176,768	8,173	3	מזומנים ושווי מזומנים
3,487,334	3,527,504	4	חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין - דמי ביטוח
			חייבים ויתרות חובה:
669,394	779,940	5	חובות הציבור
80,741	86,430	6	חייבים אחרים
4,414,237	4,402,047		
			השקעות ויתרות חובה לזמן ארוך
117,766	119,001	7	פקדונות בבנק
3,298,741	3,688,267	8	ממשלת ישראל
120,901,226	134,999,784	9	איגרות חוב של ממשלת ישראל
124,317,733	138,807,052		
734,584	720,244	10	רכוש קבוע
95,436	109,947	11	נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תכנה
129,561,990	144,039,290		

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

אסתר דומיניסיני, מנהלת כללית ויר"ר המינהלה

אבי ברף, חשב המוסד, חבר מינהלה

ר"ח מזל אבגנים, מנהלת אגף חשבונות

תאריך אישור הדוחות: 22 בנובמבר 2009.

דוחות על המצב הכספי

31 בדצמבר		באור	
2007	2008		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
-	1,466		התחייבויות שוטפות
162,631	255,898	8	אשראי לזמן קצר מבנק ממשלת ישראל
278,686	284,759	12	זכאים אחרים
3,175,077	3,199,914	13	זכאים לגמלה
113,650	136,468	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
<u>3,730,044</u>	<u>3,878,505</u>		
			התחייבויות לזמן ארוך
*527,150	556,351	14	התחייבות בגין קרנות מיועדות
2,257,070	3,056,043	15	התחייבויות בגין זכויות עובדים
<u>2,784,220</u>	<u>3,612,394</u>		
<u>231,010,800</u>	<u>263,392,800</u>	16	קרנות הביטוח
<u>6,000</u>	<u>13,000</u>	17	התחייבויות תלויות
<u>(107,969,074)</u>	<u>(126,857,409)</u>		גרעון
<u>129,561,990</u>	<u>144,039,290</u>		

* סוג מחדש.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על הביצוע הכספי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		באור	
2007*	2008		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
הכנסות			
הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:			
24,008,247	24,969,506	א18	דמי ביטוח מעסיקים
2,254,441	2,746,569	ב18	דמי ביטוח לא שכירים
13,700,810	14,797,283	19	הכנסות מהעברות
<u>39,963,498</u>	<u>42,513,358</u>		סך הכל הכנסות מעסקאות שאינן חליפין
הכנסות מעסקאות חליפין:			
8,669,398	11,788,593	20	הכנסות מימון
324,251	463,990	21	הכנסות אחרות, נטו
<u>8,993,649</u>	<u>12,252,583</u>		סך הכל הכנסות מעסקאות חליפין
<u>48,957,147</u>	<u>54,765,941</u>		סך הכל הכנסות
הוצאות			
37,495,010	39,926,414	22	גמלאות ותשלומים אחרים
196,088	172,712	23	תמיכות
16,468,540	35,847,900	24	גידול בקרנות הביטוח
371,391	1,096,286	25	שכר עבודה ונלוות
309,196	354,964	26	הנהלה וכלליות
<u>54,840,225</u>	<u>77,398,276</u>		סך הכל הוצאות
<u>(5,883,078)</u>	<u>(22,632,335)</u>		גרעון נטו לשנה

* סיווג מחדש.

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על השינויים בגרעון

<u>יתרת גרעון</u>	
(102,085,996)	<u>יתרה ליום 1 בינואר 2007</u>
	תנועה בשנת 2007 -
(5,883,078)	גרעון נטו לשנה
<u>(107,969,074)</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר 2007</u>
	תנועה בשנת 2008:
(22,632,335)	גרעון נטו לשנה
3,744,000	שינויים בנכסים נטו *
<u>(126,857,409)</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר 2008</u>

* השפעה מצטברת לתחילת שנה כתוצאה משינוי מדיניות המוסד בקשר להעמסת הוצאות מינהליות על קרנות הביטוח וחכאים לגמלה.

דוחות על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(5,883,078)	(22,632,335)	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
		גרעון נטו לשנה
		התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים
13,675,445	31,023,145	מפעילות שוטפת (א)
7,792,367	8,390,810	מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת
		תזרימי מזומנים לפעילות השקעה
(13,230)	(23,333)	רכישת רכוש קבוע
9,390	1,584	תמורה ממכירת רכוש קבוע
(33,002)	(52,184)	עלויות פיתוח תוכנה
(1,302)	(1,235)	השקעה בפקדונות לזמן ארוך, נטו
6,583,889	6,964,297	פדיון איגרות חוב של ממשלת ישראל
(14,250,000)	(15,450,000)	השקעה באיגרות חוב של ממשלת ישראל
(7,704,255)	(8,560,871)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
88,112	(170,061)	עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
88,656	176,768	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
176,768	6,707	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה (ג)

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים

א. התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת -

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		הכנסות והוצאות שאינן כרוכות בתזרימי מזומנים:
87,527	74,581	פחת והפחתה
186	(819)	הפסד (רווח) הון
(3,005,005)	(5,508,198)	שערוך השקעות באיגרות חוב של ממשלת ישראל
(131,861)	602,747	גידול (קיטון) בזכויות עובדים בעת פרישה
55,034	52,019	גידול בהתחייבות בגין קרנות מיועדות
-	7,000	גידול בהתחייבויות התלויות
16,468,540	35,847,900	גידול בקרנות הביטוח
		שינויים בסעיפי רכוש והתחייבויות:
(47,465)	(40,170)	גידול בחייבים דמי ביטוח
47,992	(110,546)	קיטון (גידול) בחובות הציבור
176,003	96,468	קיטון בחובות ממשלת ישראל
(95,219)	(109,915)	גידול בחייבים אחרים וריבית לקבל
25,820	106,937	גידול בזכאים לגמלה
93,893	5,141	גידול בזכאים אחרים
<u>13,675,445</u>	<u>31,023,145</u>	

ב. פעולות שלא במזומן -

בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 - נזקף גידול בקרנות הביטוח ובזכאים לגמלה בסך של 3,744,000 אלפי ש"ח כנגד יתרת הגרעון.

ג. יתרת המזומנים מוצגים בדוחות הכספיים כדלקמן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
176,768	8,173	במסגרת מזומנים ושווי מזומנים
-	(1,466)	במסגרת אשראי לזמן קצר מבנק
<u>176,768</u>	<u>6,707</u>	

הבאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

באורים לדוחות הכספיים**באור 1 – כללי דיווח ומדיניות חשבונאית**

המוסד לביטוח לאומי הוא תאגיד, כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית.

המוסד לביטוח הלאומי הוקם בשנת 1954 ופועל מתוקף "חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995". המוסד לביטוח לאומי נועד להבטיח לאוכלוסיות חלשות ולמשפחות שנקלעו למצוקה זמנית או ממושכת בסיס כלכלי לקיומן. בחוק הביטוח הלאומי ענפים בתחומי ביטוח זקנה ושארים, אמהות, ילדים, נפגעי עבודה, נכות כללית, נפגעי תאונות, סיעוד, אבטלה, פשיטת רגל ופירוק תאגיד. לבד מגמלאות בכסף מעניק המוסד לביטוח לאומי שרותי שיקום, הכשרה מקצועית, שרותי סיעוד ועוד.

באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית**א. כללי**

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני חשבונאות ממשלתיים ולכללי חשבונאות מקובלים, כמפורט להלן. בעת הכנתם של הדוחות הכספיים, עריכתם והצגתם על פי כללי החשבונאות המקובלים, נדרשה הנהלת המוסד לבצע אומדנים ולהניח הנחות אשר משפיעות על הנתונים המוצגים בדוחות הכספיים ובבאורים הנלווים אליהם. מעצם טיבם של אומדנים והנחות, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהם.

ב. הגדרות:**בדוחות כספיים אלה:**

המוסד	-	המוסד לביטוח לאומי.
החוק	-	חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995.
מטבע הדיווח	-	הוא המטבע המשמש בהצגת הדוחות הכספיים.
מדד	-	מדד המחירים לצרכן.
צדדים קשורים	-	כמשמעותם בתקן חשבונאות ממשלתי מספר 20.
שווי הוגן	-	הוא הסכום שבו ניתן להחליף נכס, או לסלק התחייבות, בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון שאינם קשורים, הפועלים בצורה מושכלת.

ג. יישום של תקני חשבונאות ממשלתיים חדשים אשר פורסמו על ידי המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית ממשלתית:

ביום 1 בינואר 2008 נכנסו לתוקף שישה תקני חשבונאות ממשלתית חדשים, המתבססים על תקני החשבונאות הבינלאומיים למגזר הציבורי. להלן פירוט תקנים חדשים ככל שהם רלוונטיים למוסד:

1) תקן חשבונאות ממשלתי מספר 19 - הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים:

בחודש מאי 2007 פרסם המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית ממשלתית את תקן חשבונאות ממשלתי מספר 19, בדבר "הפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים" (להלן: "תקן 19") הקובע את כללי ההכרה, המדידה והגילוי בהפרשות, התחייבויות תלויות ונכסים תלויים.

באורים לדוחות הכספיים
באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)
ג. (המשך)
2) תקן חשבונאות ממשלתי מספר 20 - גילוי בדבר צדדים קשורים:

בחודש אוקטובר 2006 פרסם המוסד הישראלי לתקינה חשבונאית ממשלתית את תקן חשבונאות ממשלתי מספר 20, בדבר, "גילוי בדבר צדדים קשורים" (להלן: "תקן 20") הקובע את כללי הגילוי בדבר קיומם של יחסים עם צדדים קשורים כאשר קיימת שליטה, וכן גילוי של מידע בדבר עסקאות בין הישות לבין צדדים קשורים לה ואנשי מפתח בהנהלה. הסוגיות העיקריות לגילוי מידע בדבר צדדים קשורים הן זיהוי הצדדים השולטים או המשפיעים באופן מהותי על הישות המדווחת.

ד. פרטים על מדד המחירים לצרכן ושעורי השינוי בתקופת החשבון

ליום 31 בדצמבר			מדד המחירים לצרכן (בנקודות)
2006	2007	2008	
102.9	106.4	110.44	

שעור השינוי באחוזים			מדד המחירים לצרכן
2006	2007	2008	
(0.1)	3.4	3.8	

ה. מזומנים ושוי מזומנים

כשווי מזומנים נחשבות השקעות לזמן קצר בעלות נזילות גבוהה, הניתנות בקלות להמרה, לסכומים ידועים של מזומנים, והחשופות לסיכון לא משמעותי של שינויים בערךן. שווי מזומנים כוללים, בין היתר, פקדונות לזמן קצר שהופקדו בבנקים מסחריים בישראל ושהתקופה עד למועד מימושם, בעת ההשקעה בהם, לא עלתה על 3 חודשים.

ו. הפרשה לחובות מסופקים

ההפרשה לחובות מסופקים מחושבת בשיעור מסוים מסכום החובות בהתאם לאומדנים המחושבים לפי סוג החוב. השיעור נקבע על בסיס הערכת הנהלה המתבססת על נסיון העבר. על פי הערכת הנהלת המוסד ההפרשה משקפת בצורה נאותה את ההפסד הגלום בחובות שנבייתם מוטלת בספק.

ז. השקעות באיגרות חוב של בנק ישראל

ההשקעות באיגרות חוב צמודות למדד המחירים לצרכן, ומוצגות בערךן ליום המאזן בתוספת ריבית שנצברה בהתאם לתנאי האג"ח.

ח. רכוש קבוע

המוסד מיישם את תקן חשבונאות ממשלתי מספר 17, בדבר "רכוש קבוע" (להלן - תקן 17). התקן קובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי של רכוש קבוע. על פי התקן, פריט רכוש קבוע, אשר כשיר להכרה כנכס, יימדד לראשונה בהתאם לעלות; כאשר נכס נרכש ללא עלות או בעלות סמלית, עלותו היא שוויו ההוגן במועד קבלתו. עלותו של פריט רכוש קבוע הינה סכום שווה ערך למחיר במזומן במועד ההכרה ברכוש קבוע. בהתאם, אם התשלום בגין הנכס נדחה מעבר לתנאי אשראי רגילים, ההפרש, בין הסכום שווה הערך למחיר במזומן לבין סך התשלום, מוכר כהוצאת ריבית לאורך תקופת האשראי.

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. רכוש קבוע (המשך)

לאחר ההכרה לראשונה, המוסד בחר להציג רכוש קבוע לפי עלותו בניכוי פחת נצבר, ובניכוי הפרשות לירידות ערך שנצברו.

תקן 17 דן בהגדרת סכום בר פחת של פריט רכוש קבוע, ערך השייר שלו, תקופת הפחתה ושיטת הפחת. התקן קובע כי לצורך הפחתת הרכוש הקבוע יש להקצות את הסכום שהוכר לראשונה, בהתייחס לפריט רכוש קבוע, לחלקים משמעותיים שלו ולהפחית בנפרד כל חלק כזה, אולם ניתן לקבץ חלקים שונים של פריט רכוש קבוע בעלי אורך חיים שימושיים ושיטת פחת זהים.

על פי הוראות התקן, יש לסקור את ערך השייר, אורך החיים השימושיים ושיטת הפחת של כל נכס לחוד לכל שנת כספים. אם חל שינוי בדפוס החזוי של צריכת ההטבות הכלכליות העתידיות הגלומות בנכס, יש לשנות את שיטת הפחת ולטפל בשינוי זה כשינוי אומדן חשבונאי.

- (1) שיפורים במושכר מופחתים על פני משך תקופת השכירות, או משך החיים המוערך של השיפורים, כנמוך שבהם.
- (2) רוט וציוד משרדי שנרכש עד ליום 31 בדצמבר 1998 נרשם כהוצאה במועד הרכישה.
- (3) עלות הנכסים אשר במימון רכישתם השתתפו גורמי חוץ מוצגת לאחר ניכוי סכום ההשתתפות.
- (4) הפחת מחושב בשיטת הפחת השווה על בסיס משך השימוש המשוער בנכסים.
שיעורי הפחת הם כדלקמן:

מבנים	%
מחשוב וציוד היקפי	2
רוט וציוד משרדי	33-20
כלי רכב	6
שפורים במושכר	15
	10

ט. נכסים בלתי מוחשיים - עלויות פיתוח תוכנה

- (1) עלויות פיתוח תוכנה מוצגות בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי מס' 38 - נכסים בלתי מוחשיים (IAS-38 - Intangible Assets) (להלן - "התקן"). בהתאם להוראות התקן, מוצגים הנכסים לפי העלות בנכוי הפחתה נצברת ובנכוי הפסדים מירידת ערך שנצברו.
- (2) ההפחתה מחושבת על בסיס הקו הישר על פני משך החיים השימושיים המשוער. תקופת ההפחתה מתבססת על הערכת ההנהלה, לפיה תקופת ההנאה הצפויה מהנכס תתפרס על פני 5 שנים.

י. זכאים לגמלה

הזכאויות לגמלה למבוטחים מחושבות על ידי אקטואר המוסד עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח ובגין השנים הקודמות לה וטרם שולמו עד לתאריך המאזן, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגין זכאות לתקופה שלפני תאריך המאזן.
הזכאויות לגמלה חושבו בגין קצבאות המשולמות לפי חוק הביטוח הלאומי בלבד.

באורים לדוחות הכספיים**באור 2 – עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)****יא. התחייבות בגין קרנות מיועדות**

לפי תקן חשבונאות ממשלתי מספר 1, "הצגת דוחות כספיים" תמיכות הן הטבות לרווחת הציבור המסופקות על ידי המוסד, שעבורן הוא אינו מקבל תמורה ישירה ממקבלי אותן הטבות, השווה בקירוב לערכם של השירותים שסופקו.

התמיכות נרשמות כהתחייבויות בדוחות הכספיים בתקופה בה התרחשו הארועים שיצרו את התמיכה, כל עוד מתקיימים כל אלה:

- 1) למוסד יש מחויבות קיימת בגין התמיכה.
- 2) צפוי כי יירש תזרים של משאבים החוצה בגין המחויבות.
- 3) ניתן לאמוד את סכום התמיכה באופן מהימן.

התחייבויות אלה מתייחסות לפעולות בקרנות באמצעותן מממן המוסד על פי החוק פעולות מיוחדות בתחומים - שרותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה פעולות מיוחדות ופיתוח שרותים לילדים בסיכון.

ההתחייבויות הן בגין הסכמים שנחתמו עם המוסד ואשר מחייבים אותו בתשלומים העומדים לפרעון לאחר תאריך המאזן. השינוי בהתחייבויות נזקף להוצאות תמיכות בדוחות על הביצוע הכספי.

יב. התחייבויות לזכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו

התחייבויות המוסד כלפי עובדיו וגמלאיו לפצויי פרישה מכוסות בעיקרן על ידי ההפרשה לזכויות עובדים בעת פרישה ובחלקן על ידי הפקדות שוטפות בקופת פנסיה. החבות האקטוארית של המוסד כלפי עובדיו וגמלאיו מחושבת על ידי אקטואר המוסד. הפרשה זו כוללת גם את ההתחייבות לפצויי פרישה ולפדיון ימי מחלה. ההתחייבויות בגין ימי חופשה שלא נוצלו על ידי העובדים מכוסות על ידי הפרשות בדוחות הכספיים. חלקו של משרד האוצר במימון התחייבויות אלה חושב על פי השיעור הממוצע של השתתפותו בהוצאות המינהל ונרשם במסגרת נכסי המוסד.

יג. קרנות הביטוח

קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח לתאריך המאזן כלפי אלה מהמבוטחים או תלויים שלגביהם נוצרה עד ליום המאזן עילה לזכאות בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה". מאידך אין המאזן כולל בצד הנכסים את ייחולי המוסד להכנסות מדמי ביטוח שהמבוטחים יהיו חייבים בעתיד בעד השנים שלאחר שנת הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: זקנה ושארים, סיעוד, נכות כללית ונפגעי עבודה המוגדרים על ידי המוסד כענפים ארוכי מועד. המוסד אינו מחשב קרן בענף ילדים. כמו כן המוסד אינו נוהג לחשב קרנות בענפים שהוגדרו על ידו כקצרי מועד.

הועדה הבינלאומית לתקינה חשבונאית למגזר הציבורי (IPSASB) של הפדרציה הבינלאומית של רואי החשבון (IFAC) בוחנת כיום את נושא התקינה החשבונאית בנוגע לקרנות ביטוח בגופים של ביטוח סוציאלי במגמה לפרסם תקן בינלאומי בנושא.

כאשר יפורסם תקן בינלאומי תשקול הנהלת המוסד את מדיניותה באשר לאופן חישוב הקרנות בכלל ענפי הביטוח.

קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר המוסד. (ראה באור 16).

באורים לדוחות הכספיים**באור 2 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)**

י.ד. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין:

החל מיום 1 בינואר 2008 המוסד בחר להתחיל ביישום מוקדם של תקן חשבונאות ממשלתי מספר 23, בדבר "הכנסות מעסקאות שאינן חליפין (מסים והעברות)", הקובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי, לגבי הכנסות הנובעות מעסקאות מיסוי והעברות.

- (1) עסקאות שאינן חליפין הן עסקאות שאינן כוללות חליפין של ערכים, השווים בקירוב זה לזה, בין הצדדים לעסקה.
 - (2) הכנסות מעסקאות שאינן חליפין כוללות הכנסות:
 - מסים - סכומים שהמוסד גובה מכוח החוק.
 - העברות - הכנסות מעסקאות שאינן חליפין, שאינן נובעות ממסים.
 - (3) נכס הנוצר כתוצאה מעסקה שאינה חליפין נמדד בעת ההכרה לראשונה לפי שווי ההוגן.
 - (4) תזרים פנימה של משאבים מעסקה שאינה חליפין אשר הוכר כנכס, יוכר כהכנסות, למעט סכום ההתחייבות שגם הוכר בהקשר לאותו תזרים פנימה.
 - (5) הכנסות מעסקאות שאינן חליפין נמדדות לפי סכום השווה לנכס שהוכר בגין אותה עסקה. בניכוי ההתחייבות שהוכרה.
- בהתאם לכך הכנסות מעסקאות שאינן חליפין נכללות בדוחות על הביצוע הכספי כמפורט להלן:

(א) מיסים - הכנסות דמי ביטוח

- (1) הכנסות דמי ביטוח נרשמות על בסיס מצטבר כמפורט להלן:
 - הכנסות ממעסיקים בגין עובדים שכירים - על פי דיווחי המעסיקים בהתאם לשכר העובדים. כאשר לא התקבל דיווח נרשם החיוב על פי קביעת המוסד.
 - הכנסות מלא שכירים - על פי חיובי המוסד בהתאם לשומת המס האחרונה של המבוטח או בהתאם לשיעור המינימלי הקבוע בחוק.
- (2) הכנסות דמי ביטוח מוצגות בתוספת שיפוי מהאוצר כמפורט להלן:
 - על פי הוראות סעיף 339 לחוק משפה משרד האוצר את המוסד בגין הפחתת דמי ביטוח כפי שנקבעה בסעיף 338 לחוק, בשעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה המוסד ממעסיקים ומעובדים לא שכירים.
 - על פי הוראות סעיף 32 (ג) לחוק (בתוקף מיולי 2002) מקציב האוצר למוסד מדי חודש סכומים בשעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה המוסד ממעסיקים ומעובדים לא שכירים בחודש שלגביו מחושב התשלום. החל משנת 2003 מתקבל שפוי האוצר רק על פי הוראות סעיף 32 (ג).
- (3) דיווחי המעסיקים וחיובי הלא שכירים כוללים דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות. הכנסות מדמי ביטוח כוללות הכנסות בגין ביטוח לאומי בלבד.

(ב) העברות - השתתפות תקציב המדינה

הכנסות מהשתתפות תקציב המדינה נרשמות על בסיס מצטבר. סעיף 32 לחוק מחייב את אוצר המדינה להשתתף בתקציב המוסד לביטוח לאומי בענפים: ילדים, זקנה ושאיירים, נכות, סיעוד ואמהות.

באורים לדוחות הכספיים**באור 2 – כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)**

י.ד. הכרה בהכנסות מעסקאות שאינן חליפין (המשך):

ב) העברות - השתתפות תקציב המדינה - (המשך)

השתתפות הממשלה לפי סעיף 32 בשנת 2008 הינה:

- (1) בענף ילדים שיעור של 202.38% (שנה קודמת - 191.8%) מתקבולי דמי הביטוח של הענף.
- (2) בענף זקנה ושארם שיעור של 16.77% (שנה קודמת - 16.37%) מתקבולי דמי הביטוח של הענף.
- (3) בענף נכות כללית שיעור של 12.82% (שנה קודמת - 12.64%) מתקבולי דמי הביטוח של הענף ו-50% מתשלומי קצבת "נכה קודם".
- (4) בענף סיעוד - כיסוי תשלומים לזכאים לגמלת סיעוד שאינם זכאים לקצבת זקנה על פי החוק מאחר ועלו לארץ לאחר גיל הזכאות.
- (5) בענף אמהות - החל משנת 2007 כיסוי תשלומים שהוציא המוסד למתן מענק אשפוז בסכום השווה ל-151.6 מליון ש"ח, כשהוא מעודכן בשעור העדכון כהגדרתו בלוח ב'1 לחוק.

ליישום לראשונה של התקן לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של המוסד.

טו. הכרה בהכנסות מעסקאות חליפין:

המוסד מיישם את תקן חשבונאות ממשלתי מספר 9, בדבר "הכנסות מעסקאות חליפין", הקובע את הטיפול החשבונאי - הכרה, מדידה, הצגה וגילוי, לגבי הכנסות הנובעות ממכירת סחורות, הספקת שירותים ושימוש שנעשה על ידי אחרים בנכסי המוסד, המניב ריבית, תמלוגים ודיבידנדים.

- (1) הכנסות מריבית, תמלוגים או דיבידנדים, הנובעות משימוש שעושים אחרים בנכסי המוסד מוכרות בתנאי שסכום ההכנסות ניתן למדידה באופן מהימן, וצפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו למוסד. הכנסת ריבית מוכרת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.
- (2) הכנסות ממכירת מקרקעין מוכרות כאשר הסיכונים וההטבות העיקריים הכרוכים בבעלות עברו לרוכש, בדרך כלל בעת המסירה ומלא תשלום התמורה על ידי הרוכש למוסד.

טז. גמלאות ותשלומים אחרים

גמלאות ותשלומים אחרים כוללים הוצאות על פי החוק בלבד ואינם כוללים גמלאות הממומנות על ידי אוצר המדינה על פי סעיף 9 וסעיף 284 לחוק ועל פי חוקים אחרים.

תשלומים בעין כוללים בעיקר הוצאות בגין שיקום, סיוע משפטי, דמי קבורה, הוצאות ריפוי נפגעי עבודה, הסעת ילדות, תשלומים לקופות גמל ותשלומים לספקי שרותי סיעוד.

תשלומים אחרים על פי החוק כוללים בעיקר הוצאות בגין מפעלים מיוחדים, מחקרים (סעיף 36 לחוק), הקרן לפיתוח שרותים לנכים (סעיף 220 לחוק), פעולות למניעת תאונות (סעיף 36 לחוק), שיפוי שרות התעסוקה (סעיף 30 לחוק), פיתוח שרותי סיעוד (סעיף 237 לחוק), פעולות מיוחדות למניעת תאונות בעבודה (סעיף 149 לחוק) ופיתוח שרותים לילדים בסיכון (סעיף 74 לחוק).

באורים לדוחות הכספיים

באור 2 – כללי דיווח ומדיניות חשבונאית (המשך)

יז. הוצאות מינהל

- (1) הוצאות המינהל הן הוצאות תפעוליות הכרוכות בביצוע הפעילות השוטפת של המוסד.
- (2) הוצאות המינהל מוצגות בניכוי חלקם היחסי של הממשלה וקופות החולים, הנובע מביצוע חוקים שונים בדבר מתן גמלאות ומביצוע חוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד - 1994 (להלן: חוק ביטוח בריאות), כמפורט להלן:
- (א) על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות המינהל כפי שהיו בפועל, הנובעות מביצוע הסכמים בדבר מתן גמלאות בשיעור הקבוע בחוק.
- (ב) על פי הוראות סעיף 15(ג) לחוק ביטוח בריאות, נושאות קופות החולים בחלק יחסי מהוצאות המינהל בשיעור שנקבע בתקנות ביטוח בריאות ממלכתי (הוצאות המוסד), התשנ"ה - 1995. החל מיום 1 בפברואר 2008, הופחת שיעור החיוב של קופות החולים בגין הוצאות מינהליות מ-1% ל-0.5% (לא כולל הוצאות שמייחסים באופן ישיר).

באור 3 – מזומנים ושווי מזומנים

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
160,387	-	מזומנים בבנק ישראל
6,906	6,041	מזומנים בבנק הדואר
1,141	1,285	מזומנים בבנקים אחרים
8,334	847	פקדונות לזמן קצר (ב. להלן)
176,768	8,173	

- ב. הפקדונות נושאים ריבית שנתית בשיעור של 0.25% לשנה (שנה קודמת - 2.83%).

באורים לדוחות הכספיים

באור 4 – חייבים בגין עסקאות שאינן חליפין – דמי ביטוח

31 בדצמבר		א. הרכב:
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
6,649,741	6,893,266	מעסיקים, נטו (ב. להלן)
(3,445,094)	(3,778,687)	בנכוי הפרשה לחובות מסופקים
3,204,647	3,114,579	
(1,009,080)	(949,472)	חלק החובות השייכים לקופות חולים (ד. להלן)
2,195,567	2,165,107	סה"כ מעסיקים
1,829,560	1,966,755	לא שכירים, נטו
(748,404)	(809,825)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
1,081,156	1,156,930	
(434,400)	(460,852)	חלק החובות השייכים לקופות החולים (ד. להלן)
646,756	696,078	סה"כ לא שכירים
240,573	275,141	חוב דמי ביטוח המוסדר ע"י כרטיסי אשראי
403,614	390,418	המחאות לגביה
824	760	חובות דמי ביטוח אחרים
3,487,334	3,527,504	סה"כ חייבים דמי ביטוח
		ב. הרכב יתרת המעסיקים:

31 בדצמבר		ג. מעסיקים פעילים (ג. להלן) מעסיקים לא פעילים
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
3,314,141	3,192,312	
3,335,600	3,700,954	
6,649,741	6,893,266	

1. יתרת חובות המעסיקים הפעילים כוללת הכנסות לקבל בגין חודש דצמבר על סך של 2,735 מיליוני ש"ח, מתוכם סכומים בגין קופת חולים, בסך של 873 מיליוני ש"ח העומדים לגבייה ב-15 בינואר 2009. (שנה קודמת 2,973 מיליוני ש"ח, כולל חלק החובות בגין קופות חולים בסך 926 מיליוני ש"ח).
2. יתרות הזכות קוזו מיתרות החובה. הסכומים כוללים הפרשי הצמדה וקנסות על פיגור בתשלום דמי ביטוח על פי סעיף 364 לחוק.

באורים לדוחות הכספיים

באור 4 - חייבים דמי ביטוח (המשך)

ד. בהתאם לחוק ביטוח בריאות (בעבר לפי חוק מס מקביל שתוקפו היה עד ליום 31 בדצמבר 1995) גובה המוסד עבור קופות החולים דמי ביטוח בריאות מן המעסיקים והלא שכירים כחלק מדמי הביטוח. סכומים אלה אינם שייכים למוסד והוא מחוייב להעבירם לקופות החולים עם הגביה.

באור 5 - חובות הציבור

31 בדצמבר		א. הרכב
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
818,234	874,531	חובות הציבור בגין גמלאות (ב. להלן)
(635,743)	(659,118)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
182,491	215,413	
1,452,904	1,650,626	חובות תאגידים בפירוק (ג. להלן)
(1,386,715)	(1,574,661)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
66,189	75,965	
525,892	609,029	פיצוי מצד שלישי (ד. להלן)
(105,178)	(120,467)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
420,714	488,562	
669,394	779,940	סה"כ חובות הציבור
ב. יתרות החייבים במספר ענפי גמלאות אינן כוללות הפרשי הצמדה אשר נרשמים רק בעת גביית החוב בפועל.		
על פי מדיניות מנהלת המוסד נמחקו בשנת הדוח כ-16 מיליוני ש"ח (שנה קודמת כ-18 מיליוני ש"ח) חובות אבודים, מחובות הציבור.		
ג. חוב מעבידים בגין תשלומי שכר עבודה וסוציאליות ששולמו ע"י המוסד לעובדי תאגידים בפירוק.		
ד. היתרה משקפת את הסכומים להם זכאי המוסד על פי סעיף 328 לחוק מחברות ביטוח וגורמים נוספים, בגין גמלאות המשולמות על ידו לזכאים בשל פגיעה בעבודה, תאונות וכו'.		

באור 6 - חייבים אחרים

31 בדצמבר		א. הרכב
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
30,909	32,296	מפרעות והלוואות לעובדים (ב. להלן)
6,739	8,446	הוצאות מראש
43,093	45,688	אחרים
80,741	86,430	
ב. המפרעות לא צמודות, אינן נושאות ריבית ועומדות לפירעון בתקופה של 6-36 חודשים.		

באורים לדוחות הכספיים

באור 7 – פקדונות בבנק

פקדונות ב"בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ" למתן הלוואות לעובדי המוסד. ההלוואות ניתנות למטרות שיכון ודיוור, רכישת רכב, מימון שכר לימוד ועוד. הריבית על כל סוגי ההלוואות היא בשעור שנקבע מעת לעת על ידי החשב הכללי. תמורת ניהול הפקדון, ביצוע מתן הלוואות וגבייתן מקבל בנק "יהב" מרווח בשעור של 1.5% אשר מחושב על סכום ההלוואות. המרווח מקוזז מריבית ההלוואות הנזקפת לפקדון, מידי רבעון. החל מינואר 2009 שעור המרווח עומד על 0.0%.

באור 8 – ממשלת ישראל

א. יתרות לזמן קצר

31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		משרד האוצר
22,279	69,829	בגין החזר תשלומי גמלאות (1)
(185,996)	(321,191)	בגין הקצבות האוצר
(53,244)	(86,022)	בגין שיפוי האוצר
(13,776)	(14,937)	מס הכנסה בגין ניכויים ומע"מ
(230,737)	(352,321)	סך יתרות לזכות משרד האוצר
(15,338)	9,778	משרד הבטחון (2)
83,444	86,645	סכומים לקבל (3)
(162,631)	(255,898)	

ב. יתרות לזמן ארוך

499,941	696,167	סכומים לקבל (3)
2,552,200	2,765,500	חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד (4)
246,600	226,600	חלק האוצר בקרן הביטוח בענף נכות (4)
3,298,741	3,688,267	

- המוסד מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלה מתבצעים על פי חוקים והסכמים שונים. על פי סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי ממומנים תשלומים אלה על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. תשלומי הגמלאות בשנת 2008 מסתכמים בכ-8.2 מיליארד ש"ח. החזרי תשלומי הגמלאות כוללים השתתפות משרד האוצר בהוצאות מינהל בסך 224 מליוני ש"ח.
- משרד הביטחון - היתרה הינה בגין גמלאות (דמי אבטלה למשוחררי צבא קבע, דמי לידה לחיילות משוחררות ותגמולי מילואים) המשולמות על פי חוק על ידי המדינה. גמלאות אלו שולמו על ידי המוסד על חשבון משרד הביטחון. תשלומי הגמלאות בשנת 2008 מסתכמים בכ-831 מליוני ש"ח.
- סכומים לקבל בגין חלקו של משרד האוצר בהתחייבויות המוסד לזכויות עובדים בעת פרישה, פדיון ימי מחלה וימי חופשה שטרם נוצלו.

באורים לדוחות הכספיים

באור 8 – ממשלת ישראל (המשך)

ב. יתרות לזמן ארוך (המשך)

(4) חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד - בהתאם לסעיף 32(ג) לחוק ישפה אוצר המדינה את המוסד על פי דרישתו על הוצאות שהוציא למתן גמלאות סיעוד לתושב ישראל שעלה לפי חוק השבות ואינו מבוטח בביטוח זקנה ושאינם. החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2000 נרשם חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד במסגרת נכסי המוסד.

חלק האוצר בקרן הביטוח בענף נכות - בהתאם לסעיף 32(ב) לחוק ישפה אוצר המדינה את המוסד, על פי דרישתו, בשעור של 50% מכל הוצאה שהוציא למתן גמלאות לנכים שהיו נכים קודמים ליום 1 באפריל 1984. החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2006 נרשם חלקו של האוצר בקרן הביטוח בענף נכים במסגרת נכסי המוסד.

באור 9 – איגרות חוב של ממשלת ישראל

א. המוסד משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו ע"י בנק ישראל (להלן: האיגרות).

האיגרות המונפקות הן משני סוגים, בתנאים המפורטים להלן. ההשקעה בתקופת הדוח מתחלקת שווה בין שני הסוגים.

האיגרות צמודות למדד המחירים לצרכן ונושאות ריבית צמודה (המשולמת אחת לשישה חודשים).

ב. התנאים :

(1) איגרות חוב מסוג "עיבל" : איגרת ל-20 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן בשיעור שנתי של 5.5% כשמדד הבסיס הוא המדד אשר פורסם בחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה התשיעית.

(2) איגרות חוב בריבית משתנה: איגרת ל-17 שנה הנושאת ריבית צמודה למדד המחירים לצרכן כשמדד הבסיס הוא המדד המתייחס לחודש ההשקעה. האיגרת נפרעת ב-12 תשלומים שנתיים החל מהשנה השישית. הריבית על איגרת זו נקבעת על פי מועד ההנפקה בשיטה שהוסכמה עם משרד האוצר והיא מותאמת לריבית על איגרות חוב המונפקות על ידי הממשלה באותו חודש. (שיעור הריבית ליום 31 בדצמבר 2008 - 3.91%).

ג. ההרכב :

31 בדצמבר	
2007	2008
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
65,687,458	73,313,143
55,213,768	61,686,641
<u>120,901,226</u>	<u>134,999,784</u>
2007	2008
7,993,718	8,593,988
7,005,716	7,455,825
7,133,790	7,928,024
7,585,592	8,367,534
91,182,410	102,654,413
<u>120,901,226</u>	<u>134,999,784</u>

"עיבל"
איגרת בריבית משתנה

ד. פירעונות

שנת 2009*
שנת 2010
שנת 2011
שנת 2012
שנים 2013 - 2028

* כולל ריבית שנצברה ליום 31 בדצמבר 2008 בסך 1,272 מיליוני ש"ח (31 דצמבר 2007 - 1,167 מיליוני ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים
באור 10 – רכוש קבוע

א. הרכב הרכוש והפחת שנצבר בגינו, לפי קבוצות עקריות, והתנועה בהם בשנת 2008, הינם:

י ת ר ה לתחילת השנה אלפי ש"ח	תנועה במשך השנה		י ת ר ה לגמר השנה אלפי ש"ח	
	תוספות	גריעות		
	אלפי ש"ח			
	ה ע ל ו ת :			
884,566	1,860	-	886,426	קרקע ובניינים
8,761	4,949	-	13,710	שיפורים במושכר
163,522	10,380	-	173,902	מחשבים וציוד היקפי
10,147	3,918	4,225	9,840	כלי רכב
47,635	2,226	-	49,861	רהוט וציוד משרדי
<u>1,114,631</u>	<u>23,333</u>	<u>4,225</u>	<u>1,133,739</u>	
	פחת שנצבר:			
212,001	17,821	-	229,822	קרקע ובניינים
4,195	1,124	-	5,319	שיפורים במושכר
145,736	13,182	-	158,918	מחשבים וציוד היקפי
2,283	1,810	3,460	633	כלי רכב
15,832	2,971	-	18,803	רהוט וציוד משרדי
<u>380,047</u>	<u>36,908</u>	<u>3,460</u>	<u>413,495</u>	
<u>734,584</u>			<u>720,244</u>	עלות מופחתת

ב. זכויות המוסד בקרקע ובניינים הינן כדלקמן:

31 בדצמבר		רשום זכויות / בטאבו ללא רישום על"ש המוסד (ג. להלן)
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
293,121	285,595	
379,444	371,009	
<u>672,565</u>	<u>656,604</u>	

ג. הזכויות במקרקעין טרם נרשמו על שם המוסד והן רשומות על שם צד ג', אולם כלולה בהן הערת אזהרה לטובת המוסד, זאת מאחר וטרם הוסדרו הליכי הרישום בין המוסד, צד ג' ולשכת רישום המקרקעין.

ד. כלי רכב, מחשבים וציוד היקפי, רהוט וציוד משרדי מוצגים בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותו המופחתת מסתכמת בכ-15 מליון ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים

באור 11 – נכסים בלתי מוחשיים – עלויות פיתוח תוכנה

א. הרכב:

י ת ר ה לגמר השנה אלפי ש"ח	תוספות במשך השנה אלפי ש"ח	י ת ר ה לתחילת השנה אלפי ש"ח	ה ע ל ו ת פחת שנצבר עלות מופחתת
250,012	52,184	197,828	
140,065	37,673	102,392	
109,947		95,436	

ב. העלויות מוצגות בניכוי החלק שמומן על ידי משרד האוצר וקופות החולים שעלותו המופחתת מסתכמת בכ-31 מליון ש"ח.

באור 12 – זכאים אחרים

א. הרכב

31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
130,467	98,819	קופות חולים
-	19,784	מס בריאות (ב. להלן)
130,467	118,603	שרותים רפואיים לנפגעי עבודה (ג. להלן)
33,008	44,647	ספקים ונותני שרותים
46,395	46,062	עובדים בגין שכר
60,363	59,089	הפרשה לחופשה
2,047	1,148	מוסדות אשפוז
6,406	15,210	שונים
148,219	166,156	
278,686	284,759	

ב. בהתאם לחוק ביטוח בריאות (ובעבר לפי חוק מס מקביל שתוקפו היה עד ליום 31 בדצמבר 1995) גובה המוסד עבור קופות החולים דמי ביטוח בריאות מן המעסיקים והלא שכירים כחלק מדמי הביטוח. סכומים אלו אינם בבעלות המוסד ועם גבייתם הוא מחויב להעבירם. בתום כל שנת דיווח נערכת התחשבנות סופית על פי סכומי הגבייה השנתיים.

ג. על פי הסכמים עם קופות החולים נותנות הקופות שרותים רפואיים לנפגעי עבודה. המוסד מעביר לקופות החולים מקדמות על חשבון השרותים שנתנו. בשנת 2003 נחתם הסכם חדש עם קופות החולים שתחולתו רטרואקטיבית משנת 2000. תהליך ההתחשבנות עם קופות החולים לשנת 2008 טרם הסתיים.

באורים לדוחות הכספיים

באור 13 – זכאים לגמלה

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
26,277	26,214	גמלאות עומדות לפרעון
		זכאויות לגמלה לפי ענפים
118,000	147,400	זקנה ושארים
612,900	607,200	נכות כללית
793,500	702,200	נפגעי עבודה
5,400	6,000	נפגעי תאונות
208,900	231,900	אימהות
35,100	34,500	ילדים
139,700	150,100	אבטלה
301,000	318,100	סיעוד
934,300	976,300	פשיטת רגל
<u>3,148,800</u>	<u>3,173,700</u>	
<u>3,175,077</u>	<u>3,199,914</u>	

ב. הזכאויות לגמלה מחושבות עבור תביעות שהוגשו בגין שנת הדוח והשנים הקודמות לה, אשר טרם שולמו עד לתאריך המאזן, וכן עבור אומדן תביעות שטרם הוגשו אולם תיווצר בגינן זכאות לתקופה שלפני תאריך המאזן.

ג. החישובים והאומדנים נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית שנתית המבוצעת על ידי אקטואר המוסד, על בסיס הנחות יסוד כפי שנקבעו על ידי מנהלת המוסד.

ד. הזכאויות חושבו לקצבאות המשולמות על פי החוק בלבד והן מחושבות בהתבסס על נתונים, שיטה וההנחות כמתואר בסעיפים ה-ז להלן -

ה. בסיסים לעריכת נתונים:

(1) נתונים על תשלומי הגמלאות - בעיקר תשלומי גמלאות אשר שולמו בשנת הדוח עבור זכאות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.

(2) העמסת הוצאות מנהליות - במהלך שנת 2008 שינה המוסד את המדיניות החשבונאית שלו לגבי העמסת הוצאות מנהליות על ההתחייבות בגין זכאים לגמלה. עד שנת 2008 כללה יתרת ההתחייבויות הוצאות מנהליות הקשורות לתשלומי הגמלאות בעתיד, כאשר סכומים אלו נאמדו על יסוד חלוקת ההוצאות המינהליות לענפי הביטוח. השפעת השינוי היא קיטון ביתרת הפתיחה של הגרעון הנצבר לשנת 2008 בסך של 84.8 מיליוני ש"ח המהווה את סכום ההתאמה לתקופות שקדמו לשנת 2008. הסכום הנ"ל נכלל כהשפעה מצטברת לתחילת שנה בדוח על השינויים בגרעון.

(3) חלק האוצר בגין ענף סיעוד - בהתאם לסעיף 32(ג) לחוק ישפה אוצר המדינה את המוסד על פי דרישתו על הוצאות שהוציא למתן גמלאות סיעוד לתושב ישראל שעלה לפי חוק השבות ואינו מבוטח בביטוח זקנה ושארים. חלקו של האוצר נרשם בסכומים לקבל במסגרת נכסי המוסד.

באורים לדוחות הכספיים
באור 13 – זכאים לגמלה (המשך)

1. השיטה -
 הזכויות חושבו בהתאם לשיטת "המשולש" לפיה מחשבים משקלים לשעורי התשלומים הרטרואקטיביים.
2. הנחות יסוד:
 (1) הערכת ההתחייבות מבוססת על נתונים וחישובים סטטיסטיים של שיעור התשלומים הרטרואקטיביים שיהיו אחרי תאריך הדוח עבור זכויות בגין שנת הדוח ובגין שנים שקדמו לה.
- (2) ההתחייבויות כוללות אומדן של תביעות שטרם הוגשו למוסד אך מתייחסות לשנת הדוח או לשנים שקדמו לה.

באור 14 – התחייבות בגין קרנות מיעדות

א. הרכב :

31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
204,196	204,196	קרן לקידום תוכניות סיעוד עד וכולל שנת 2002 (ב. להלן)
215,431	241,579	קרן פתוח שרותים לנכים
122,043	139,685	קרן קידום תוכניות סיעוד
36,506	41,928	קרן מפעלים מיוחדים
17,122	16,589	קרן מנוף לנפגעי עבודה
45,502	48,842	קרן פתוח שרותים לילדים בסיכון
640,800	692,819	
113,650	136,468	בניכוי התחייבויות שוטפות
527,150	556,351	

3. (1) ביום 10 בינואר 2000 אושר תיקון מספר 36 לחוק המתקן את סעיף 237 לחוק. על פי סעיף זה מממן המוסד פעולות המיעדות לפיתוח שרותים קהילתיים למוגבלים בתפקודם ושרותים הניתנים במוסדות סיעודיים, ובלבד שסך ההקצאה השנתית לפעולות אלה לא תעלה בשנת הכספים על 10% מאומדן הגביה השנתית (בשנים 1988 - 1986, 20%) של דמי ביטוח סיעוד לאותה שנה. על פי התיקון סכומים מההקצאה לשנת כספים פלונית שלא נוצלו באותה שנת כספים יתווספו לסכום ההקצאה בשנה שלאחריה. יתרת הקרן נשאה רבית והצמדה בהתאם לתשואה על השקעות המוסד בתקופה האמורה.

באורים לדוחות הכספיים
באור 14 – התחייבות בגין קרנות מיועדות – (המשך)

ב. (המשך)

(2) ביום 1 ביוני 2003 במסגרת חוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל, אושר תיקון מספר 61 לחוק הביטוח הלאומי המתקן את סעיף 237 לחוק. על פי התיקון הסכום הכולל של התחייבות המוסד בשנת כספים פלונית למימון הפעילות כאמור, לרבות ההתחייבות לגבי שנות הכספים הבאות, לא יעלה על 30 מליון ש"ח. כמו כן מגביל התיקון את האפשרות להעברת כספים שנצברו בקרן משנת כספים אחת לשניה בהתאם לתקרות שנקבעו בסעיף 237(א)(2).

התיקון לחוק הוחל בשנת 2003 ואינו מתייחס לטיפול בסכומים שנצברו בקרן בגין כספי הקצאות שלא נוצלו עד תחילת שנת 2003. בהתאם לכך החליטה הנהלת המוסד להשאיר בעינה את יתרת הקרן המיועדת לקידום תוכניות הסעוד.

ג. על פי החוק, מחויב המוסד לממן באמצעות קרנות פעולות מיוחדות בתחומים: שרותים לנכים, סיעוד, נפגעי עבודה ופעולות מיוחדות.

במסגרת חוק תכנית ההבראה לכלכלת ישראל, אושר ביום 1 ביוני 2003 תיקון מספר 61 לחוק הביטוח הלאומי שהגדיר את הסכומים המקסימליים שהמוסד יכול להתחייב בהם מדי שנה בגין הפעילות בכל אחת מהקרנות. קודם התיקון הסכום המקסימלי של המימון הוגדר בחוק כאחוז מאומדן הגביה.

ד. תיקון 61 לחוק מסדיר פעולות מיוחדות במסגרת קרן נוספת - הקרן למימון פעולות לפיתוח שרותים לילדים בסיכון.

באור 15 – התחייבות בגין זכויות עובדים

א. הרכב:

31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
11,000	14,300	התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד (1)
2,246,070	3,041,743	התחייבות בגין פנסיה תקציבית (2)
<u>2,257,070</u>	<u>3,056,043</u>	

1. התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד:

31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
10,000	13,000	בשל פיצויי פיטורים
1,000	1,300	בשל ימי מחלה
<u>11,000</u>	<u>14,300</u>	

בהתאם לחוקי העבודה וההסכמים הקיימים, מכוסות רוב התחייבויות המוסד בגין פיצויי פיטורים, על ידי הפקדות שוטפות לקופות הגמל (כהגדרתן בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005, הכוללות את קרנות הפנסיה, קופות הביטוח וקופות הגמל לתגמולים ולפיצויים, להלן "קופות גמל"), מתוקף סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963.

באורים לדוחות הכספיים
באור 15 – התחייבות בגין זכויות עובדים (המשך)

1. התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד (המשך):

סכומי הצבירה בקופות הגמל הינם על שם העובד. קופות הגמל מקבלות על עצמן את חבות המוסד הנובעת מהסכמי העבודה ומשחררות את המוסד מתשלומים נוספים, על החלק הרלוונטי של ההתחייבויות.

2. התחייבות בגין פנסיה תקציבית:

31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,316,965	1,859,481	עובדים פעילים
929,105	1,182,262	גמלאים מקבלי קצבה
<u>2,246,070</u>	<u>3,041,743</u>	

2007	2008	
מספר זכאים	מספר זכאים	
2,341	2,268	עובדים פעילים
1,206	1,271	גמלאים מקבלי קצבה
<u>3,547</u>	<u>3,539</u>	

ב. התחייבות בגין סיום יחסי עובד מעביד ובגין פנסיה תקציבית:

התחייבויות המוסד כוללות את ההתחייבויות הבאות:

1. התחייבויות בגין השלמת פיצויי פיטורין לעובדי המוסד שהסדר הפנסיה החל לגביהם אינו הסדר פנסיה תקציבית.
2. התחייבויות לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב), תש"ל-1970 (להלן "חוק הגמלאות"), מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמבואר בסעיף ד' להלן.
ההתחייבויות שחושבו הן לקבוצות הבאות:
 - (א) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד פעיל וכן ההתחייבות לקצבת שאירים וקצבה בשל מצב בריאות לקוי בשל עובד כאמור.
 - (ב) ההתחייבויות לקצבה עתידית בשל עובד אשר פרש בשל מצב בריאות לקוי וכן התחייבויות לקצבת שאירים בשל עובד כאמור.
 - (ג) ההתחייבויות לקצבה בשל גמלאי אשר זכאי לקצבת פרישה לפי חוק הגמלאות ופרש מעבודתו עד ליום 31 בדצמבר 2008 וכן ההתחייבויות לקצבת שאירים בשל גמלאי כאמור.
 - (ד) ההתחייבויות לקצבאות שאירים של עובד או גמלאי שנפטר עד ליום 31 בדצמבר 2008.

באורים לדוחות הכספיים**באור 15 – התחייבות בגין זכויות עובדים (המשך)****ג. בסיסים לעריכת נתונים:****1. נתונים -**

א. נתוני שכר ופנסיה - נתוני השכר והפנסיה אשר שימשו להערכת ההתחייבויות לעובדים הם בעיקר נתוני המשכורת והקצבאות של חודש דצמבר 2008. בשנת 2007 נתוני השכר והפנסיה, אשר שימשו להערכת ההתחייבויות היו נתוני חודש אוקטובר בתוספת החלק היחסי של התשלומים השנתיים.

ב. עובדים שאינם בפנסיה תקציבית - חושבה ההתחייבות להשלמת פיצויים בשיעור של 2.33% מהשכר לכל שנת עבודה עבור כל העובדים שאינם בפנסיה תקציבית לכל תקופת העבודה. חישוב ההתחייבות האמורה נעשה מטעמי שמרנות, שכן אין מחויבות להשלמה כאמור בשל נסיבות שונות של סיום עבודה.

ג. חקיקה בנושא ניכוי תשלומים משכרו של עובד וגיל פרישה - בפרק ט"ז בחוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), תשס"ג-2003, נקבע כי לגבי מעביד אשר הסדר הפנסיה החל לגבי עובדים, או חלק מהם, הוא במסלול פנסיה תקציבית, ינכה המעביד תשלומים בשיעור של 2% מהמשכורת הקובעת המשולמת לעובד או לנושא משרה. בחוק גיל פרישה תשס"ד - 2004, נקבע כי גיל פרישת חובה יועלה בהדרגה מגיל 65 לגיל 67 לגברים ומגיל 60 לגיל 64 לנשים. בהתאם לכך, תוקן חוק הגמלאות, כך שגיל פרישת חובה לעובד מדינה שונה בהתאם לאמור.

ד. במסגרת חוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל אושר ביום 23 ליולי 2009 תיקון מספר 50 לחוק שירות המדינה (גמלאות) (נוסח משולב) תש"ל-1970 בעניין שינוי מנגנון העדכון של המשכורת הקובעת. החוק תוקן בעקבות הסכם מסגרת בין המעסיקים במגזר הציבורי לבין ההסתדרות הכללית החדשה שנחתם ביום 17 באפריל 2008 ואשר חל גם על עובדי וגמלאי המוסד.

תנאי ההסכם נכללו בחישוב ההתחייבות החל משנת 2007.

א. פיצוי בשל השחיקה בקצבאות בגין התקופה מיום 1.1.2000 עד יום 1.1.2007.

ב. הצמדת הקצבאות למדד המחירים לצרכן אחרי התחלת הקצבה במקום הצמדה לשכר פעיל.

2. שיטה -

מנהלת המוסד החליטה להשתמש בשיעור ההיוון הנלקח על ידי ממשלת ישראל בחישוב התחייבויותיה בגין זכויות עובדים הנכללות בדוחותיה הכספיים, כאשר ההערכה נעשתה לפי שיטת השווי ההוגן ובשיטת projected unit credit. שיעור ההיוון ליום 31 בדצמבר 2008 הינו 3.43%. הערכת ההתחייבות נעשתה לפי לוח תמותה דינאמי על פי חוזר שוק ההון 2000/1 "הוראות דוח אקטוארי של קרנות הפנסיה" עם גורם שיפור תמותה של 1.55%.

באורים לדוחות הכספיים

באור 15 – התחייבות בגין זכויות עובדים (המשך)

3. הנחות היסוד - ההנחות האקטואריות העיקריות אשר היוו את הבסיס לחישוב ההתחייבות לפנסיה תקציבית:
- א. כללי - החישוב נערך בהנחה שהעובדים ימשיכו בעבודתם עד למועד פרישתם לפי נסיון העבר. חישוב ההתחייבויות נערך על פי הוותק הפנסיוני שצבר הזכאי עד למועד הדוח הכספי ולפי שכר עתידי צפוי ובהנחה שהעובד יפרוש לפנסיה זקנה במועד בו יתמלאו תנאי זכאותו על בסיס שיעורים של פרישות מוקדמות לפנסיה לפי גיל ומין. שיעורים אלה מבוססים על המספר היחסי של עובדים שפרשו לפנסיה בעבר.
 - ב. ריבית ההיוון - שיעור הריבית בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות לדצמבר 2008 הוא 3.43% זאת בהתאם לשיעור ההיוון שנלקח על ידי הממשלה בחישוב ההתחייבויות בגין זכויות עובדים הכלולות בדוחותיה הכספיים. שיעור הריבית בחישוב הערך הנוכחי של ההתחייבויות בשנת 2007 היה 5% בהתאם לשיעור התשואה על נכסי המוסד.
 - ג. השפעת השינוי בשיעור ההיוון מ-5% ל-3.43% מתבטא בגידול בהתחייבויות של כ-667 מיליוני ש"ח.
 - ד. נתוני שכר ועובדים - נתוני השכר והפנסיה אשר שימשו להערכת ההתחייבות לעובדים הם בעיקר נתוני המשכורת והקצבאות של חודש דצמבר 2008, בתוספת החלק היחסי של התשלומים השנתיים.
 - ה. לוחות חיים וגריעה - לוחות חיים וגריעה הותאמו ללוחות הדינאמיים המשמשים את קרנות הפנסיה הוותיקות על ידי הגדלת שיפור התמותה.
 - ו. פרישות מוקדמות - שיעורי פרישות מוקדמות מתבססים על נתונים משנות 2002 - 2000 של עובדי מדינת ישראל הרגילים ומשתנים לפי מין וגיל.
 - ז. ההתחייבויות המדויקות של המוסד לקצבה יוודעו רק במועד פטירת העובד והגמלאי אשר יהיו המבוטחים האחרונים. עד לאותו מועד ניתן רק להעריך את ההתחייבויות באמצעות הנחות יסוד לגבי אירועים עתידיים שאינם וודאיים והמשפיעים על רמת הקצבאות שישולמו, מועד תחילת התשלום של כל קצבה עתידית ואורך תקופת התשלום של כל קצבה. הנחות אלו נבחנות מעת לעת ומעודכנות על בסיס נתונים עדכניים.
 - ח. חלקו של משרד האוצר במימון ההתחייבויות:
חלקו של משרד האוצר במימון ההתחייבויות המוסד לפנסיה, פיצויי פרישה ומחלה חושב על פי השיעור של השתתפותו בהוצאות המינהל ונרשם במסגרת נכסי המוסד.

באור 16 – קרנות ביטוח

א. הרכב :

31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
134,169,300	156,654,000	זקנה ושארים
64,072,400	70,609,400	נכות כללית
21,003,000	23,109,400	נפגעי עבודה
11,766,100	13,020,000	סיעוד
231,010,800	263,392,800	

באורים לדוחות הכספיים

באור 16 - קרנות ביטוח (המשך)

ב. מספר זכאים:

31 בדצמבר		
2007	2008	
747,016	759,084	זקנה ושארים
263,878	273,328	נכות כללית
61,613	63,391	נפגעי עבודה
126,962	132,118	סיעוד
1,199,469	1,227,921	

ג. קרנות הביטוח הן אומדני התחייבויות של ענפי הביטוח בסוף שנת הדיווח כלפי אלה מהמבוטחים או תלוייהם, שלגביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנובעות מייחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה". מאידך אין המאזן כולל בצד הנכסים את ייחולי המוסד להכנסות מדמי ביטוח שהמבוטחים יהיו חייבים בעתיד בעד השנים שלאחר שנת הדוח.

קרנות הביטוח מתייחסות לענפים: זקנה ושארים, נכות כללית, נפגעי עבודה וסיעוד המוגדרים על ידי המוסד כענפים ארוכים מועד. המוסד אינו מחשב קרן בענף ילדים. כמו כן המוסד אינו נוהג לחשב קרנות בענפים שהוגדרו על ידו כקצרי מועד.

ד. קרנות הביטוח נקבעו על בסיס הערכה אקטוארית על ידי אקטואר המוסד, על בסיס הנחות יסוד כפי שנקבעו על ידי מנהלת המוסד. הקרנות מחושבות בהתבסס על הנתונים, השיטה וההנחות כמתואר בסעיפים ה-ז להלן.

ה. בסיסים לעריכת הנתונים:

(1) כללי - החישובים נעשו, בענפים מסוימים, על נתונים פרטניים (SERIATIM) עבור כל מבוטח ובענפים אחרים על נתונים מקובצים. כמו כן נערך חישוב לגבי מבוטחים שזכאים לקצבה ביום המאזן, אף אם טרם הגישו בקשה לקצבה (L.B.N.R - Incurred but not reported).

החישוב נערך על פי סכום הזכאות העומד לזכות המבוטח ביום המאזן, תוך התאמה לשינוי בסכום הקיצבה המעודכן נכון למועד החישוב.

(2) תיקוני חקיקה - בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010), התשס"ט-2009, שהתפרסם בחודש יולי 2009 נקבע כי קצבאות הזקנה והשארים הבסיסיות יגדלו בהדרגה עד שנת 2011 בשיעור של כ-7.3%. הקצבאות יגדלו בשיעור אחיד, כך שישמר הפער (בשיעור של 1% מהסכום הבסיסי) בין הקצבאות למי שטרם מלאו לו 80 לבין מי שכבר מלאו לו 80. השפעת עדכון הקצבאות, שנכלל בחישוב קרן זקנה ושארים, נאמד בגידול של כ-9 מיליארד ש"ח.

באורים לדוחות הכספיים**באור 16 – קרנות ביטוח (המשך)**

ה. בסיסים לעריכת הנתונים (המשך):

(3) השתתפות אוצר:

(א) חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד - בהתאם לסעיף 32(ג) לחוק ישפה אוצר המדינה את המוסד, על פי דרישתו על הוצאות שהוציא למתן גמלאות סיעוד לתושב ישראל שעלה לפי חוק השבות ואינו מבוטח בביטוח זקנה ושארים. החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2000 נרשם חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד במסגרת נכסי המוסד.

(ב) חלק האוצר בקרן הביטוח בענף נכות - בהתאם לסעיף 32(ב) לחוק ישפה אוצר המדינה את המוסד, על פי דרישתו, בשיעור של 50% מכל הוצאה שהוציא למתן גמלאות לנכים, שהיו נכים קודמים ליום 1 באפריל 1984. החל מהדוחות הכספיים לשנת 2006 נרשם חלקו של האוצר בקרן הביטוח בענף נכים במסגרת נכסי המוסד.

(4) העמסת הוצאות מינהליות - במהלך שנת 2008 שינה המוסד את המדיניות החשבונאית שלו לגבי העמסת הוצאות מינהליות על קרנות הביטוח. עד לשנת 2008 קרנות הביטוח כללו העמסה של הוצאות מינהליות הקשורות לתשלומי הגמלאות בעתיד, כאשר סכומים אלו נאמדו על יסוד חלוקת ההוצאות המינהליות בענפי הביטוח. השפעת השינוי היא קיטון ביתרת הפתיחה של הגרעון הנצבר לשנת 2008 בסך של 3.7 מיליארד ש"ח המהווה את סכום ההתאמה המתייחס לתקופות שקדמו לשנת 2008. סכום זה נכלל כהשפעה מצטברת לתחילת שנה בדוח של השינויים בגרעון.

1. השיטה - קרנות הביטוח חושבו באמצעות היוון של סכומי הזכאות העומדים לזכות המבוטח, תוך התחשבות בשינויים בסכומים הנובעים משינויי חקיקה שבוצעו עד מועד אישור הדוחות.

2. ההנחות האקטואריות העיקריות אשר היוו את הבסיס לחישוב קרנות הביטוח:

(1) ריבית ההיוון - במסגרת חוק התוכנית להבראת כלכלת ישראל מיום 1 ביוני 2003, אושר תיקון מספר 61 לחוק הביטוח הלאומי, בו הוחלט על הקפאת סכומי הקצבאות בתקופה שמיום 1 ביוני 2003 ועד ליום 31 בדצמבר 2005 (במידה ושיעור עליית המדד לא עלה על 5%). כמו כן נקבע, כי החל מיום 1 בינואר 2006 תבוטל הצמדת הקצבאות אשר הייתה נהוגה בעבר לשכר הממוצע, וסכום הקצבאות יעודכן לפי שיעור עליית מדד המחירים בלבד.

בעקבות ביטול הצמדת הקצבאות לשכר הממוצע שונה שיעור הריבית המשמש להיוון והועמד החל משנת 2003 על 5% בכל הענפים, פרט לענף סיעוד. חישוב הקרן בענף סיעוד נערך לפי שיעור היוון של 3% מאחר וקצבת סיעוד משולמת בהתאם לתעריפי הטיפול בפועל ולתיקון החוק.

בשנת 2008 שיעור הריבית בחישוב הערך הנוכחי של קרנות הביטוח ליום 31 בדצמבר 2008 הינו כדלקמן: זקנה ושארים, נכות כללית ונפגעי עבודה - 4.3%. בענף סיעוד - 2.3% (שיעור תשואה של 4.3% בניכוי שיעור גידול ריאלי בשכר של 2%).

שיעור ההיוון נקבע בהתאם לשיעור התשואה המתקבל מהשקלול של ההיוון שנעשה לפי שיעור התשואה על השקעות המוסד בשנת הדוח (החלק המכוסה בהשקעות) ושל היוון שנעשה לפי שיעור ההיוון שנלקח על ידי הממשלה בחישוב התחייבויותיה הכלולות בדוחותיה הכספיים ליום 31 בדצמבר 2008 (החלק הבלתי מכוסה בהשקעות).

הקיטון בשיעור ההיוון הגדיל את הערך הנוכחי של קרנות הביטוח בכ-12.9 מיליארד ש"ח, ליום 31 בדצמבר 2008.

באורים לדוחות הכספיים

באור 16 – קרנות ביטוח (המשך)

ז. (המשך)

2) לוחות החיים והתמותה ששימשו בבסיס החישוב הינם:

בענפים זקנה ושארים ונפגעי עבודה - נתוני התמותה לאוכלוסייה הכללית על פי אומדן לשנת 2001.
 בענף נכות כללית - נתוני התמותה על פי אומדן לתחילת שנות ה-90 בהתאם לנתונים פנימיים הנמצאים בשימוש המוסד.
 בענף סיעוד - נתוני התמותה על פי אומדן המבוסס על נתוני המוסד לשנים 2000 - 1999.

ח. לענין בחינה מחדש של מדיניות המוסד באשר לאופן חישוב הקרנות בכלל ענפי הביטוח ראה באור יג'.

באור 17 – התחייבויות תלויות

כנגד המוסד מתנהלות תביעות משפטיות בתחומים שאינם במסגרת הפעילות הרגילה של המוסד, שסכומן המצטבר נאמד בכ-33 מיליוני ש"ח. לדעת הנהלת המוסד, בהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים, הסיכון הקיים למוסד בגין תביעות אלו מסתכם בכ-13 מיליון ש"ח. בהתאם לכך נרשמה הפרשה בדוחות הכספיים בגין תביעות אלו.

באור 18 – הכנסות מעסקאות שאינן חליפין

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2007	2008		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
		א. דמי ביטוח מעסיקים	
22,487,809	23,418,683	הכנסות דמי ביטוח ממעסיקים	
1,681,285	1,778,013	שיפוי האוצר	
24,169,094	25,196,696		
(160,847)	(227,190)	בניכוי הוצאות הפרשה לחובות מסופקים	
24,008,247	24,969,506		
		ב. דמי ביטוח לא שכירים	
2,229,370	2,647,740	הכנסות דמי ביטוח מלא שכירים	
124,002	139,001	שיפוי האוצר	
2,353,372	2,786,741		
(98,931)	(40,172)	בניכוי הוצאות הפרשה לחובות מסופקים	
2,254,441	2,746,569		

באורים לדוחות הכספיים
באור 18 – הכנסות דמי ביטוח (המשך)
ג. דמי ביטוח בריאות

על פי סעיף 15 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994 גובה המוסד מהמבוטחים דמי ביטוח בריאות בדרך שבה הוא גובה דמי ביטוח לאומי, ומעבירם לקופות החולים.

(1) דמי ביטוח בריאות על פי דיווחים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2007	2008
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
10,934,259	11,800,761
1,289,907	1,474,070
12,224,166	13,274,831
(132,450)	(127,653)
12,091,716	13,147,178

דמי ביטוח בריאות ממעסיקים
דמי ביטוח בריאות מלא שכירים

בניכוי הוצאות הפרשה לחובות מסופקים

(2) גביית דמי ביטוח בריאות

10,819,500	11,753,966
1,287,966	1,426,369
1,348,379	1,394,177
-	33,483
13,455,845	14,607,995

דמי ביטוח בריאות ממעסיקים
דמי ביטוח בריאות מלא שכירים
דמי ביטוח בריאות מתשלומי גמלאות
דמי ביטוח בריאות מדמי ביטוח לפי
סעיף 58

(3) הקצבה לסל הבריאות לקופות החולים

13,455,845	14,607,995
1,298,945	1,377,218
123,399	71,393
12,871	13,078
7,200	9,000
(1,442,415)	(1,470,689)
12,013,430	13,137,306

גביית דמי ביטוח בריאות
ניכויים על פי חוק:
עלות מחלות קשות
השתתפות בהוצאות מינהל
מד"א בגין שרותי נט"ן
מימון מועצת הבריאות

(4) השלמת סל

10,511,244	11,164,854
(535,100)	(217,400)
9,976,144	10,947,454

השלמת סל בריאות - משרד הבריאות
בניכוי השלמת סל שנה קודמת

על פי סעיף 13(א)5 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי התשנ"ד 1994 מימון עלות סל הבריאות לקופות החולים מושלם מתקציב המדינה כפי שיקבע מידי שנה בחוק התקציב השנתי. ההקצבה כאמור מועברת על ידי משרד הבריאות באמצעות המוסד לביטוח לאומי המקצה את ההקצבה לקופות החולים.

באורים לדוחות הכספיים

באור 19 - הכנסות מהעברות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2007	2008
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
1,927,486	2,103,158
579,342	627,641
655,878	694,088
151,555	158,392
10,382,439	11,209,611
4,110	4,393
<u>13,700,810</u>	<u>14,797,283</u>

השתתפות תקציב המדינה

זקנה ושאירים
נכות כללית
סיעוד
אמהות
ילדים
הענקות מטעמי צדק

באור 20 - הכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2007	2008
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
5,596,191	6,224,749
3,005,006	5,508,198
68,201	55,646
<u>8,669,398</u>	<u>11,788,593</u>

מריבית על השקעות באיגרות חוב
מהפרשי הצמדה על השקעות באיגרות חוב
מריבית בנק, עמלות וריבית מוסדות, נטו

באור 21 - הכנסות אחרות, נטו

א. הרכב

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2007	2008
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
308,112	442,419
16,325	20,752
(186)	819
<u>324,251</u>	<u>463,990</u>

פיצוי צד שלישי (ב. להלן)
תאגיד בפרוק (ג. להלן)
רווח (הפסד) הון

ב. פיצוי צד שלישי - הכנסות, לפי סעיף 328 לחוק, מחברות ביטוח ואחרים, בגין פיצוי על גמלה ששולמה למבוטח, כולל עדכון הפרשה לחובות מסופקים בסך 15 מליוני ש"ח (שנה קודמת - סך 8.5 מליוני ש"ח).

במסגרת חוק ההסדרים לשנת 2008 אושר תיקון מספר 102 לחוק הקובע כי המוסד לביטוח לאומי לא יהיה רשאי לתבוע לפי סעיף 328 את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית ומנגד יעביר אוצר המדינה למוסד מידי שנה סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק. הסכומים הנקובים בלוח טז' יעודכנו ב- 1 בינואר מדי שנה לפי השינוי במדד. בשנת הדוח העביר אוצר המדינה למוסד בגין סעיף 328 סך של 110 מליון ש"ח.

ג. תאגיד בפירוק - הכנסות לפי סעיף 369 לחוק, ממעסיקים בגין תשלומים ששולמו ע"י המוסד לעובדיהם, או בגינם, לאחר פשיטת רגל של המעביד, בניכוי הפרשה לחובות מסופקים בסך 188 מליוני ש"ח (שנה קודמת - 198 מליוני ש"ח).

באורים לדוחות הכספיים

באור 22 – גמלאות ותשלומים אחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		א. הרכב	
2007	2008		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
31,393,253	33,522,384		גמלאות
5,887,832	6,261,172		תשלומים בעין
213,925	142,858		תשלומים אחרים על פי חוק
<u>37,495,010</u>	<u>39,926,414</u>		

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		ב. פיצול לפי ענפים	
2007	2008		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
13,963,968	14,901,700		זקנה ושאיירים
7,513,961	7,920,103		נכות כללית
3,084,283	3,296,652		סיעוד
2,877,159	2,872,001		נפגעי עבודה
15,481	18,769		נפגעי תאונות
3,319,881	3,875,476		אמהות
4,840,140	4,923,411		ילדים
1,707,801	1,844,724		אבטלה
159,587	258,880		פשיטת רגל ופרוק תאגיד
12,749	14,698		הענקות מטעמי צדק
<u>37,495,010</u>	<u>39,926,414</u>		

באור 23 – תמיכות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		א. הוצאות בגין תמיכות על פי הקרנות המיועדות	
2007	2008		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
96,081	96,071		פיתוח שרותים לנכים
46,566	38,591		קידום תוכניות סיעוד
14,441	17,345		מפעלים מיוחדים
10,017	6,033		מנוף לנפגעי עבודה
28,983	14,672		פיתוח שרותים לילדים בסיכון
<u>196,088</u>	<u>172,712</u>		

באורים לדוחות הכספיים

באור 23 - תמיכות (המשך)

ב. פיצול לפי ענפים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2007	2008
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
421	2,214
103,513	104,506
46,566	38,591
10,017	6,033
6,742	4,593
24,890	16,431
3,939	344
<u>196,088</u>	<u>172,712</u>

זקנה ושארים
נכות כללית
סיעוד
נפגעי עבודה
אמהות
ילדים
אבטלה

באור 24 - גידול בקרנות הביטוח

א. הרכב

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2007	2008
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
10,696,480	23,287,700
4,087,797	8,280,700
1,070,777	3,124,800
613,486	1,154,700
<u>16,468,540</u>	<u>35,847,900</u>

זקנה ושארים
נכות כללית (ב. להלן)
נפגעי עבודה
סיעוד (ב. להלן)

ב. בניכוי חלקו של האוצר, ראה באור 28(4)

באור 25 - שכר עבודה ונילוות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2007	2008
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
719,597	703,294
(136,332)	794,466
<u>583,265</u>	<u>1,497,760</u>
<u>(211,874)</u>	<u>(401,474)</u>
<u>371,391</u>	<u>1,096,286</u>

שכר ונלוות
הפרשה לזכויות עובדים בגין פרישה

בניכוי - השתתפות גורמי חוץ

באורים לדוחות הכספיים
באור 26 – הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
105,257	81,988	אחזקת מחשב
115,387	121,235	שכר דירה ואחזקת מבנים
78,651	89,762	פחת
57,231	57,807	משרדיות
129,063	131,600	אחרות
485,589	482,392	
(176,393)	(127,428)	בניכוי - השתתפות גורמי חוץ
309,196	354,964	

באור 27 – צדדים קשורים
1. ממשלת ישראל

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 6, בדבר, "דוחות כספיים מאוחדים והטיפול החשבונאי בישויות נשלטות" מגדיר את המושג שליטה וקובע את המבחנים הנדרשים על מנת להגדיר שליטה בין ישויות. החל משנת 2007 יושומו מבחנים אלו ועל פיהם הוגדר המוסד כ"ישות נשלטת" למטרת דיווח כספי בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל.

תקן חשבונאות ממשלתי מספר 20, בדבר, "גילוי בדבר צדדים קשורים" קובע את דרישת הגילוי בדבר קיומם של יחסים עם צדדים קשורים כאשר קיימת שליטה, וכן גילוי של מידע בדבר עסקאות בין הישות לבין צדדים קשורים לה.

א. מהות יחסים

(1) תשלומי גמלאות מכח סעיף 9 לחוק, הסכמים וחוקים שונים:

החזר תשלומי גמלאות -

המוסד מבצע תשלומי גמלאות שאינן נכללות בחוק הביטוח הלאומי. תשלומים אלו ממומנים על ידי אוצר המדינה ומשרד הבטחון. גמלאות אלה אינן נחשבות כגמלאות גבייתיות ועל כן לא מופיעות בדוחות על הביצוע הכספי.

השתתפות בהוצאות מינהל -

על פי הוראות סעיף 9(ב) לחוק נושאת הממשלה בחלק יחסי מהוצאות המינהל שהיו בפועל, כאשר סכום זה נאמד על יסוד חלוקת ההוצאות המנהליות לכל ענפי הביטוח.

על פי שיעור השתתפות מחוייבת הממשלה בהוצאות שיש למוסד על בסיס מצטבר.

תביעות שיבוב על פי סעיף 328 -

תיקון 102 לחוק הביטוח הלאומי קובע כי החל משנת 2008 המוסד לא יהיה רשאי לתבוע את המדינה או את מערכת הבריאות הציבורית לפי סעיף 328 ומנגד יעביר אוצר המדינה למוסד, מידי שנה, סכום הקבוע לגבי אותה שנה בלוח טז' לחוק.

באורים לדוחות הכספיים

באור 27 - צדדים קשורים - יתרות ועסקאות עם ממשלת ישראל וישויות בשליטתה (המשך)

א. מהות יחסים (המשך)

- (2) השתתפות תקציב המדינה -
 סעיף 32 לחוק מחייב את אוצר המדינה להשתתף בתקציב המוסד לביטוח לאומי בענפים: ילדים, זקנה ושארים, נכות, סיעוד ואמהות. על פי סעיף זה מחוייב אוצר המדינה בחלקו בגין קרנות הביטוח וזכאים לגימלה בענפים: סיעוד ונכות כללית.
- (3) דמי ביטוח הכנסות משיפוי -
 על פי הוראות סעיף 32(ג) לחוק משפה אוצר המדינה את המוסד בגין הפחתת דמי ביטוח, כפי שנקבעה בסעיף 338 לחוק, בשיעורים הקבועים בחוק מסך כל התקבולים שגבה המוסד ממעסיקים ומלא שכירים.
- (4) איגרות חוב של ממשלת ישראל
 המוסד משקיע את יתרות הכספים באיגרות חוב מסדרות מיוחדות המונפקות עבורו על ידי בנק ישראל. האיגרות המונפקות הן משני סוגים: האחת בריבית קבועה והשנייה בריבית משתנה.

ב. יתרות עם ממשלת ישראל

31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		תשלומים מכח סעיף 9 והסכמים שונים:
22,279	69,829	משרד האוצר
(15,338)	9,778	משרד הבטחון
583,385	782,812	סכומים לקבל
<u>590,326</u>	<u>862,419</u>	
		השתתפות תקציב המדינה:
(185,996)	(321,191)	משרד האוצר - בגין הקצבות אוצר
2,552,200	2,765,500	חלק האוצר בקרן הביטוח בענף סיעוד
246,600	226,600	חלק האוצר בקרן הביטוח בענף נכות
<u>2,612,804</u>	<u>2,670,909</u>	
<u>(53,244)</u>	<u>(86,022)</u>	משרד האוצר - בגין שיפוי האוצר
<u>120,901,226</u>	<u>134,999,784</u>	איגרות חוב של ממשלת ישראל

באורים לדוחות הכספיים
באור 27 – צדדים קשורים (המשך)
ג. עסקאות עם ממשלת ישראל

31 בדצמבר		
2007	2008	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
		הכנסות מעסקאות שאינן חליפין:
13,700,810	14,797,283	הכנסות מהעברות
1,681,285	1,778,013	הכנסות מדמי ביטוח מעסיקים
124,002	139,001	הכנסות מדמי ביטוח לא שכירים
<u>15,506,097</u>	<u>16,714,297</u>	
		הכנסות מעסקאות חליפין:
8,601,197	11,732,947	הכנסות מימון
-	110,000	הכנסות אחרות
<u>8,601,197</u>	<u>11,842,947</u>	
		השתתפות בהוצאות:
211,874	401,474	שכר עבודה ונלוות
176,393	127,428	הנהלה וכלליות
<u>388,267</u>	<u>528,902</u>	
		2. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים
5,335	4,665	שכר ונלוות לאנשי מפתח ניהוליים (באלפי ש"ח)
12	12	מספר האנשים אליהם מתייחסים השכר והנלוות

באור 28 – ארועים לאחר תאריך המאזן

במסגרת חוק ההסדרים 2009-2010 אושרו תיקונים אשר השלכותיהם על פעילות המוסד בשנים הבאות מהותית.

להלן פרוט תיקוני החקיקה העיקריים ואומדן הנהלת המוסד להשפעה על פעילותו - אומדן השינוי במונחים שנתיים (באחוזים מההוצאה בענף)

	כללי	א.
	(3)	דחיה הדרגתית של גיל הזכאות לקצבת זקנה לגיל 67 לגברים ולגיל 64 לנשים, ובמקביל התאמת גיל הזכאות בגמלאות אחרות.
לפי מספר המקבלים		ב. זקנה
כ-500 מיליון ש"ח	(2)	העלאת קצבאות הזקנה מ-16.5% מהסכום הבסיסי ל-17% ממנו ליחיד החל באוגוסט 2009 תוך התאמה מקבילה להרכבי משפחה אחרים והתאמה מקבילה אצל מקבלי השלמת הכנסה.
כ-400 מיליון ש"ח כל שנה		הגדלה נוספת של הקצבאות בינואר 2010 ל-17.35% ליחיד ובינואר 2011 ל-17.7% ליחיד.

באורים לדוחות הכספיים

באור 28 – ארועים לאחר תאריך המאזן (המשך)

אומדן השינוי
במונחים שנתיים
(באחוזים מההוצאה
בענף)

	ג.	אבטלה
		מימון ענף אבטלה - בחוק ההסדרים לשנת 2009 הוארכה מחויבות האוצר למימון הגרעון בענף אבטלה. הגרעון ימומן מענף ילדים עד לשנת 2011.
	ד.	אבטלה
180 מיליוני ש"ח לשנה.		ביוני 2009 החל בהפעלת הסכם לפיו מובטל שאינו זכאי לדמי אבטלה לפי חוק יהיה זכאי לפי הסכם אם צבר תקופת אכשרה קצרה של 9 חודשים מתוך 18 שקדמו לאבטלה. ההסכם הוא לשנה. העלות נאמדת בכ-100 מיליון ש"ח, ממומנים על ידי האוצר.
	ה.	קצבאות ילדים
230 מיליון ש"ח ב-2009 1.4 מיליארד ש"ח ב-2010 כ-1.5 מיליארד ש"ח ב-2012 ואילך		במסגרת הסכמי הקואליציוניים קצבות ילדים עבור ילדים שניים שלישיים ורבעיים יעלו באופן הדרגתי עד שבסופו של התהליך ב-2012 תינתן תוספת של 100 ש"ח לכל ילד כזה. התהליך יחל ביולי 2009. עד יוני 2010 תשולם תוספת של 93 ש"ח לילד רביעי ו-60 ש"ח לילד שלישי במשפחה.
	ו.	מענק אישפוז
67 מיליון ש"ח ב-2009 ו-160 מיליון ש"ח החל ב-2010		במסגרת חוק ההסדרים 2009-2010 מענק אישפוז לילדת ותוספת לפגים עלו בכ-10% החל מאוגוסט 2009. העלות נאמדת בכ-160 מיליון ש"ח לשנה וכ-67 ש"ח ב-2009. התוספת ממומנת על ידי ביטוח לאומי.
	ז.	סיעוד - הוספת שעות טיפול למי שמעסיק עובד ישראלי בלבד. תוספת של 3 שעות טיפול שבועיות למי שזכאי לגמלה בשיעור 150% מגמלת יחיד מלאה ותוספת של 4 שעות למי שזכאי ל-168% גמלת יחיד מלאה. ממרס 2009 ועד ספטמבר 2009 המימון על חשבון האוצר ומאוקטובר 2009 על חשבון ביטוח לאומי.
	ח.	פשיטת רגל ופירוק תאגיד
כ-12 מיליון ש"ח בשנה		הגדלת תקרת הזכאות לגמלה לפי פרק ביטוח פשיטות רגל והעמדתה על 13 פעמים הסכום הבסיסי (כ-100,000 ש"ח במקום 76,830 ש"ח). [תיקון סעיף 183] העלאת תקרת שכר עבודה בפירוק, בגין דין קדימה, ל-21,000 ש"ח במקום 8,700 ש"ח [78(ו)א]

באורים לדוחות הכספיים

באור 28 – ארועים לאחר תאריך המאזן (המשך)

אומדן השינוי
במונחים שנתיים
(באחוזים מההוצאה
בענף)

		ט. גבייה ודמי ביטוח
2009 - 177 מיליון ש"ח	2010 - 536 מיליון ש"ח	1. הכפלת התקרה לתשלום דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות מ-5 פעמים הסכום הבסיסי ל-10 פעמים הסכום הבסיסי (הוראת שעה מ 1.8.2009 עד 31.12.2010).
2009 - 173 מיליון ש"ח.		2. הגדלת שיעור דמי ביטוח ממעסיקים, על חלק השכר שאיננו עולה על 60% מהשכר הממוצע ב-0.4%. הוראת שעה מיום 1.8.2009 עד 31.3.2011.
2009 - 240 מיליון ש"ח	2010 - 2,500 מיליון ש"ח	3. כנגד תוספת הגבייה כאמור מ-2 הסעיפים הראשונים, מופחת שיעור ההקצבה שמעביר אוצר המדינה לענף ילדים. הוראת שעה מיום 1.8.2009 עד 31.3.2010
2011 - 140 מיליון ש"ח		2009 - 207.5%, 2010 - 169%, 2011 - 208%

רשימות לפי ענפים
ליום 31 בדצמבר 2008
(בלתי מבוקר ובערכים נומינליים)

רשימה א': (אלפי ש"ח - בערכים נומרלים)

קרנות עתודות ומדועות הענפים ליום 31.12.08

מקור	עמדה (מיליון ל"מ) 31 בדצמבר 2008	יחד עם נכסי העקר ליום 31 בדצמבר 2008	יחד עם נכסי העקר ליום 31 בדצמבר 2008
המדינות	100.000.000	100.000.000	100.000.000
מדינת ישראל	97.295	97.295	97.295
מדינות זרות	2.705	2.705	2.705
מדינות ערביות	114	114	114
מדינות אחרות	139.671	139.671	139.671
מדינות	100.000	100.000	100.000
אסיה	84.740.909	84.740.909	84.740.909
אסיה	84.740.909	84.740.909	84.740.909
אמריקה	136.202	136.202	136.202
אמריקה	136.202	136.202	136.202
אירופה	276.233	276.233	276.233
אירופה	276.233	276.233	276.233
אוסטרליה	19.946	19.946	19.946
אוסטרליה	19.946	19.946	19.946
אזיאטית	22.108.400	22.108.400	22.108.400
אזיאטית	22.108.400	22.108.400	22.108.400
אוקיינוס השקט	4.361.000	4.361.000	4.361.000
אוקיינוס השקט	4.361.000	4.361.000	4.361.000
אחר	2.705	2.705	2.705
אחר	2.705	2.705	2.705
התחייבויות מוטלות על ידי	73.140	73.140	73.140
התחייבויות מוטלות על ידי	73.140	73.140	73.140
התחייבויות מוטלות על ידי	5.271	5.271	5.271
התחייבויות מוטלות על ידי	5.271	5.271	5.271
התחייבויות מוטלות על ידי	127.057.831	127.057.831	127.057.831
התחייבויות מוטלות על ידי	127.057.831	127.057.831	127.057.831
סה"כ	280.400.700	280.400.700	280.400.700
התחייבויות מוטלות על ידי	18.325	18.325	18.325
התחייבויות מוטלות על ידי	18.325	18.325	18.325
סה"כ	1.032	1.032	1.032
סה"כ	1.032	1.032	1.032
סה"כ	2,359,881	2,359,881	2,359,881
סה"כ	2,359,881	2,359,881	2,359,881

מרוק התנועה בחרות הענפים ליום 31 בדצמבר 2008

מקור	יחד עם נכסי העקר ליום 31 בדצמבר 2008	יחד עם נכסי העקר ליום 31 בדצמבר 2008	יחד עם נכסי העקר ליום 31 בדצמבר 2008
המדינות	100.000.000	100.000.000	100.000.000
מדינת ישראל	97.295	97.295	97.295
מדינות זרות	2.705	2.705	2.705
מדינות ערביות	114	114	114
מדינות אחרות	139.671	139.671	139.671
מדינות	100.000	100.000	100.000
אסיה	84.740.909	84.740.909	84.740.909
אסיה	84.740.909	84.740.909	84.740.909
אמריקה	136.202	136.202	136.202
אמריקה	136.202	136.202	136.202
אירופה	276.233	276.233	276.233
אירופה	276.233	276.233	276.233
אוסטרליה	19.946	19.946	19.946
אוסטרליה	19.946	19.946	19.946
אזיאטית	22.108.400	22.108.400	22.108.400
אזיאטית	22.108.400	22.108.400	22.108.400
אוקיינוס השקט	4.361.000	4.361.000	4.361.000
אוקיינוס השקט	4.361.000	4.361.000	4.361.000
אחר	2.705	2.705	2.705
אחר	2.705	2.705	2.705
התחייבויות מוטלות על ידי	73.140	73.140	73.140
התחייבויות מוטלות על ידי	73.140	73.140	73.140
התחייבויות מוטלות על ידי	5.271	5.271	5.271
התחייבויות מוטלות על ידי	5.271	5.271	5.271
התחייבויות מוטלות על ידי	127.057.831	127.057.831	127.057.831
התחייבויות מוטלות על ידי	127.057.831	127.057.831	127.057.831
סה"כ	280.400.700	280.400.700	280.400.700
סה"כ	280.400.700	280.400.700	280.400.700
התחייבויות מוטלות על ידי	18.325	18.325	18.325
התחייבויות מוטלות על ידי	18.325	18.325	18.325
סה"כ	1.032	1.032	1.032
סה"כ	1.032	1.032	1.032
סה"כ	121,792,327	121,792,327	121,792,327
סה"כ	121,792,327	121,792,327	121,792,327

הנתונים מוצגים באלפי ש"ח. הנתונים מוצגים באלפי ש"ח. הנתונים מוצגים באלפי ש"ח.
 * ייתכן ויש שינויים בנתונים עקב עדכון הנתונים. הנתונים מוצגים באלפי ש"ח.
 ** הנתונים מוצגים באלפי ש"ח. הנתונים מוצגים באלפי ש"ח. הנתונים מוצגים באלפי ש"ח.
 *** הנתונים מוצגים באלפי ש"ח. הנתונים מוצגים באלפי ש"ח. הנתונים מוצגים באלפי ש"ח.

רשימה ב' : הכנסות, הוצאות ועודפים של הענפים לשנת 2008

(אלפי ש"ח - בעדלים נומינליים)

הכנסות

הערך	דמי ביטוח	השתתפות תקינה	רביית	הפניש הנעדרה	שונות	סה"כ הכנסות לשנת 2008
זרם ש"ח	12,515,959	2,103,158	2,430,540	2,128,454	5,677	*9,185,759
נטו ל"ח	4,538,447	527,641	553,524	493,583	202,803	6,415,968
תקציב עברית	465,453	594,088	102,747	96,781	2,109	1,261,159
תקציב ר"ח	1,573,859	-	241,087	214,455	231,831	2,261,292
אחרות	228,436	-	115,586	*102,584	-	446,576
אחרות	2,129,632	159,392	55,615	54,228	-	2,397,866
אחרות	5,541,427	11,209,611	2,748,588	2,376,453	-	21,875,029
אחרות	521,719	-	-	-	-	521,719
השתתפות תקינה	89,886	38,632	38,043	35,043	29,752	*85,292
התקנות וטענות ל"ח	9,339	4,382	388	324	13,354	13,354
סה"כ	27,716,076	14,797,283	5,258,598	5,459,594	453,172	54,765,122

הוצאות

הערך	מקלטה	מיליוני אולי"ם	חבות אבדים	הוצאות מינהל 101	סה"כ הוצאות	עודף/גירוי	2007	2008
זרם ש"ח	14,503,191	273,089	21,634	341,426	15,245,320	3,542,479	3,079,759	3,542,479
נטו ל"ח	7,114,683	809,827	120	459,156	8,483,765	12,056,797	12,326,596	12,056,797
תקציב עברית	3,910	3,331,059	273	55,877	3,291,119	12,029,531	12,013,261	12,029,531
תקציב ר"ח	2,454,456	439,219	4,349	262,258	3,140,321	1,779,543	*917,271	1,779,543
אחרות	18,759	-	-	3,458	22,228	423,348	342,310	423,348
אחרות	2,307,695	*579,540	1,834	86,158	3,866,227	*1,556,371	11,231,551	*1,556,371
אחרות	4,895,295	38,140	4,413	*17,429	5,037,270	*6,818,759	*5,003,501	*6,818,759
אחרות	1,931,954	7,899	5,216	*102,158	1,947,225	*1,425,507	11,326,551	*1,425,507
השתתפות תקינה	258,890	-	-	14,856	273,795	96,444	121,251	96,444
התקנות וטענות ל"ח	14,636	-	-	470	15,119	*1,724	7,054	*1,724
סה"כ	33,484,545	5,576,742	37,539	1,043,224	41,542,350	13,222,772	10,601,659	13,222,772

1. אולם הכנסות וטענות ל"ח

רשימה ג': תקבולים ותשלומים של העגפים לשנת 2008

(אלפי ש"ח - בערכים נומינלים)

תקבולים

תקבולי	מחיר כניסה	ריבוי עמדות ונקיעה	ריבוי	שנים	מחיר תקבולים	מחיר הנדסה	מחיר תקבולים	מחיר הנדסה
2007	2,556,472	2,060,574	2,384,338	14,322	17,015,139	222,177	16,332,561	222,177
2008	4,587,508	603,578	542,858	168,941	5,372,233	239,029	5,109,212	239,029
	487,268	750,000	120,788	1,841	279,094	48,486	116,604	48,486
	1,690,592	-	236,494	72,486	2,381,633	102,982	2,194,644	102,982
	730,265	-	113,393	-	343,646	43,292	304,350	43,292
	2,138,593	490,848	64,592	-	2,362,592	29,020	2,137,244	29,020
	5,265,027	1,384,210	2,607,004	-	10,044,432	1,189,698	9,854,734	1,189,698
	626,339	-	38,978	-	574,088	-	574,088	-
	80,447	-	364	-	129,323	9,821	146,144	9,821
	8,248	4,472	364	-	13,191	198	12,438	198
סה"כ	27,827,017	14,305,277	6,188,638	358,581	49,287,513	2,639,479	5,856,592	2,639,479

תשלומים

תשלומים	מחיר הנדסה	מחיר תקבולים	מחיר הנדסה	שנים	מחיר תקבולים	מחיר הנדסה	מחיר תקבולים	מחיר הנדסה
2007	284,084	299,797	183,016	1,088	13,784,436	7,439,182	13,784,436	7,439,182
2008	3,812	2,793,793	284,017	8,252,776	7,439,182	7,439,182	7,439,182	7,439,182
	3,812	2,793,793	284,017	3,332,083	7,439,182	7,439,182	7,439,182	7,439,182
	2,489,533	482,833	148,827	3,242,947	2,887,138	2,887,138	2,887,138	2,887,138
	-	-	1,848	72,056	14,789	14,789	14,789	14,789
	2,489,533	482,833	148,827	3,302,904	2,887,138	2,887,138	2,887,138	2,887,138
	4,888,158	35,208	68,208	5,201,413	4,947,777	4,947,777	4,947,777	4,947,777
	187,025	41,688	59,105	1,868,038	387,188	387,188	387,188	387,188
	187,025	-	8,804	205,794	150,195	150,195	150,195	150,195
	4,888,158	-	948	14,948	11,670	11,670	11,670	11,670
סה"כ	33,409,208	8,481,008	827,342	40,697,580	38,757,827	38,757,827	38,757,827	38,757,827

נבייה נעבור תפוסת תולים נמוך ביטוח בריאות
(אלפי ש"ח)

2007	2008	2007	2008
13,784,436	14,521,601	13,784,436	14,521,601
7,439,182	8,252,776	7,439,182	8,252,776
7,439,182	8,252,776	7,439,182	8,252,776
2,887,138	2,793,793	2,887,138	2,793,793
14,789	14,521,601	14,789	14,521,601
2,887,138	2,793,793	2,887,138	2,793,793
4,947,777	4,888,158	4,947,777	4,888,158
387,188	41,688	387,188	41,688
150,195	8,804	150,195	8,804
11,670	948	11,670	948
38,757,827	40,697,580	38,757,827	40,697,580

רשימה ד': עודפים ונרענות לפי הענפים לשנת 2008

(אלפי ש"ח - בעדלים נוסדלים)

1. עודף (נרעון) של ההכנסות על ההוצאות

הענף	העבודה בן הענפים	עודף (נרעון) שוטף	נרענות לדיווח	נדרש לקיטון	גודל הקרנות הביטוח	עודף (נרעון) כולל	השוני הנובע (ע)	השפעה חיובית	עודף (נרעון) מעובר	עודף (נרעון) מעובר	עודף (נרעון) המסובר
	העבודה בן הענפים	רשומה שלט	ענפים	ענפים	גודל הקרנות הביטוח	עודף (נרעון) כולל	נתיחה השמב (ע)	ליום 31 בדצמבר 2008	ליום 31 בדצמבר 2007	ליום 31 בדצמבר 2008	ליום 31 בדצמבר 2007
זרקה ושארית	-	4,097,458	149,597	149,597	23,297,706	(191,347,427)	803,700	110,518,454	105,518,454	148,518,454	
זרקה נדלית	900,000	7,048,877	107,837	107,837	8,156,644	(713,247,401)	200,000	(90,575,672)	105,483,326	105,483,326	
זרקה - ענקית	2,500,000	10,063,544	23,667	23,667	1,154,708	13,194,831	118,900	10,071,327	10,071,327	10,071,327	
זרקה - חובות	1,500,000	1,616,444	108,436	108,436	3,174,805	13,005,840	1,006,900	10,008,940	10,008,940	10,008,940	
זרקה - תוכנית החומות	-	424,923	1,474	1,474	-	422,348	100	2,981,846	2,981,846	2,981,846	
זרקה - אחרות	1,500,000	1,500,000	36,366	36,366	-	11,488,371	2,100	1,081,362	1,081,362	1,081,362	
זרקה - ילד ח	1,421,307	1,421,307	18,191	18,191	-	15,818,759	200	63,749,808	63,749,808	63,749,808	
זרקה - אחרות	-	(22,204)	6,200	6,200	-	11,422,101	4,200	19,700	19,700	19,700	
משיגות דרך ופיקוח האגיד	-	11,144	17	17	-	106,444	19,700	731,140	731,140	731,140	
התקנות מסתוות	-	11,144	17	17	-	106,444	19,700	731,140	731,140	731,140	
סה"כ	-	13,826,824	802,781	802,781	38,847,800	(22,625,128)	3,744,000	1127,037,931	1127,037,931	1127,037,931	

2. עודף (נרעון) שוטף של הקבולים על חשלוטים

הענף	כולל רביית	שארף	כולל	מעובר ליום	מעובר ליום	מעובר ליום
	כולל רביית	שארף	כולל	מעובר ליום	מעובר ליום	מעובר ליום
זרקה ושארית	1,570,100	14,402,011	2,992,237	39,920,679	31,12,2007	31,12,2008
זרקה נדלית	12,377,545	12,920,502	12,147,716	(9,402,275)	17,281,251	17,281,251
זרקה - ענקית	12,059,500	12,180,754	12,613,572	17,725,525	19,711,792	19,711,792
זרקה - חובות	19,492,841	(105,750)	(646,202)	(5,745,157)	14,856,051	14,856,051
זרקה - תוכנית החומות	323,563	210,214	371,875	3,433,824	3,061,949	3,061,949
זרקה - אחרות	11,550,393	11,524,362	11,524,362	(6,477,557)	16,952,691	16,952,691
זרקה - ילד ח	4,840,019	11,845,925	15,782,894	125,141,346	129,358,656	129,358,656
זרקה - אחרות	11,390,562	1,360,562	11,360,562	(23,341,405)	(23,341,405)	(23,341,405)
משיגות דרך ופיקוח האגיד	176,481	11,53377	152,649	1,228,619	1,288,589	1,288,589
התקנות מסתוות	11,7851	(12,127)	(10,015)	(10,015)	8,402	8,402
סה"כ	8,559,953	2,981,315	11,199,432	108,670,385	108,670,385	108,670,385

1. יציאת המידע היא על סמך פירוט עמודי המספר כדפי ייצוא המערכת למספר עמודי המידע המפורט בפרוטוקול דיווחים

רשימה ה': ביצוע התקציב המיונה ל שנת 2008

(אלפי ש"ח)

2007	2008	2008	2008	2008	2008	הסכום
הוצאות בטיחות	עודף / אבדן	הוצאות בטיחות	הקציב מעורבן	הקציב משטרה	הקציב ממשלתי	הקציב
747,210	30,421	750,509	780,230	778,730	778,730	4.11
704,295	17,284	709,556	725,840	726,553	726,553	אמצעי בטיחות
8,056	5,552	8,356	1,410	9,209	9,209	לא חיסון
12,815	4,505	3,984	17,970	19,530	19,530	נוגד טיפוחים
5,581	1,718	5,172	8,860	5,853	5,853	הדרכה
363	55	485	520	402	402	מקורות משותפים
15,250	2,204	4,994	17,200	17,203	17,203	מקורות ליחידות
154,962	27,906	469,248	197,181	179,251	179,251	מס"כ לביטחון
16,024	2,825	6,086	18,931	17,581	17,581	מס"כ וסר ייג'ר
93,457	102,649	102,649	112,240	110,453	110,453	מס"כ משאית דיוק
44,683	7,171	46,189	52,740	48,411	48,411	מס"כ שיטת חשד
4,793	909	2,341	2,250	2,250	2,250	מס"כ חק"ר
29,037	2,870	30,630	33,300	31,290	31,290	מס"כ בטיחות
9,877	614	8,370	9,881	9,671	9,671	מס"כ הנדסה
13,821	888	15,226	16,215	16,555	16,555	מס"כ זמליות
3,468	1,877	3,383	5,260	5,210	5,210	מס"כ גביה
47,726	8,074	48,189	62,273	48,423	48,423	מס"כ נכסים
10,887	4,879	10,071	14,750	13,980	13,980	מס"כ הוצאות משפט
497	156	424	580	650	650	מס"כ מחקר
103,931	37,877	412,813	151,450	135,440	135,440	מס"כ חמ"ש
1,859	3,070	2,330	5,400	5,900	5,900	מס"כ שטוח
11,756	17,989	2,858				מס"כ הנדסה
1,134,550	108,261	1,159,079	1,267,340	1,226,000	1,226,000	סה"כ

פרוייקטים במימון נרמתי חוץ

רשימה זו: תקבולי ותשלומי הענפים לעומת התקציב לשנת 2008

(אלפי ש"ח - בערכים נומינליים)

תקבולים

תקופה	תקציב המועצה	תקציב מסומן	תקבולים	שערי נדון 11	שערי נדון 12	אחוז הנדונות	תשלומים שנת 2007
תקופת שוטחים	16,070,000	18,927,100	17,015,185	00.069	91.91	101	15,980,350
נמתי לליווי	5,712,100	5,816,000	5,872,283	56.283	2.424	100	5,277,792
70-9	1,285,000	1,269,300	1,270,084	1.764	12.3061	100	1,140,398
תקציב עבודה	7,118,000	2,175,000	2,081,192	83.3171	2.083	90	1,979,724
נכסיו המשותף	341,000	342,000	343,848	1.648	-	100	305,574
מסותה	2,322,000	3,221,000	2,352,592	1868.4081	39	73	2,139,474
ידיים	20,070,000	19,761,400	19,644,432	114.6881	147.19071	99	18,630,963
אחרות	538,000	500,000	497,19071	47.19071	52	52	482,817
שערי נדון 12 ושיעור האגף	32,000	148,044	129,322	1.67211	89	89	129,030
התקופה מסתמך אך	12,000	14,700	14,191	481	114	114	12,315
סה"כ	49,400,500	50,237,544	49,257,513	1980.071	98	98	46,025,007

תשלומים

תקופה	תקציב המועצה	תקציב מסומן	תשלומים	שערי נדון 12	שערי נדון 11	אחוז הנדונות	תשלומים שנת 2007
תקופת שוטחים	14,581,310	14,942,583	14,851,574	91.91	91.91	100	13,937,499
נמתי לליווי	8,182,736	7,983,136	7,985,682	2.424	2.424	100	7,531,431
70-9	3,421,021	3,300,009	3,287,703	12.3061	12.3061	100	3,074,157
תקציב עבודה	2,918,686	2,981,042	2,882,025	2.083	2.083	100	2,754,780
נכסיו המשותף	17,040	19,065	18,085	-	-	100	15,301
מסותה	3,628,157	3,853,059	3,853,095	39	39	100	2,323,116
ידיים	4,980,156	4,831,745	4,833,405	1.961	1.961	100	4,815,548
אחרות	1,757,670	1,826,733	1,805,905	677	677	100	1,741,747
שערי נדון 12 ושיעור האגף	218,105	197,181	157,182	11	11	100	205,897
התקופה מסתמך אך	18,500	14,700	14,698	121	100	100	12,745
סה"כ	39,724,397	39,836,459	39,870,218	13.759	100	100	37,416,278

1.1 סגור תקציב המועצה
1.2 סגור תקציב הע"מ

רשימה ד': תשלומי גמלאות על פי חוקים והסכמים אחרים לשנת 2008

(אלפי ש"ח - בערכים נומינליים)

א. גמלאות במימון משרד האוצר

תשלומים בשנת 2007	תשלומים בשנת 2008
1,195,186	1,249,176
2,416,214	2,384,075
352,522	419,975
214,301	222,042
5,344	5,344
157,398	165,457
32,251	32,010
2,502	2,028
131,577	101,282
4,295	5,221
2,233,565	2,314,832
685,836	904,328
3,425	1,126
2,122	2,263
239,347	205,358
16,506	64,820
7,715,448	7,948,772

השקחה ייעוץ דל"ש
הכנסות תכונה
נכ"מ א.ג.ל.
- י.חומת
חומד"ח
מעגל וליז"ע לרשעלגו חו הוריק
אצ"צ - ופע"י אוע"ר ופע"ל
כנ"מ - ע"ר - ע"ד
פי"צ - ע"ר
תחול ליהום עקב א"י"ח נמשעל -
אמל"ג ע"ר א"י"ח א"י"ח
פירות
נכות עול"ת
סיעור לעול"ת
פ"ל
פ"מ

ב. גמלאות במימון משרד הביטחון

תשלומים בשנת 2007	תשלומים בשנת 2008
736,439	917,027
15,269	14,150
- 43	259
753,970	831,475

תחול"ת סילוקים
אמל"ג ע"ר א"י"ח - ע"ר א"י"ח
- י.חומת וליז"ע

המוסד לביטוח לאומי

הדו"ח של האקטואר

לשנת 2008

**המוסד לביטוח לאומי
לשכת האקטואר**

הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2008

עמוד	תוכן העניינים
2	הקדמה
2	הנישאים העיקריים של הדו"ח
2	השינויים העיקריים בדו"ח לעומת שנה קודמת
3	הגדרת המונחים
3	מטרת דו"ח האקטואר
3	כללים חשובים מקובלים ומתאימים למוסד
4	הבסיסים הטכניים של קרנות הביטוח – לוחות גריפה
4	הבסיסים הטכניים של קרנות הביטוח – שיעור הריבית לחישוב ההיוון
5	הוצאות מנהליות – הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח ועוד
5	העברה כספית מחשבון ענף ביטוח אחד לחשבון ענף ביטוח אחר – סעיף 28 לחוק – ועוד
5	הסבר ללוחות 0 - 8 שבדו"ח (ובייחוד ללוח מס' 0 = סיכום של כל הענפים)
7	ענף ביטוח זקנה ושאיירים (זו"ש) (ראו לוח 1)
9	ענף ביטוח סיעוד (ראו לוח 2)
10	ענף ביטוח נכות (ראו לוח 3)
10	ענף ביטוח נפגעי עבודה (ראו לוח 4)
11	ענף ביטוח אסהות (ראו לוח 5)
11	ענף ביטוח ילדים (ראו לוח 6)
12	ענף ביטוח אבטלה (ראו לוח 7)
12	ענף ביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד (פש"ר) (ראו לוח 8)
12	חשבון מימון הענקות מטעמי צדק ענף ביטוח תאונות וענף ביטוח שירות מילואים
13	ס' כ' מ' – לענפי ביטוח של המוסד
14	הגדרת המונחים
15	נספח מס' 1. הערות לגבי השינויים המוזכרים לעיל – ועוד
16	זכויות פנסיה של עובדי וגמלאי המוסד (זפע"ג להלן)

תרשימים

תרשימים מס:	תרשימים עמוד - X
3 - 1	1 -

לוחות

לוח מס:	לוחות עמוד - X
0	1 -
0.2008	2 -
1	3 -
2	4 - רק חלק מל"ל
3	5 - לפי דוחות כספיים
4	6 -
5	7 -
6	8 -
7	9 -
8	10 -

המוסד לביטוח לאומי לשכת האקטואר

הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2008

1. הקדמה

צורת הדו"ח לשנת 2008, להוציא שינויים קטנים, נשארה במתכונת דומה לזו של הדו"ח הקודם. לפני קריאת הדו"ח חשוב להבין שהגדרת כללים השבונאים מקובלים למוסד משפיעה בצורה מכרעת על מרכיבי הדו"ח האקטוארי. כבר הדגשתי את זה בעבר ואני חוזר ומדגיש את זה שוב. הכללים החשבונאיים הקשורים בנושאים האקטואריים לא שונו במשך עשירי שנים, והדיון המעמיק בהגדרתם נראה לי דווקא וחשוב כפי שצינתי לא פעם בפורומים שונים. השנה, נקבעו שינויים ע"י מנהלת המוסד כמתואר להלן. בכדי לקבל תמונה יותר ברורה של הכתוב בדו"ח אני ממליץ לכל קוראי הדו"ח הנוכחי, לעיין פעם נוספת גם בהסברים לדו"ח של שנת 2000 (ובדוחות שבאו אחריו), שם השתדלתי להדגיש ולהסביר בצורה מפורטת ומעמיקה את רוב הנקודות הרגישות הקשורות להגדרת מטרות הדו"ח, ולהגדרות המונחים הבסיסיים אשר בדו"ח. השאלות והאתגרים הקשורים לנישאי הדו"ח שניסיתי להציב או למנהל ולכל עובדי המוסד (כמבצעי החוק), למיצעת המוסד (כנציגי המבוטחים) ולשאר (כנציגי הכנסת – הגוף המכתיב את תנאי החוק), שומדים לפני הגורמים הנ"ל גם היום. במסוקן, אין בדו"ח "סותרת עיתונאית". בכל זאת, הנני מרכז מספר נושאים בנספח מס' I.

2. הנושאים העיקריים של הדו"ח

- 2.1 העלאת השאלה של משמעות הדו"חות הכספיים. - התוצאה => המשך בדיקת מדיניות המוסד לגבי הגדרת "התחייבויות" המוסד. (לדעתי, יש לקדם את הנושא מיד, ותקוותי שלא יהיה מאוחר מדי.)
- 2.2 הערכת המצב הקיים והצעת הדרכים לשיפור המצב בעתיד. - המסקנה => מצד אחד, לפי המדדים למזוח ארוך, המצב הכספי של המוסד ממשיך להיות גרוע, אפילו לאחר השינוי הגדול בבסיס לחישובים – קרנת הביטוח מסתכמות בכ - 260 מיליארד ש"ח, והגרעון האקטוארי עומד על גובה של כ- 125 מיליארד ש"ח. הגרעון האקטוארי גדל ב- 12.9% ריאלית, ושיעור הכיסוי האקטוארי נשאר דומה לגובה של השנה שעברה, כ - 52%.

מצד שני, לפי המדדים למזוח קצר, הצעדים שנקטה הממשלה במסגרת התוכנית הכלכלית לשיפור המצב הכלכלי במדינה, ממשיכים לשפר את מצבו הכספי של המוסד:

 - עודף התקבולים על התשלומים נשאר בגובה של 21% מסה"כ התשלומים.
 - תקבולי דמי ביטוח מהזויים 70% מהתשלומים (האחוז המקביל בשנה שעברה: 70%), כלומר המוסד ברובו "עצמאי".
 - יש סכף בקופה להמשך תשלומי קצבאות ל - 3.3 שנים (לעומת 3.2 שנים – לפני שנה).

- אבל, יש להדגיש, שהנתונים הורודים האלו, עלולים להיות פחות וורודים בעתיד. והסיבות לכך: כבר ידוע הגידולים שיהיו בענף זו"ש ובענף ילדים. תקופת דחית ניל הפרישה ייגמר בסוף שנה הבאה.

- 2.3 במסגרת תוכניות החירום הכלכלית הממשלה נקטה במספר צעדים שרובם נועדו לשפר את מצבו הכספי של המוסד. אך שינוי החוק האחרים (שגם הם תוכתבו ע"י הממשלה) כמו הגדלת שיעורי הקצבאות בחלק מענפי הביטוח, יכולים בתנאים מסוימים לנטרל את ההשפעה החיובית של הצעדים הנ"ל או אפילו לגבור עליהם.
- 2.4 יחכן שההצמדה לשכר (אולי באופן חלקי?) תוחזר בעתיד. ואם לא, אז יעשו ניסיונות להגדיל את הקצבאות בצורה אחרת (כמו שכבר נעשה בעבר כאשר הוכנסו השערות בביטוח קצבאות נפגעי עבודה). הצעדים הראשוניים בכיוון הזה נעשו כאשר הוגדלו הקצבאות בענף זו"ש על ידי הגדלת האחוזים המגדירים את רכיבי הקצבאות בחלק מהשכר הקובע. כמוכן שהחזרת הצמדת הנמלאות לשכר, אם לא יהיה שינוי בכללים החשבונאיים המקובלים, תחזיר את הנגלגל אחורה להזדוהרות במצבם הכספי של הענפים הבעייתיים. (ובמקרה של החזרת ההצמדה לשכר, הצעד של הגדלת הקצבה כחלק משכר ממוצע במשק [במקום תוספת "חד פעמית"/AD HOC] יכול להוליד בעיות עתידיות.)
- 2.5 על המחוקק להחליט לגבי כיוון תפקוד המוסד בעתיד. (וברור, שתהיה השפעה לא מבוטלת של יזעמים על המחוקק.) - התוצאה ומתי => ? (בידי המחוקק המחליטים) ?

3. השינויים העיקריים בדו"ח לעומת שנה קודמת

- 3.1 השנה לא הכנסתי שינויים עקרוניים לתוך צורת הדו"ח.
 - 3.1.1 להמחשת חוסר העצמאות של ענפי הביטוח וחוסר האיזון בין התשלומים והתקבולים ברוב ענפי המוסד, המשכתי בתרשים I. את העברות הכספיים בין הענפים משנת 1992.
 - 3.1.2 תרשים 2, (המשך של דו"חות קודמים), מציג את הגידולים הריאליים בקצבאות וקנה בסיסיות לפי שנת הזכאות במשך השנים 1987 - 2008. לדעתי, יש לפקפק בדברים המופיעים בעיתונים ובמקומות אחרים - ש"בזמן האחרון חלה שחיקה נוראית בקצבאות הזקנה". (אבל ראו סעיפים 12.6 - 12.8.)
 - 3.1.3 חוספתי תרשים 3. להציג את התשאיות הריאליות על נכסי המוסד (ראו סעיף 6.3 וסעיף 8.)
 - 3.1.4 להמחשת ההשפעה של השינויים שהוכנסו (והאפשריים) בענף זו"ש: הגדלת אחוזי זכאות לגמלה (והחזרת הצמדות נמלאות וקנה לשכר ממוצע במשק [וזה בלי להתחשב בירידות בשכר]), הבאתי בהסברים על מצבו של ענף זו"ש את הטבלה המתאימה.
- 3.2 השנה היו שינויים לפי הנחות יסוד שנקבעו ע"י מנהלת המוסד או לפי הנחיות המנהלה שמשפיעים על הניתוח וההבנת שבדו"ח.

- 3.2.1 שינוי את ריביות ההיוונים של קרנות הביטוח ושל זפע"ג, (ולא השתמשתי בריבית על ההשקעות אשר גם השנה עומדת על כ- 5%). (ראו הרשים 3.)
- 3.2.2 ביטול העמסת ההוצאות המנהליות בהתחייבויות (קרנות הביטוח, זכאים לגמלה וזפע"ג).
- 3.2.3 ביטול הקשר שהיה בין ריביות היוון עבור זפע"ג וקרנות הביטוח.
- 3.2.4 ביטול הקשר שהיה בין שיעור ריבית להיוון זפע"ג וריבית על השקעות המוסד (וקביעתו כפי השיעור של היוון זפע"ג של ממשלת ישראל. [ריבית ההיוון של ממשלת ישראל היתה התוצאה של הפעלת השיטה החשבונאית של "שווי הוגן"]).
- 3.2.5 ביטול הקשר שהיה בין שיעור ריבית להיוון של קרנות הביטוח וריבית על השקעות המוסד (וקביעתו כהגות יסוד לחישובים) ולא לפי הריבית על ההשקעות של השנה, ולא לפי שיעור של "שווי הוגן").
- 3.2.6 היה המשך של המדיניות החשבונאית שהתחיל כבר בשנה הקודמת להכנסת אירועים אחרי תאריך הדו"ח בתוך חישוב ההתחייבויות לתאריך המאזן. (ראו סעיף 23.1 להלן.)
- 3.2.7 הוספתי נספח מס' I. שבו ריביות הצרות לגבי השיטות המוזכרים לעיל.

4 הגדרת המונחים

- 4.1 לא הכנסתי שינויים בהגדרת המונחים המופיעים כבר שנים רבות בדו"חות המוסד והבאתי כאן רשימה של המונחים המוגדרים בסוף הדו"ח. (אבל ראו נספח מס' II. בדו"ח לשנת 2007 לגבי "דמי ביטוח", ו"הוצאות מנהליות" – ומשמעותם בדוחות הכספיים.)
- 4.2 עלי להדגיש - בעקבות השינויים החשבונאיים בהגדרת הערכת ההתחייבויות (קרי, קביעת ריביות להיוון [לקרנות ולזפע"ג]), והמשכה של הגדרת הערכת נכסים, יש לעיין מחדש במשמעותן של ההגדרות. ובפרט, יש להבין כל שימוש שנעשה ב"התחייבויות" (קרנות וזפע"ג) וב"יתרת נכסי הענף". (לפי אזהרה שיטה חשבונאית: "שווי הוגן", ערך נקוב, ...). ברור שבמקרה של חוסר תיאום בין שיטת הערכת ההתחייבויות והערכת הנכסים, יש להבין את המשמעות של הוצאות המתמטיות, (כמו: יתרת נכסי הענף, טרען אקטוארי, שיעור כיסוי אקטוארי, שיעור כיסוי קופתי, והחסים אחרים.)
- 4.3 גירעון אקטוארי; דמי ביטוח; החוק; התחייבות; זכאים לגמלה; יתרת נכסי הענף; שיעור כיסוי אקטוארי; סכסוד צולב; קרנות ביטוח; רשימות לפי ענפים; שיעור כיסוי קופתי.

5 מטרת דו"ח האקטואר

- 5.1 בהתאם לסעיף 31 (א) של החוק ניתן להלן דו"ח של אקטואר המוסד לשם צירוף למאזן ודין וחשבון כספי לשנת 2008 המוגש ע"י מנהלת המוסד לטענה ולשר האחראי על המוסד.
- 5.2 למרות שהצירוף הזה נעשה בהתאם לחוק, החוק אינו מגדיר את תוכנו של דו"ח אקטואר המוסד. אולם ישנן שתי נקודות ברורות:
- 5.2.1 מטרת דו"ח האקטואר היא צירוף לדו"ח הכספי של המוסד,
- 5.2.2 ויישודו של המאזן והדו"ח הכספי הוא מוצעת המוסד והשר.
- 5.3 דו"ח האקטואר השנתי אינו דו"ח אקטוארי מלא (המאורב בסעיף 24 לחוק). לדעתי, מטרת דו"ח האקטואר השנתי, בין היתר, הן:
- 5.3.1 לספק מידע להכנת מאזן ודו"ח כספי, לפי צרכיו של מי שמבין הדוחות הללו,
- 5.3.2 לספק מידע מהיבטים אקטואריים לטענה ולשר לצורך קבלת החלטות בטיפול עתידי בנושאים החשובים למבוטחי המוסד, קרי, כמעט לכל אוכלוסיית מדינת ישראל.
- 5.4 שתי החשלוכות המיידיות נובעות מהגדרתי של המטרה:
- 5.4.1 לא ניתן להתמקד בהגדרת דרישותיו של הדו"ח הכספי. בלי ההגדרה הזאת, אי אפשר לספק מידע לאותה מטרה בדו"ח האקטוארי! כיוון שדרישותיו של הדו"ח הכספי יקבעו איך להגדיר את ההתחייבויות האקטואריות (קרנות הביטוח וה"זכאים לגמלה") לאותה המטרה. (השנה, מנהלת המוסד הכניסה שינויים בהנחות היסוד ובהנחות החשבונאיות.)
- 5.4.2 הדרך לחישוב ההתחייבויות האקטואריות צריכה להיקבע בהתחשב בכך שיש לספק מידע שיבחר את מצבו הכספי של המוסד ועוזרו לקבלת החלטות העתידיות ע"י הגורמים המוסמכים.
- 5.4.3 לדעתי, אין בהכרח התאמה בין שתי המטרות הנ"ל לגבי הגדרת הבסיס לחישובים! (ראו להלן.)

6 כלים חשבונאים מקובלים ומתאימים למוסד

- 6.1 כבר שנים אני חוזר ומדגיש שהגדרת כללים חשבונאים מקובלים למוסד משפיעה בצורה מכרעת על מרכיבי הדו"ח האקטוארי. קיימת הגדרה של המוסד כ"תאגיד, כשיר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית". לפי באור 2"ג של הדוחות הכספיים הנכונים, "כאשר יורסם תקן בינלאומי תשקול הנהלת המוסד את מדיניותה באשר לאופן חישוב הקרנות ככלל ענפי הביטוח." בדו"ח האקטואר, כבר שנים, יש ההוספה שהנהלת ערה לייחודיות של המוסד - כתאגיד מיוחד, כמוסד שלטוני העוסק ומטפל בביטוח סוציאלי - וטרם נקבעו כללים חשבונאים מקובלים לגבי דרך ההצגה בדוחות הכספיים של קרנות הביטוח ונישאים חשבונאים אחרים בגופים אלו. (ראו להלן ובנספח מס' I. לדו"ח לשנת 2000.) כפי שצוין בבאורים לדו"חות הכספיים של השנה והשנה הקודמת, יש אקשן. אבל בינתיים לא התקבלו החלטות בכל הנישאים, ולכן, הדו"ח האקטואר נשאר במהכנות דומה לזו ששלפתי שנה.
- 6.2 בהעדר בקשה/המלצה לשינויים מן המוצעה ולא מן השר, כנראה השיטה הנוכחית מקובלת. חשוב להדגיש שמתחילת 2006 הוכנס שינוי לתקנת ההיוון שבשימושו של המוסד - הריביות ההיוונים בתקנות ההיוון מוגדרת בהתחשבות ב"ריבית שוק". בדוחות הכספיים הקודמים, המוסד היה משתמש לחישובי התחייבויות בריבית ממוצעת אשר הוא היה מקבל על השקעותיו ("הריבית המיוחדת לנכסי המוסד"). השנה, מנהלת המוסד עזבה את השיטה הקודמת וקבעה ריביות להיוונים, כהנחת יסוד לחישוב ההתחייבויות. (ראו סעיף 8 להלן.)

- 6.3 כפי שכתוב בבוטריים לדוחות הכספיים שבעבר, החל משנת 2004 הופסקה ההתאמה של דוחות כספיים להשפעת השינויים בסכום הקניה הכללי של המטבע הישראלי. להפסקה הזאת לא הייתה השלכה מהותית על נתונים המדווחים של המוסד.
למרות זאת, כדאי להדגיש את המשמעות של הנתונים בדוחות הכספיים הללו: הנכסים (וכידוע, רוב נכסי המוסד מושקעים באג"ח המיוחדות של הממשלה) מוצגים בערכם "הרשום" – בסביבה של ריבית ריאלית לשתי (בערכים ריאליים, כלי החשבונות באינפלציה חיובית/שלילית) עתידית, ולכן, גם ההתייבויות מוצגות בהתאם.
- 6.4 כמו כן, לטרות הדוחות, לדעתי, העולם ימשיך להשיב במנחים של שינויים ריאליים: תהיה ריבית שוק לאג"ח צמודה וריבית אחרת לאג"ח לא צמודה, ניתוחים יתייחסו לשינויים ריאליים וכו'. לכן, להלן אני ממשיך עם הגישה של הדוחות הקודמים ומדבר במנחים ריאליים לפי הצורך.

7. הבסיסים הטכניים של קרנות הביטוח – לוחות גריעה

- 7.1 גם השנה, כמו בשנים הקודמות, "אוטומני ההתייבויות העתידיות" (קרי קרנות הביטוח) לא חושבו בהתאם לערכים המופיעים בתקנות ההיוון הצמודות לחוק (כפי שהיה נהוג בלשכת האקטואר בשנים שלפני השינוי). נראה לי חשוב שהשינויים בתוחלות החיים של האוכלוסייה השונות והשינויים בתנאי ההשקעה של כספי המוסד יעודכנו לצורך חישוב הקרנות בתדירות האפשרית גם בתקופות שבין עדכני התקנות.
- 7.2 לדעתי, בדו"ח אקטוארי (או חשבונאי), בשביל לעמוד במטלה מטרת הדו"ח (גם לספק מידע למאון הכספי וגם לספק מידע לקבלת החלטות עתידיות), חשוב שאוטומני ההתייבויות יחושבו לפי ההשרכות המתאימות למטרה.
לכן, בהתחשב בענף המטרות של דו"ח האקטואר אשר הגדרתי בס' 5 לעיל, המידע שיסופק ע"י האקטואר צריך להתבסס על תחית ריאלית, כך שהשימוש בסבלאות תמותה מעודכנות בחישוב קרנות הביטוח הוא רצוי ואפילו הכרחי.
- 7.3 גם בשנת 2008 המתקפת בשימוש בלוחות אשר עודכנו לצורך הכנת הדו"ח של שנת 2001, ובין הסיבות לכך:
- 7.3.1 העיון בפרסומים האחרונים של לוחות תמותה שלמים לישראל של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (לשנים 1996-2000, וכו' עד 2003-2007) לא העלה שינויים דרסטיים בשיעורים.
- 7.3.2 הלמ"ס שינתה את שיטת החישובים בפרסומים האחרונים והמספרים שלנו היו מבוססים על השיטה הקודמת. יש אי-התאמה בין השיטות וטרם הוכח שהשיטה החדשה אכן נכונה. סך הקרן בענף זו"ש המחושב לפי השיעורים המעודכנים בהתאם לנתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה היה יותר גדול בכ- 0.6% לסכום הקרן המחושב לפי השיעורים בהם השתמשתי משנת 2001. לכן החלטתי בינתיים לא לשנות את הלוח.
- 7.3.3 עדכון הלוחות לשנת הדו"ח לא היה משנה בצורה משמעותית (שווה התייחסות) את הקרנות בכל ענפי הביטוח (כולל ענף סיעוד שהלוחות בשבילי עודכנו רק לאחרונה על סמך נתוני המוסד) חוץ מענף נכות כללית. ושם, הגידול המחמיר והמשמעותי במספר מקבלי קצבאות נכות בשנים האחרונות טרם לשינויים בדפוסי אוכלוסיית הנכים ועם זה לשינויים בלוחות הגריעה. לצערי, מחוסר הזמן (שלי ושל המהכנתים) לא הסתיימה השנה בניית לוח גריעה חדש לנכים.
- 7.4 מומלץ לקרוא נספח מס' I. לדו"ח לשנת 2001, ונספח מס' II. לדו"ח לשנת 2000.

8. הבסיסים הטכניים של קרנות הביטוח – שיעור הריבית לחישוב ההיוון

- 8.1 עד שנת 2003 במשך שנים רבות השיער הזה עמד על 3% והיה מורכב משני חלקים: ריבית על השקעות המוסד (5% - לפי הדגחה) ושיער גידול ריאלי בשכר (2% - לפי הדגחה. השכר היווה בסיס לחישוב הקצבאות). לפי תיקוני החוק הנובעים מהתוכנית הכלכלית אשר פורסמו באמצע שנת 2003 תבטל החל מ- 1.1.2006. בהתאם לכך ובהנחה שהנכסים ימשיכו לשאת ריבית של כ- 5% לשנה, השתמשתי בריבית לחישוב קרנות הביטוח בשיעור של:
- 8.1.1 5% לשנה – בענפים: זו"ש, נכות כללית ונפגעי עבודה.
- 8.1.2 3% לשנה – בענף סיעוד, המשכתי והיוונתי את הקצבאות בענף לפי 3% ריבית כי רוב השלומי הענף הם תשלומים לנותני שירות, והנחתי שהברות ספקי שירות יעלו את התעריפים בהתאם לעלויות השכר בסקטורים המקבילים במשק. הדגחה הזאת נראית לי הגיונית.
- ההשפעה של ביטול ההצמדה לשכר על מאזן המוסד היא חיובית (בתנאי שהשכר הממוצע במשק ימשיך לעלות ולא ירד במשך תקופה ממושכת) ובהחלט מהותית.
- 8.2 כידוע, רוב נכסי המוסד מושקעים באג"ח מיוחדות של הממשלה וזאת הסיבה לכך שנכסי המוסד נושאים בממוצע ריבית כה גבוהה (5% לשנה). ברור שאם תחליט הממשלה לבטל את התנאים המיוחדים להשקעות המוסד, או המוסד ישנה את מדיניותו לגבי השקעותיו והכסף יועבר לשוק החופשי, יגדל מיד הגרעון האקטוארי. (ראו ההסברים המפורטים בנספח II. לדו"ח לשנת 2000). יתר מזו, העברת הסכומים הגדולים לשוק יכולה מצידה להשפיע על תנאי ההשקעה בו ולהוריד עוד יותר את הריבית על ההשקעות.
- 8.3 לאחרונה, היה שינוי בהצגה של ההתייבויות של קרנות הפנסיה הוותיקות בארץ. בעבר, הוצגו ההתייבויות, ואפילו הגירעניות, לפי ריבית על הנכסים הקיימים. כיום, מציגים גם את הערך של ההתייבויות (וגם של הנכסים) לפי ריבית "השוק" המתאימה. בעבר שאלתי: האם כדאי להעלות את השאלות:
- 8.3.1 האם להלאים את המוסד (כמו קרנות הפנסיה הוותיקות)? מה באמת המשמעות של הגדרת המוסד כ"תאגיד, כשיר לכל חובה, זכות ופסילה משפטית"??
- 8.3.2 האם יש תקן חשבונאי בינלאומי למגזר הממשלתי לגבי ריבית היוון? האם הוא מתאים/יתאים למוסד או יש לבצע בו התאמה?
- 8.4 השנה, מנהלת המוסד קבעה כהנחת יסוד את שיעור הריבית לחישוב ההיוון של קרנות הביטוח.

9. הוצאות מנהליות – הבסיסים הטכניים לחישוב קרנות הביטוח ועוד

- 9.1 מכיוון שאין מרווח ביטוחן בלוחות הגריעה בקרנות הביטוח, המדיניות החשבונאית של המוסד, בכל הדוחות הכספיים הקודמים, היתה להוסיף תוספות עבור ההוצאות המנהליות הקשורות בתשלומי הגמלאות. (ראו הסברים בדוחות האקטואר של שנים קודמות.)
- 9.2 השנה, בהתאם לשינוי במדיניות החשבונאית של המוסד, אין העמסה של הוצאות מנהליות בהתחייבויות של המוסד - (לא בקרנות הביטוח [כמתואר בבאור 4ה16 לדו"ח הכספי], לא בזכאים לגמלה [כמתואר בבאור 2ה13 לדו"ח הכספי] ולא בזפע"ג). (ראו נספח מס' I.)

10. העברה כספית מחשבון ענף ביטוח אחד לחשבון ענף ביטוח אחר – סעיף 28 לחוק – ועוד

- 10.1 לפי סעיף 28 לחוק, יתגלה חשבון נפרד לכל ענף ולא יועבר סעיף, זכות או חובה, מחשבון ענף ביטוח אחד לחשבון ענף ביטוח אחר אלא בהסכמת המועצה ובאישור השר.
- 10.2 אם בעבר הרחוק העברות הכספיים בין הענפים היו נדירות, בשנים האחרונות הן מתרחשות כמעט בכל שנה, וזה "כדי לשטור על רמת נזילות סבירה" בענפי הביטוח השונים. אין התחשבות בין הענפים אחרי ההעברה. ההעברה היא בדרך כלל מענף ילדים לענפים אחרים, אבל גם קרה שהעברה הייתה מענף אחר. (ראו להלן, תרשים I, וסעיף 20.) מהתרשים ניתן לראות:
- 10.2.1 משנת 1992 הועברו מענף ילדים לענפים אחרים כ- 82.7 מיליארד ₪ (במחירי סוף שנת הדו"ח), ואם נתחשב בריביות על ההשקעות ייצא שעד עכשיו ענף ילדים "הרם" כ- 119 מיליארד ₪ לענפים כעתיים.
- 10.2.2 לאור זה שהענף מסיגל לממן את הגמלאות של ענפים אחרים קשה להסביר, ע"י שיקולים כלכליים, את הקיצוץ בקצבאות ילדים, שבוצע במסגרת התוכנית הכלכלית. ברור שיש הסברים אחרים לקיצוץ. ברור שיש ושיהיה סכסוך צולב לענפים האחרים של המוסד.
- 10.3 הצורה הזו של ההעברות הכספיות בין ענפי הביטוח מערערת את המדיניות של ניהול חשבון נפרד לכל ענף וענף. (ההסברים המפורטים ניתנו בנספח מס' III, לדו"ח לשנת 2000.)
- 10.4 בעבר, היו ענפים עם יתרונות שליליות בקופה לסוף שנת הדו"ח. השנה, אין ענף עם יתרון שלילי. כמוכך, הבעיה של "אין כסף" שוב נפתרה בהעברת כספים מענף ילדים (על סמך סעיף 28 של החוק). העברת הכספים בין הענפים הייתה במשך השנה.
- 10.5 יש לציין שהעברת הכספים בענף אבטלה, לכאורה, סכסה גם את ההוצאות המנהליות של הענף, ובתוכנם התחייבויות לגבי זכויות פנסיה של עובדי וגמלאי המוסד. (לכאורה, לפי הרשימות, אין התחייבות ופז"ג בענף אבטלה.)
- 10.6 כבר העליתי את השאלה: האם בזמן העברת הכספים לענף ספציפי חייבת מועצת המוסד להתחשב בקריטריון של שיעור הכיסוי הקופתי (שנקבע על ידיה) ולהעביר לענף את הסכום שיספיק להעלאת שיעור הכיסוי הקופתי לרמה הנדרשת לענף (העברת הכספים המסיבית האחרונה בתחילת שנת 1999 בוצעה בניסיון לשמור על רמת הכיסוי, ויותר). או אפשר להסתפק רק במגירת הגרעון המינימאלי הכספי שנוצר (כפי שנהוג לעשות בענף אבטלה בעקבות החוק) או תאומין שיטה אחרת? (לסוף 2006, היו ענפים עם קופה במצב שלילי. לכאורה, היו העברות פנימיות/בין ענפיות [בלי העברה רשמית לפי סעיף 28], עבור תשלומי הענפים.) לסוף 2007 ו 2008, אין בעיה כזאת. אבל ברור שיהיה צורך להעביר עוד כספים לענפים הבעייתיים.
- 10.6.1 בנוסף להעברת כספים בין הענפים על סמך סעיף 28, יש אפשרות של פעולות חשבונאיות אחרות להעביר כספים בין ענפי המוסד, (וגם בין גורמי חוץ והמוסד). (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007.)

11. הסבר ללוחות 0-8 שבדו"ח (וביחוד ללוח מס' 0 = סיכום של כל הענפים)

- 11.1 כמו שנעשה בשנים קודמות אני מציג את כל הסכומים שבדו"ח כמותיים "נומינליים" (גם אלה שמתייחסים לסוף השנה וגם אלה שמתייחסים לפעילות הכספית במשך השנה), ולא כמותיים מתואמים לסוף שנת הדו"ח הנוכחית. ההצגה הזאת לא משפיעה בצורה מהותית על רוב המדדים, שכן הם היחסים של הסכומים, אך בהשוואה בין הסכומים יש המיד לזכור שמדובר בסכומים נומינליים. כל נתוני הלוחות מבוססים על נתוני הדוחות הכספיים המפורסמים, לפי שנת דוח, ואין התייחסות להצגה מחדש של שנים קודמות.
- 11.2 חלק מן הנתונים להלן הם אינדיקטורים (מדדים). חלק מן הנתונים מייצגים את מצב המוסד בנקודת זמן (בסוף שנת הדו"ח, הנתונים בשורות א'-ד'), והנם "מאזניים", וחלק מן הנתונים מייצגים את מצבו הכספי של המוסד בתקופת זמן (כמשך שנת הדו"ח, הנתונים ה'-י"ב), ומתייחסים לתזרים המזומנים בתקופה הזאת, והנם "תזרימים".
- הנתון י"ג, "שיעור הכיסוי הקופתי", הוא שילוב של נתון "מאזני" ו"תזרימי".
- הנתונים י"ד-ט"ז מתייחסים להשתתפות האוצר.
- הנתונים י"ז-י"ח מתייחסים להעברות בין ענפי המוסד.
- בסוף בנתון י"ט מופיעים שיעורי הגידול הריאלי של מספר נתונים משנה לשנה.
- הנני ממשיך את מדיניות הלשכה ומציג את הנתונים התזרימיים על בסיס מזומן ולא על בסיס מצטבר ("תקבולים" ולא "הכנסות", "תשלומים" ולא "הוצאות"). וזאת כדי להמשיך את סדרת הנתונים של העבר וגם כדי להדגיש את חשיבות המזומנים. חשוב לציין, שלמרות שהדוחות הכספיים בנייים היום לפי בסיס מצטבר ולא לפי בסיס מזומן (לגבי ענפי סיעוד ונכות כללית, וכמו כן לגבי ההתחייבויות האקטואריות של עובדי וגמלאי המוסד, ראו להלן), ההתחשבות עם גורמי חוץ היא לפי בסיס מזומן.
- כבר שנים הנני מדגיש: אין לייחס חשיבות יתר לערך המחלט של המדדים. חשובים השינויים במדדים משנה לשנה אשר מראים את כיוון ההתפתחות העתידית.
- עכשיו, לאור השינויים השותפים והמתוכננים של הממשלה, ושל מנהלת המוסד, הנני צריך להזהיר מלתת יותר מדי משקל גם לשינויים משנה לשנה! (את השאלות: מה משמעות/מטרת המדדים? מה באמת מטרת הדוחות הכספיים? - נשאיר לפי שרועה לשאלה.)
- הנתונים, כמו בעבר, הם מהרשימות (לפי ענפי הביטוח) המפורסות מידע כספי לפי הענפים ומצורפות למאזן ולדו"ח הכספי. הרשימות הן בלתי מבוקרות לשנים 1999-2008. (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007.)

- 11.3 **להלן תיאור לוח 0, הלוח המסכם לכל ענפי המוסד** (יתר הלוחות מתארים בהתאם את התנועים לפי ענף).
- 11.3.1 בענף סיעוד, המספרים מתייחסים רק לסכומים שבמיומן המוסד. (ראו פירוט להלן, בסעיף 13).
- 11.3.2 בענף נכות כללית, המספרים הנם "לפי דוחות הכספיים". (ראו פירוט להלן, בסעיף 14).
- 11.3.3 כדי שלא לשות את התמונה בשנים הקודמות, הצגתי בלוח גם נתוני ענף שירות מילואים, אף שהיום הענף הזה לא נכלל בין ענפי המוסד.
- 11.4 **בשורות א' של הלוחות מוצגות "יתרות נכסי הענף"** (מרשימה א').
- יש לזכור שבשנים האחרונות חלו שינויים חשובים בהכנת המאזן, ולכן גם ברשימות, לעומת הדוחות הקודמים. (ההסברים המפורטים ניתנו במסמך מס' IV, לדו"ח לשנת 2000).
- 11.4.1 בסוף שנת 2008 נרשמה עליה ריאלית של 7.3% ב"יתרת נכסי המוסד", והיתרות הסתכמו בכ – 135.7 מיליארד ש"ח.
- 11.5 **בשורות ב' של הלוחות מוצגות ה"התחייבויות" לתשלומים העתידיים, קרי קרנות הביטוח** (מרשימה א').
- בלוחות 1-4; וביתר הלוחות, מכיוון שאין קרן ביטוח, מופיע אפס.
- 11.5.1 סה"כ קרנות הביטוח עלה ב- 9.9% לעומת השנה הקודמת. יש לעיין בלוחות לכל ענף בפני עצמו עבור ההסבר של השינוי לפי הענף. בגדול, הקטנת שיעור הריבית להיוון הגדיל את הקרנות, וביטול העמסה עבור היצאות מנהליות הקטין את הקרנות.
- 11.5.2 יתכנו עוד שינויים בעתיד הקרוב. לדוגמא: אם השונה מדיניות ההשקעות של המוסד, ישונו הכללים החשבוניים המקובלים, במקרה שיהיו שינויים "חד פעמיים" בקצבאות (אשר הינם בלתי מתוכננים מראש בחוק ולכן לא מוצגים בהתחייבויות הצפויות) ...
- 11.6 **בשורות ג' של הלוחות מוצגים "הגירעונות האקטואריים"**.
- 11.6.1 הגירעון האקטוארי גדל השנה ריאלית ב – 12.9% לעומת השנה הקודמת. (בשנת 2003 בעקבות שינוי הריבית בהישבוב הקרנות והקטנת בהתאם, נרשם צמצום דרסטי בגרעון האקטוארי של כ – 22%, השנה, בעקבות ההקטנה בריבית ההיוונים, יש גידול בקרנות ובגרעון).
- 11.7 **בשורות ד' של הלוחות מוצגים "שערי הכיסוי האקטוארי"**.
- 11.7.1 שיעור הכיסוי האקטוארי ירד השנה לכ – 52%.
- 11.7.2 יש להזכיר כי הכנסת השיטה החדשה של עדכון הבסיס לחישובים משנת 2000 הפכה את סדרת המדדים משנים שקדמו לה, ללא-רלוונטית ויש להתחיל מחדש את השוואת המדדים הנ"ל משנת 2000 עד 2003 (בסיס ישן). באותו הגיון, היתה סדרה חדשה של המדדים המתחילה משנת 2003 (בסיס חדש), עד שנת 2007, בה שונתה הריבית בחישובים. השנה, עם שינוי הריבית, (ולכאורה לא ברור איך יהיו השינויים העתידיים), נדמה לי שלא יהיה מתאים להתייחס לסדרה חדשה של מדדים.
- 11.8 **בשורות ה' של הלוחות מוצגים התשלומים (כולל מינהל) (מרשימה ג')**.
- 11.8.1 שני הגורמים העיקריים המשפיעים על טובה התשלומים הנם: אוכלוסיית מקבלי הקצבאות (רוו מושפעת ממספר הזכאים המצטברים, ממספר מפסיקי קבלת הגמלאות, מאפיון הזכאות, וכו') וגובה הקצבה. הקפאת רוב גמלאות המוסד לתקופה מוגבלת והקטנה זמנית של חלק מהן כבר נתנו את אותותיהן: בשנת 2004 התשלומים ירדו ריאלית ב -2.9% (בשנה הזאת נעשה קיצוץ בקצבאות ילדים). בשנת 2005 עלו התשלומים במקצת (ב – 0.1% ריאלית). בשנת 2006 עלו התשלומים ב – 3.8% ריאלית, בעיקר בגלל עליות במספר הזכאים לגמלאות, אך גם שינוי שיטת התשלומים בענף סיעוד והגדלת הקצבאות בענף זו"ש תרמו את חלקם לעניין. בשנת 2007 הלה עליה נוספת של כ- 3.2% ריאלית בתשלומים, וזאת בעיקר בגלל עליות במספר זכאים לגמלאות, והשינויים בענפי סיעוד, נכות כללית ואמהות. השנה, העליה הנוספת היתה כ- 1.9%.
- 11.8.2 ברור שהשינויים בענפים מסוימים משפיעים על **מדדים כלליים של כלל ענפי הביטוח**. לכן, התייחסות לכל הענפים ביחד מסתירה את הבעיות הקיימות ברוב ענפי הביטוח, והמצב שמציג הלוח הכללי מדגיש שה**מספר הצולב בין הענפים הוא גדול מאוד**.
- 11.9 **בשורות ו' של הלוחות מוצגים עודפי התקבולים (ללא הפרשי הצמדה) על התשלומים** (מרשימה ג').
- 11.9.1 ה עודף השוטף ממשיך לגדול (בסכומים אבסולוטים) גם השנה אם כי בסכומים פחותים מבאשתקד.
- 11.9.2 יש לזכור שחלק לא מבוטל של התקבולים הוא ריבית על נכסי המוסד. (הנכסים צוברים ריבית של כ – 5% לשנה בגלל ההשקעות המיוחדות של נכסי המוסד). השנה כמו בשנה שעברה, שיעור הגידול הריאלי בנכסי המוסד עבר את ה-5%, ז"א, גם התקבולים ללא תקבולי ריבית היו השנה יותר גבוהים מהתשלומים.
- 11.9.3 ובכל זאת כדאי לעיין שהפקדת נכסי המוסד בבנק ישראל יוצרת לגבי המוסד תלות פיננסית חמורה במצבה של קופת המדינה. ברגע שהעודפים השוטפים ייחפזו לגירעונות ובשביל לממן את הגמלאות נצטרך "לנגוס" בנכסים (לפדות את האג"ח המיוחדות) תיווצר בעיה רצינית לאוצר! ההתחייבות של הממשלה לעמוד מאחורי האג"ח המיוחדות לא תעזור אם לא יהיה מספיק סכף בקופת המדינה לתשלומי אגרות החוב של המוסד!
- 11.10 **בשורות ז' של הלוחות מוצגים היחסים בין העודף השנתי לתשלומים**.
- 11.10.1 הפסיק הגידול בעודף השוטף שהיה בשנים האחרונות (עקרונית בעקבות השינוי בשיטת עדכוני הגמלאות) והעודף נשאר בגובה של כ- 21% מהתשלומים. יש לזכור שלפני תחילת ההפעלה של התוכנית להבראת המשק, המדד הזה במשך הרבה שנים לא עלה על 10%. יש לעיין שהמשפחה החיובית על המאזן של העלייה הגדולה לישראל מתחילת שנות ה – 90 תלך ותעלם בהדרגה מאזר והעלייה הצטמצמה מאוד לאחרונה. (ראו פרוט בענף זו"ש להלן).
- 11.11 **בשורות ח' של הלוחות מוצגים תקבולי דמי ביטוח** (מרשימה ב').
- 11.11.1 חלק מדמי ביטוח ממומנים על ידי האוצר, לפי שיקולים מקור-כלכליים, (עידוד המשק). מנקודת מבט של המוסד, אין משמעות לעובדה שחלק מדמי הביטוח ממומנים על ידי האוצר (כל עוד האוצר משלם את חלקו למוסד בזמן). אבל מנקודת מבטו של האוצר, ברור שזאת הוצאה מקופת המדינה, כמו כן, מנקודת מבטם של מבוטחים, אינו נכון להתעלם מהעובדה שחלק מדמי ביטוח אכן ממומן ע"י האוצר. השמשת השירה, "שילמתי עבור הביטוח כל חיי ומגיע לי", אינה מוצדקת – האוצר השתתף בעבר וישתתף בעתיד במימון הגמלאות, (כדאי לזכור שמשמעות "האוצר" היא – משלמי מיסים, ונסל הטס מחולק באופן פרוגרסיבי, משקל יותר גדול על "העשירים"). (ראו מסמך מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.12 **בשורות ט' של הלוחות מוצגים היחסים בין דמי הביטוח לתשלומים** אשר מבטאים את מידת העצמאות הפיננסית של המוסד. (ראו מסמך מס' II לדו"ח לשנת 2007).

- 11.12.1 המדד עלה בצורה מתונה בשנים האחרונות והשנה נשאר בטובה של השנה הקודמת כ- 70% .
- 11.12.2 גם פה לא מבוטלת ההשפעה החיובית של העלייה הגדולה לארץ בשנות ה- 90, ומאחר והעלייה הזו נעצרה לאחרונה, ההשפעה הזאת תלך ותקטין. אך יש לקוות שהשינויים הרציניים אשר הוכנסו לחוק בשנים 2003 ו-2004 (ביטול הצמדת הקצבאות לשכר במשק והגדלת גיל הזכאות לקצבת זקנה) ישמרו על היציבות הכספית של המוסד.
- 11.13 **בשורות י' של הלוחות מוצגת השתתפות תקציב המדינה (מרשימה ג').**
- 11.14 **בשורות י"א של הלוחות מוצג חלק השתתפות תקציב המדינה בתשלומים.**
- 11.14.1 הנתון מכטא את הכנסות המוסד מתקצוב המדינה (ללא הרווחים מהריבית המיוחדת וללא השיפוי הנכלל ב"דמי הביטוח") באחוזים מהתשלומים. (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.14.2 כצפוי, (ראו באור 2"ד (ב) לדוחות הכספיים) המדד ימשיך לנדול ועומד ברמה של 36%.
- 11.15 **בשורות י"ב של הלוחות מוצגים תקבולים מריבית (מרשימה ג'). (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).**
- 11.16 **בשורות י"ג של הלוחות מוצגים שיעורי "הכיסוי הקופתי".**
- 11.16.1 המדד הזה היה חשוב בעבר, אבל יש לזכור שחשוב להתייחס לשינוי המגנתי במדד ולא רק לשינוי האבסולוטי. יש להזכיר שהועדה שקבעה את הטוח (המינימום והמקסימום) לשיעור הכיסוי הקופתי לענפי הביטוח השונים, (2-1 או 6-3 שנת כיסוי, לענפים השונים), עשתה זאת לפני כ- 20 שנה. מאז חלו שינויים באימולוסיית המבוטחים ובתנאי החוק, לדעתי, הגיע הזמן להקים ועדה חדשה.
- 11.16.2 הקמת ועדה חדשה חשובה היום יותר מתמיד כי בזמן האחרון גם במינהלה וגם במועצת המוסד לא מקפידים על שמירת הכללים שנקבעו ע"י ועדת כהנא: בחלק גדול של הענפים במשך שנים נמצא שיעור הכיסוי הקופתי מתחת לרמת המינימום שקבעה הוועדה, וההחלטות לגבי סכומי ההעברה לענפים הבעייתיים (ר' ס' 10) לא מתחשבות בטוח שנת הכיסוי שקבע ע"י הוועדה אלא מסתפקות בסגירת הגירשנות בלבד.
- 11.16.3 היום ישנו עיוות מסוים במדד, אשר למעשה אמור להיות נמוך יותר וזה בגלל ההקטנה הוצגת של גובה הקצבאות.
- 11.17 **בשורות י"ד של הלוחות מוצג חלק השתתפות תקציב המדינה בדמי הביטוח.**
- 11.17.1 הנתון מכטא את סידת השתתפות האוצר (ללא השיפוי ב"דמי הביטוח" וללא הריבית המיוחדת) באחוזים מתקבולי "דמי ביטוח". (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.18 **בשורות ט"ו של הלוחות מוצגת הערכה של השפעת הריבית המיוחדת.**
- 11.18.1 הנתון מוהוה הפרש בין הכנסות מריבית בשנת הדו"ח (שנשאר בכ- 5% לשנה בשנת הדו"ח) לבין האומדן של הכנסות מריבית של 3.5% ("ריבית שוק") על ההשקעות ומכטא את ההערכה של השפעת הריבית המיוחדת של האג"ח המיוחדת.
- 11.19 **בשורות ט"ז של הלוחות מוצג סה"כ השתתפות המדינה בתשלומים.**
- 11.19.1 הנתון מכטא את סידת השתתפות האוצר (כולל הקצבות האוצר והרווחים מהריבית המיוחדת, אבל לא את השיפוי ב"דמי הביטוח") באחוזים מהתשלומים. (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.19.2 המדד ימשיך ברמה של 40% . (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007).
- 11.20 **בשורות י"ז ו- י"ח של הלוחות מוצגות ההעברות הבין-ענפיות (מרשימה א').**
- 11.20.1 כמובן, כשה"כ ענפי המוסד הנתון הוא אפס.
- 11.21 **בשורות י"ט מופיעים שיעורי הגידול הריאלי של מספר נתונים משנת לשנת.**
- 11.21.1 הנתונים מכטאים את השינוי הריאלי מדצמבר של השנה הקודמת עד דצמבר של שנת הדו"ח עבור יצרת נכסי הענף, קרנות הביטוח והגירשן האקטוארי.
- 11.21.2 הנתונים מכטאים את השינויים הריאליים המחושבים לפי המדדים הממוצעים של השנה שקדמה לשנת הדו"ח ושל שנת הדו"ח עבור התשלומים ותקבולים.
- 11.22 סיכום כללי, כמעט לכל ענף, לסוף שנת הדו"ח: המצב בינתיים חורש שיפור אבל, כפי שצוין לעיל, ב-2, המחוקק מבצע שינויים, מהותיים, ואת השפעתם כבר רואים ונראה בעתיד.
- 11.23 כבשנים קודמות, הלוח 0.2008 מרכז את הנתונים של כל הענפים, לפי ענף, עבור שנת הדו"ח.
- 11.24 בשנה שעברה פיתחתי לוח 00.2007, שעקרונות הציג נתונים לפי דמי ביטוח מן הציבור וכלל "שיפוי מן האוצר" ב"השתתפות תקציב המדינה". (ראו נספח מס' II לדו"ח לשנת 2007). השנה החלטתי (בינתיים) לא להמשיך את הצגת הלוח. (ובין הסיבות להפסקה: טבאור 28 לדוחות הכספיים, כבר מתוכנן שיהיו שינויים מהותיים להקצבת האוצר בשנים הבאות, ולכן לא נראה שימושי להסתכל על ההתפתחות של יחסים ולצפות תחזית מן העבר, [ז"א, יש מניעים זמניים (תקציביים?) בהחלטות]. ברור שאותה סיבה יכולה לשלול הצגת שורות מסוימות בכל הלוחות של דו"ח האקטואר.)

12. ענפי ביטוח זקנה ושארים (ז"ש) (ראו לוח 1)

- 12.1 כבר מתחילת שנות ה- 90 נשמרת היציבות במצבו הכספי של הענף. נזכיר שמעקדות מבט של דמי ביטוח ותשלומים, ענף זקנה ושארים הוא הנדול ביותר בין ענפי הביטוח של המוסד. אבל חשיבותו היחסית יורדת! משנת 2002 לשנת הדו"ח, חלק הענף ירד מ- 43.6% ל- 38.1% מכלל נכסים של המוסד! כמו כן, משנת 1998 לשנת הדו"ח, חלק הענף ירד מ- 64.3% ל- 60.2% מכלל קרנות הביטוח של המוסד! (השנה, בגלל השינוי בריבית להיוון, חלק הענף עלה). עם זאת, שמירה על מאזנו החיובי של הענף נשארת חשובה מאוד,

- 12.1.1 תרומה לא קטנה ליציבות "לכאורה" של המצב בענף הביאה העלייה הגדולה לאורך של החילת שנות ה-90 כאשר קצבאות של העולים ה"וקנים" מוטנו סקופת משרד האוצר והעולים ה"צעירים" שילמו דמי ביטוח לקופת המוסד. ברור שהשפעתה החיובית של עליית שנות ה-90 תלך ותורד עם התרחבות מעגל העולים (אשר כבר התחילה) המצטרפים למקבלי קצבאות לפי חוק המוסד לביטוח לאומי.
- 12.1.2 גם כאן, השמעת השירה, "שילמתי עבור הביטוח כל חי ומגיע לי", אינה מוצדקת – ישנן האוכלוסיות שלא שילמו "כל החיים".
- 12.1.3 ניתן לשאול, למה לא הוסיף האוצר הקצבה מיוחדת עבור העולים האלו, (שלא שילמו מספיק שנים עבור הקצבה שלהם), כמו שהקציב עבור המתחילים בענף זו"ש בתחילת דרכו של המוסד?
- 12.2 בדו"ח לשנת 2006 סקרתי את השינויים בחוק המל"ל אשר הטיבו וייטיבו את מצבו הכספי של ענף זו"ש, ואת השינויים אשר לא הטיבו ולא ייטיבו את מצבו הכספי של ענף זו"ש. (ראו סעיף 12 בדו"ח לשנת 2006).
- 12.3 המודים התזרימיים מצביעים על המשך היציבות הכלכלית (יחסית) של הענף: תקבולי דמי ביטוח עלו ריאליית משנה שעברה ב-1.7%, (אבל חשוב לזכור שהגדלת גיל פרישה עוד תקפת), התשלומים עלו ריאליית ב-2.0%.
- 12.4 שיעור הכיסוי הקופתי עלה השנה פרמה של השנה הקודמת: ל-3.4 שנות כיסוי.
- 12.5 אבל המודים המאזניים מצביעים על התחלה של בעיות ביציבות הכלכלית של הענף: שיעור הכיסוי האקטוארי ירד ל-33% (ברור, בעקבות השינוי בריבית היוונים). הגידול הריאלי ביותר נכסי הענף היה רק 4.6% (פחות מ-5% תצפויים בגלל ריבית על השקעות), יש גידול ריאלי של 12.5% בקרן הביטוח. יש לשים לב שהגידול כולל את האירוע של גידול בקצבאות בוו"ש (אירוע אחרי תאריך הדו"ח) שהתחיל ב-1.8.2009. בטבלה הבאה, ניתן לראות את ההשפעה של השינויים השונים על הגידול בקרן הביטוח של הענף, כמו כן, הנני מציג השפעה של שינויים אפשריים.

סיבת השינוי בקרן הביטוח לסוף שנת 2008	שינוי בקרן הביטוח (לפי הגדרתה)
ביטול העמסה עבור הוצאות מנהליות ¹	-0.6%
דמוגרפיה של גמלאי וז"ש לסוף שנת 2008 מול הדמוגרפיה של גמלאי וז"ש לסוף שנת 2007 ²	0.7%
עדכון הקצבה הבסיסית לפי הצמדה למדד (קצבה בסיסית לפי 16.5% משכר בסיסי)	4.5%
שינוי בריבית היוונים מ-5% ל-4.3%	5.3%
שינויים בקצבת זקנה הבסיסית לפי חוק ההסדרים, לו השינוי היה מדי מ-1.1.2009 ³	6.9%
השפעת ההדרגתיות של השינויים ⁴	-0.7%
קרן ביטוח במאזן, במיליארדי ₪	156.7
חישובים לפי שיעור ריבית היוון של 3.43% לשנה במקום 5% לשנה ⁵	12.5%

ברור שעלות שינוי כשמדברים במונחים "תקציביים", אינה נחנת את התמונה המלאה. השלכות השינויים לסיוח הארוך הנם הרבה יותר מהותיות. ועוד לא לקחתי בחשבון שינויים עתידיים הצפויים - באוכלוסיה (שיקפוץ מיד עם גמר דחיית גיל הפרישה, וימשיך לגדול אחר כך), בשכר בסיסי (אם תהיה חזרה להצמדה לשכר) ... ולא נדבר על השינויים העלולים להיכנס בענפים אחרים בעקבות השינויים בענף זו"ש. והשלכת השינויים ברורה לגבי אינדיקטורים אחרים, כמו הגרעון האקטוארי.

12.5.1 לדעתי, אם רוצים להגדיל את הקצבאות בצורה זמנית (לתקופה קצרה) עדיף לעשות את זה בלי לנגוע באחוזים מהשכר הקובע אלא להוסיף לקצבה סכום חד-פעמי אותו קל יותר לבטל בעתיד. גם אם יוחלט בעתיד לחזור ולהצמיד קצבאות לשכר, (אפילו באופן חלקי), הצמדה לא תתחיל אוטומטית מקצבאות שחושבו על יסוד הבסיס ה"בעייתי". ברור שהנשוא מורכב וההחלטות הן בידי המחוקק. כדאי לשקול טוב טוב את הצעדים הנועדים ליצור הרגשה של "ביטחון סוציאלי" אצל מקבלי קצבאות, ולא לנהל את המערכת באופן חפז ולהכניס שינויים רבים וסותרים.

12.5.2 יש לזכור שבכל האמור לעיל מדובר במונחים ריאליים (או לחילופין, באינפלציה של אפס אחוז). ברור שהטספרים ישתנו כמקביל לשינויים במדדי מחירים. בתחילת 2009, יהיה קפיצה בקצבה הבסיסית בגלל העליה במדד. ואם במקרה בעתיד תהיה דפלציה, תהיה עליה ריאליית בתשלומים, (בגלל אי-הקטנה של הקצבה הבסיסית (בגלל תנאי הצמדה)), ורידה נומינלית בנכסי המוסד, (שאכן מוקטנים עם מדד שילולי). כמו כן, יש לזכור שבכל האמור אין התייחסות לאנשים שעדיין לא מקבלים קצבה ויצטרפו אל המערכת לאחר שיוכנסו בה השינויים בהם דובר לעיל. וגם הקרן אינה מתייחסת אליהם.

12.6 הבאתי בתרשים 2. את הגידול הריאלי בקצבאות זקנה בסיסיות לפי שנות הזמנות במשך השנים 1987 - 2008.

¹ לפי התנאים המדווחים של המוסד (לסוף שנת 2007).

² בין השינויים: הצטרפות של גמלאים חדשים, פטירות, הודקנות של האוכלוסיה השורדת, שינויים במצב משפחתי וכו'.

³ ז"א, לו הייתה עליה מדיית ל-17.7% במקום ל-17.0% ב-1.8.2009, ל-17.35% ב-1.1.2010 ול-17.7% ב-1.1.2011, העלות הייתה 6.9% מהקרן בלי השינוי הזה.

⁴ ז"א, זה "החיסכון" מכיוון שהשינוי לא היה מדי.

⁵ ז"א, במקרה שהיה שוב הצמדה לשכר והיה גידול ריאלי של כ-1.6% בשכר, או לחילופין, אם תמשיך להיות הצמדה למדד, אבל נעשה היוונים לפי "ריבית שוק" של 3.43% במקום 5%, העליה בקרן הביטוח תהיה כ-12.5% מהקרן בלי השינוי הזה.

מהתרחשים רואים בבירור שהיו תנודות חדות בשינויי קצבאות זקנה גם בעבר (למעשה היו תנודות כאלו לאורך כל התקופה), זה בגלל כללי הצמדת הקצבאות לשכר ולמדד המחירים במשך (שגם תנודותיו במשך התקופה תרמו לתופעה). אך במשך כל התקופה, עלו הקצבאות ריאלית והעליה הרב-שנתית הממוצעת עמדה בערך על 1.1%. בדיוק לפני הפעלת תוכנית החרום הכלכלית נרשמה עליה חדה מאוד בקצבאות, ואפשר היה לצפות מראש שלאחר נידול זה, גם בלי שינויי החוק, עליות הקצבאות יתמתנו, (כמו שהיה בשנים 1989-1992, אחרי הגידולים החדים בשנים 1987-1988). ברור שההקטנה המלאכותית של הקצבאות והקפאתן הזמנית החריפו את התהליך הטבעי הצפוי. אך לדעתי, אין מדובר ב"שחיקה נראית" של הקצבאות, אותה ציינו כלי התקשורת (ואחרים), כי לא נוצר לזכר על השחיקה בהשוואה לקצבה שבדיוק לפני זה הוקפצה בה משמעותית. יש להסתכל על התהליך ועל המטוצעים המאפיינים אותו. שבו, שבשנים 2004-2008 נרשמו עליות ריאליות בשיעורי הקצבאות, גם בגלל כיסול של הקטנת הקצבאות שבווצעה בעבר וגם בגלל הגדלת שיעור הקצבה הבסיסית.

12.7 עלו להציר, שאם הקצבאות יעודכנו רק למדד המחירים והעדכון יהיה רק בתחילת כל שנה, אכן תהיה שחיקה ריאלית בגמלאות במשך כל שנה שיש בה אינפלציה – **כפי שהיה השנה**. לכן, הייתי ממליץ להפעיל שיטת הצמדה אחרת, אם התופעה של שחיקה ריאלית אינה רצויה.

12.8 התופעה של שחיקה ריאלית קיימת בכל הגמלאות הכספיות של המוסד. ולכן, במדידת השינוי הריאלי בתנאים תורמיים (כמו תקבולים ותשלומים) בעקבות השיטה של המדידה, יש הסתה למטה באינדיקטור בגלל העלייה היחסית גדולה במדד לצרכן.

13. ענף ביטוח סיעודי (ראו לוח 2)

13.1 לפי סעיף 32 לחוק, מטמן משרד האוצר חלק מגמלאות סיעוד (לתושבים שלא מבוטחים לפי חוק בענף זו"ש). עד שנת 2000 כללה קרן הביטוח גם את ההתחייבות כלפי הזכאים הנ"ל. החל משנת 2000 שיטת החשבונאות שונתה:

13.1.1 בפאסיב של המאזן, המוסד מציג את כל התחייבויות הענף (כולל חלק האוצר). באקטיב של המאזן, המוסד מציג את כל "נכסי הענף, כולל את התחייבויות האוצר כ"נכס" למוסד.

13.1.2 ברשימה א' של הדוחות הכספיים, המוסד מציג את התחייבויות רק כלפי הגמלאות הממומנט ע"י המוסד (ואת נכסי המוסד כנגדם). השנה, הנני מציג בדו"ח האקטואר את הניתוח בלוח 2 – "רק חלק מ"ל" רק לפי השיטה של הרשימות. (בלוח 0 כלולים נתוניו).

13.2 ניתן לראות מלוח 2 – "רק חלק מ"ל" שענף ביטוח סיעוד אשר נקלע לקשיים כספיים מיום היווסדו, לא מצליח להתרומם כסוחות עצמו. כדי לשפר את מצבו הכספי של הענף בוצעו בהסכמת מועצת המוסד ובאישור השר מספר פעמים העברות כספים אל הענף מענף ילדים. ההעברות האלו שיפרו את מאזנו הכספי של הענף, אבל השיפורים הנם זמניים בלבד. הגירעון השוטף עולה בהרבה על תקבולי הריבית ונדל בקצב מסחרר. (ראו בדו"ח לשנת 2007 ושנים קודמות). המדדים התורמיים בלוח 2 מזהירים על הבעיה הכרונית והאקוטית.

13.3 בדו"חות לשנת 2006 ו 2007 סקרתי את השינויים בחוק המ"ל אשר הטיבו יריסו בו את מצבו הכספי של ענף סיעוד, ואת השינויים אשר לא הטיבו ולא ייטיבו את מצבו הכספי של ענף סיעוד. (ראו סעיף 13 בדו"ח לשנת 2006 ולשנת 2007).

13.3.1 מתרשים 1. ניתן לראות שבמשך השנים ענף סיעוד קבל מעל 14.4 מיליארד ₪ נומינלי, וקרוב ל- 27.0 מיליארד ₪ במנחים ריאליים, כולל ריבית. בקופת הענף יש כ- 1.1 מיליארד ₪ כאשר התחייבויותיו מהווים כ- 10.3 מיליארד ₪. מרשימה א' של הדוחות הכספיים, הגרעון המצטבר של הענף הוא כ- 9.3 מיליארד ₪. לפי שיטת החשבונאות, המספר ברשימה א' כבר כולל את ההעברות האלו כהכנסות לענף. ז"א, הגרעון המצטבר כלי העברות הוא מעל 36 מיליארד ₪. (הכל רק שאלה של החשבונאות). בטילים פשוטות, כל נכסי הענף הקיימים, הנם מה שנשאר מן ההעברות מענף ילדים. (ומקור הכספים בענף ילדים גם ברור - השתתפות האוצר.)

13.4 כמו בשנה שעברה, גם השנה, יש קצת כסף בקופת הענף, אבל רק בגלל ההעברה של 2.5 מיליארד ₪ (פלוס ריבית) מענף ילדים. הגרעון האקטוארי שוב קרוב ל- 9 מיליארד ₪. הוועדה שדנה בנושא של שיעור הכיסוי הקופתי לא יכלה להתייחס לענף סיעוד. (הענף נוסד אחרי שהוועדה סיימה את פעילותה! לכן בכלל לא ברור שהטוח של 3-6 שנים "מתאים" לענף סיעוד ששתפתח וגדל.)

13.5 העלאת התשרפים השנה ע"י ספקי השירות הסייפה את תרומתה לגידול בתשלומים והצדיקה (בפעם נוספת) את התחשבות בשיעור עלית השכר בחישוב הקרן. (הזון לפי שיעור ריבית שהוא 2% פחות משיעור הריבית של הקרנות של הענפים האחרים.)

13.6 השנה, בין הסיבות לגידול בקרן הביטוח ניתן לזהות: הגידול הצפוי במספר המקבלים, עליה בתשריפי סיפול והקטנה בריבית להזון.

13.7 גם כאן, השמשת השירה, "שילמתי עבור הביטוח כל חיי ומגיע לי", אינה מועדקת. – כל אוכלוסיית מקבלי הקצבאות לא שילמה "כל החיים". (הענף התחיל לגבות דמי ביטוח רק בשנת 1980 ולשלם קצבאות בשנת 1986). אף אחד לא שילם מספיק! אפילו בשיטה החקייבית, הבעיות ברורות.

13.8 ניתן לשאול, למה לא הוסיף האוצר הקצבה מיוחדת לקופת הענף בהתחלת דרכו, (כפי שעשה בענף זו"ש)?

13.9 הבעיה הקיימת בענף זו"ש לגבי השלמים החדשים תופיע בענף סיעוד כפיטור של כ- 15 שנה! ואז, המיון של המצטרפים הסיעודיים ששילמו דמי ביטוח במשך תקופות קצרות בלבד יהיה על המוסד, ולא על האוצר! וגם לגבי המצטרפים הנ"ל, ניתן לשאול למה האוצר לא הקציב סכומים בשבילם, הרי הם כפירוש לא שילמו "כל החיים"?

13.10 קל מאוד לטעון בשם האוכלוסייה הסיעודית שהיא החלשה והנזקקת ביותר. קל מאוד לטעון בשם האוכלוסייה הסיעודית שזה אכזרי לא לטפל בה כראוי. קל מאוד להגדיל את ההטבות למקבלי הקצבה, (או ע"י הגדרתם כנזקקים לקצבה יותר גבוהה בגלל מצבם, ו/או ע"י ביטול מבחן הזכאות מגיל מסוים, ו/או קבלת קצבה בכסף במקום תשלום בעין ו/או ...) וע"י כך להחמיר את המצב הכספי של הענף. אבל בלתי הגיוני להתייחס לענף סיעוד בענף ביטוח (אפילו במקצת) בתנאים הקיימים היום. (ראו נספח 1 לדו"ח לשנת 2006 ונספח מס' II לדו"ח לשנת 2007.)

13.11 בדומה להשרכה שבסעיף 12.5 עבור ענף זו"ש, הנה אומדן להשפעה של שינוי בשיעור ריבית להזון, מ- 3% ל-1.43% לשנה. ההשפעה על הענף יחסית קטנה, וזאת בגלל המ"מ הקצר של ההתחייבויות. העליה בקרן הביטוח תהיה כ- 5.8% מהקרן כלי השינוי הזה.

שינוי בקרו הביטוח (לפי הגדרתה)	סיבת השינוי בקרו הביטוח לסוף שנת 2008
10.0	קרן ביטוח לפי ריבית היוון של 3% לשנה, במיליארדי ₪
5.8%	חישובים לפי שיעור ריבית היוון של 1.43% לשנה במקום 3% לשנה

13.12 הטצב דורש שינקטו הצעדים המיידיים והמתאימים לטיפול בבעיה. ברור שבסופו של דבר לא יהיה מנוס מהכנסת שינויים בתנאי החוק.

14. ענף ביטוח נכות (ראו לוח 3)

- 14.1 כבר תקופה ארוכה תשלומי הענף עולים על התקבולים. עודף התקבולים על התשלומים היה שלילי והווה 29% מהתשלומים. בלי ההעברה המיוחדת מענף ילדים, ההידרדרות במצבו הכספי של הענף נמשכת, והירידה הריאלית בנכסים הייתה כ-18.2%.
- 14.2 אינני חוזר על כל הכתוב לגבי הענף בדו"חות הקודמים, אלא רק מדגיש כמה נקודות:
- 14.2.1 מתרשים 1. ניתן לראות שבמשך השנים ענף נכות כללי קבל כ-21.5 מיליארד ₪ נטו, וקרוב ל-37.3 מיליארד ₪ בממוצע ריאליים, כולל ריבית. בקופת הענף יש כ-10.4 מיליארד ₪ כאשר התחייבויותו מהווים כ-70 מיליארד ₪. מרישמה א' של הדוחות הכספיים, הגרעון המצטבר של הענף הוא כ-60.6 מיליארד ₪, לפי שיטת החשבונאות, המספר ברישמה א' כבר כולל את ההעברות האלו בהכנסות לענף. ז"א, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא קרוב ל-98 מיליארד ₪. (הכל רק שאלה של חשבונאות.) במילים פשוטות, כל נכסי הענף הקיימים, הגם מה שנשאר מן ההעברות מענף ילדים. (ומקור הכספים בענף ילדים גם ברור - השתתפות האוצר.)
- 14.3 התשלומים עלו השנה ריאלית רק ב-1.5%. יש ירידה בקצב הגידול. (אבל ראו סעיף 12.8 לעיל.)
- 14.3.1 הגדלה ההדרגתית של גילי פרישה מאמצע שנת 2004 תאריך את תקופות הזמנות לגמלאות נכות וכתוצאה מכך יתארכו תקופות תשלומי קצבאות.
- 14.3.2 בנוסף, מספר הזמנות לקצבת נכות יגדל בעתיד בגלל המבוטחים שיהפכו להיות נכים בתקופה שבין גיל הפרישה הישן לבין גיל הפרישה החדש, וגם הם יגדילו את התוצאות ובעקבות כך את הגירעון.
- 14.3.3 אבל ההשפעה של העלאת גיל פרישה, שבשנים האחרונות תרמה לגידול כאחוז מסה"כ, יורדת, ובסוף התהליך תפסיק להשפיע.
- 14.4 גם כאן, השמעת השירה, "שילטתי עבור הביטוח כל חי ומגיע לי", אינה מוצדקת - ברור שהמבוטחים אשר מקבלים ויקבלו תוספת בקצבה לא שלטו עבור ההטבות הנ"ל. הדור הבא (של משלמי מסים לקופת האוצר ולא "מבוטחי" המוסד) ישלם. יש להגדיר את הענף יותר כמתקיים מ"תשלומי העברה" ופחות כ"ביטוח".
- 14.5 השינוי היחיד (בין שינויי החוק של התקופה האחרונה) שיפעל לטובתו של הענף (וגם זה בתנאי שתהיה צמיחה כלכלית) [ובמסביבה של המשבר הכלכלי הקיים, זאת תקווה מאוד לא בטוחה שתתממש] הוא ביטול הצמדת הגמלאות לשכר הממוצע במשק. את השפעת הצעד הזה על מאזן הענף מבטא הדו"ח של שנת 2003 אז בפעם הראשונה קרן הביטוח חושבה לפי 5% ריבית ולא לפי 3%, כפי שהיה בשנים שלפני 2003 (ראו ההסבר בסעיף 8). הדבר גרם לירידה ריאלית של 11.5% בקרן הביטוח, במקביל, כמעט באותו השיעור ירד הגרעון האקטוארי. השנה (כאשר הקרן חושבה שוב לפי 4.3%) עלתה קרן הביטוח ב-6.2% לעומת השנה הקודמת והגירעון האקטוארי עלה "רק" ב-4.9%. (וזאת בגלל ההעברה של 3.5 מיליארד ₪ [פלוס ריבית], וגם בגלל ביטול של ההעמסה עבור תוצאות מנהליות בהתחייבויות [שבוענף נכות כללית הייתה יחסית גדולה]. ראו נספח מס' 1.)
- 14.6 השיפור הביטוחי הקופתי (שכבר מסוף שנת 2002 ירד מחתה לרמת המינימום הדרושה) שווה ל-1.2 שנות כיסוי, (ושוב, רק בגלל ההעברה של 3.5 מיליארד ₪ [פלוס ריבית]), ברור שהוך שנים מעטות תתרוקן קופת הענף אם לא ינקטו הצעדים המתאימים לשיפור הטצב. וכאן מדובר בענף השני בגודלו (לפי התחייבויותיו) אחרי הענף זר"ש!
- 14.7 כפי שכבר הזכר, גם בענף זה, כמו בענף סיעוד, ישנן קצבאות הממוטטות ע"י האוצר. (חצין מהקצבות שהם חלק מדמי ביטוח.) ההתחשבות עם האוצר תמשיך להיות כפי שהייתה, לפי שיטת תזרימי המזומנים.
- 14.8 בדומה להערכה שבסעיף 12.5 עבור ענף זר"ש, הנה אומדן להשפעה של האפשרויות הבאות: במקרה שתהיה שוב הצמדה לשכר ויהיה גידול ריאלי של כ-1.6% בשכר, או לחילופין, אם תמשיך להיות הצמדה למדד, אבל נעטה היוונים לפי "ריבית שוק" של 3.43% במקום 5%, העליה בקרן הביטוח תהיה כ-13.4% מהקרן בלי השינוי הזה.

שינוי בקרו הביטוח (לפי הגדרתה)	סיבת השינוי בקרו הביטוח לסוף שנת 2008
66.7	קרן ביטוח לפי ריבית היוון של 5% לשנה, במיליארדי ₪
13.4%	חישובים לפי שיעור ריבית היוון של 3.43% לשנה במקום 5% לשנה

14.9 בסעיף 24.7.2 בדו"ח לשנת 2007, כתבתי על ההקטנה בהכנסות המוסד מהקצבות אוצר המדינה המקושרות לדמי ביטוח, והתגולה בהכנסות המוסד לפי סעיף 328 לחוק. (קייטן של כ-100 מיליון ₪, מכל דמי ביטוח, והעברתם, על סך סעיף 328, לענפים מיוחדים.) מהגידול החד בהכנסות מ"שונות" ברישמה ב' (וכמו כן ברישמה ג') של השנה, לכאורה, חלק גדול (אם לא סילו) של ההעברה נכנס לענף נכות כללית. 100 מיליון ₪ (או החלק החסר) מהוה אחוז לא זניח מן התחנים התזרימיים והמאזניים - ולכן משפיע על הניתוח של כל האינדיקטורים.

14.10 ברור שיש צורך בטיפול כללי לטווח ארוך!

15. ענף ביטוח נפגעי עבודה (ראו לוח 4)

15.1 בלי ההעברה המיוחדת מענף ילדים, ההידרדרות במצבו הכספי של הענף נמשכת, והירידה הריאלית בנכסים הייתה כ-15.1%.

15.2 אינני חוזר על כל הכתוב לגבי הענף בדו"חות הקודמים, אלא רק מדגיש כמה נקודות :

15.2.1 מתרשים 1. ניתן לראות שבמשך השנים ענף נפגעי עבודה קבל מעל 9.3 מיליארד ונז'טמינלי, וקרוב ל- 18.1 מיליארד ונז'טמינלי במזנזים ריאליים, כולל ריבית. בקופת הענף יש כ- 4.7 מיליארד ונז'טמינלי כאשר התחייבויותיו מהווים כ- 23 מיליארד ונז'טמינלי. מרשימה א' של הדוחות הכספיים, הגרעון המצטבר של הענף הוא כ- 18.8 מיליארד ונז'טמינלי. לפי שיטת החשבונאות, המספר ברשימה א' כבר כולל את ההעברות האלו כהכנסות לענף, ז"א, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא כ- 37 מיליארד ונז'טמינלי. (הכל רק שאלה של חשבונאות). במילים פשוטות, כל נכסי הענף הקיימים, הנם מה שנשאר מן ההעברות מענף ילדים, (ומקור הכספים בענף ילדים גם ברור - השתתפות האוצר). במילים פשוטות, הענף שמנהל מכמה אפיונים כביטוחי, כבר מזמן פשט רגל.

15.3 גם המדדים האחרים מצביעים על בעייתיות המצב:

15.3.1 התשלומים עולים על התקבולים ב - 31%.

15.3.2 הקפאת הקצבאות וביטול הצמדתן לשכר נתנו את אותותיהם החיוביות : התשלומים הריאליים נשארים יציבים כבר כמה שנים. אבל הדברים האלו הנם רק "אמת חלקית" והצנתם מטעה.

15.3.3 שיעור הביטוי הקופתי אשר ירד מתחת לרמת המינימום אשר נקבעה ע"י מועצת המוסד: 3 שנות הוצאה, עלה השנה ל-1.5 שנות כיסוי, רק בגלל ההעברה של 1.5 מיליארד ונז'טמינלי (פלוס ריבית) מענף ילדים. בלי ההעברה, השיעור היה רק כ- 1.0, ז"א, החישוב המתמטי הוא נכון, אבל רק "אמת חלקית".

15.3.4 בעקבות הקפאת הקצבאות וביטול (משנת 2006) הצמדת הגמלאות לשכר הממוצע במשק, בעבר חושבה קרן הביטוח לפי 5% ריבית שנתי (ראו לעיל, סעיף 8). השנה (כאשר הקרן חושבה שוב לפי 4.3%) עלתה קרן הביטוח ב -6.0% לשומת השנה הקודמת והגידעון האקטוארי עלה "רק" ב - 3.3%. (וזאת בגלל ההעברה של 1.5 מיליארד ונז'טמינלי [פלוס ריבית], וגם בגלל כיטול של ההעמסה עבור הוצאות מנהליות בהתחייבויות [שכענף נפגעי עבודה היתה יחסית גדולה]. ראו נספח מס' 1.)

15.4 בדומה להערכה שבסעיף 12.5 עבור ענף זר"ש, הנה אומדן להשפעה של האפשרויות הבאות : במקרה שתהיה שוב הצמדה לשכר ויהיה גידול ריאלי של כ- 1.6% בשכר, או לחילופין, אם תמשיך להיות הצמדה למדד, אבל נעשה הווננים לפי "ריבית שוק" של 3.43% במקום 5%, העליה בקרן הביטוח תהיה כ - 17.3% מהקרן בלי השינוי הזה.

סיבת השינוי בקרן הביטוח לסוף שנת 2008	שינוי בקרן הביטוח (לפי הגדרתה)
קרן ביטוח לפי ריבית היוון של 5% לשנה, במיליארדי ונז'	21.6
הישובים לפי שיעור ריבית היוון של 3.43% לשנה במקום 5% לשנה	17.3%

15.5 לסיכום - יש מה לעשות בענפי המל"ל ובפרט בענף נפגעי עבודה שמנהל מכמה אפיונים כביטוח עסקי. יש הרבה מה לעשות, גם בשטחו של המחוקק וגם לא בשטחו של המחוקק, (אלא במוסד).

16. ענף ביטוח אמהות (ראו לוח 5)

16.1 כבר יותר מ - 10 שנים תשלומי הענף עולים על התקבולים. השדף השלילי של התקבולים על התשלומים היה השנה בטובה של 40% מהתשלומים.

16.2 מתרשים 1. ניתן לראות שבמשך השנים ענף אמהות קבל קרוב ל- 13.5 מיליארד ונז'טמינלי ריאליים, כולל ריבית. בקופת הענף יש רק כ- 0.3 מיליארד ונז'טמינלי. מרשימה א' של הדוחות הכספיים, העודף המצטבר של הענף הוא כ - 0.1 מיליארד ונז'טמינלי. לפי שיטת החשבונאות, המספר ברשימה א' כבר כולל את ההעברות האלו כהכנסות לענף. ז"א, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא מעל 13 מיליארד ונז'טמינלי. (הכל רק שאלה של חשבונאות). במילים פשוטות, כל נכסי הענף הקיימים, הנם מה שנשאר מן ההעברות מענף ילדים. (ומקור הכספים בענף ילדים גם ברור - השתתפות האוצר).

16.3 שיעור הכיסוי הקופתי אשר ירד מתחת לרמת המינימום הנדרשת בסוף שנת 2003, (שנת הוצאה אחת), עומד היום על 0.1 שנות כיסוי רק בגלל ההעברה של 1.5 מיליארד ונז'טמינלי (פלוס ריבית) מענף ילדים. בשנים האחרונות, היו מקרים שבהם יתרת נכסי הענף היתה או שלילית או חיובית (בטובה מאוד נכון). בלי ההעברה של השנה, אין ספק לתשלומים בענף. החישוב המתמטי של 0.1 שנות כיסוי לסוף השנה הוא נכון, אבל רק "אמת חלקית".

16.4 עקב השינויים בחוק, השנה, (בדומה לשנת 2007) האוצר משתתף בכ- 160 מיליון ונז'טמינלי מענף הענף. (ראו סעיף 14.3.2.2 של דו"ח שנת 2006, לגבי רישום נכס בעתיד.)

16.5 בינתיים, ברור שלשתי הקרוב לא תהיה ברירה אלא להפעיל את ה"הפתרון הרגיל" של העברת נכסים מענף אחר (ענף הילדים). יש לזכור שהעברה כזאת דורשת את הסכמת המועצה (לפי סעיף 28 של החוק).

16.6 המצב דורש נקיטת הצעדים המידיים והמתאימים לטיפול בבעיה. ברור שכסופו של דבר לא יהיה מנוס מהכנסת שינויים בתנאי החוק.

17. ענף ביטוח ילדים (ראו לוח 6)

17.1 משנת התשעים בוצעו שינויים מרחיקי לכת בזכאויות וגם במקור המימון של הענף. ככל המהפכות מצבו הכספי של הענף עמד איתן. גם אחרי ביצוע העברות הכספיים בשנות התשעים והעשור האחרון מן הענף לענפי הביטוח הנמצאים במצוקה כספית, התאושש מצבו הכספי של הענף במהירות.

17.2 מתרשים 1. ניתן לראות שבמשך השנים ענף ילדים העביר קרוב ל- 119 מיליארד ונז'טמינלי ריאליים, כולל ריבית לענפים אחרים של המוסד. מרשימה א' של הדוחות הכספיים, העודף המצטבר של הענף הוא כ - 64 מיליארד ונז'טמינלי. לפי שיטת החשבונאות, המספר ברשימה

א' כבר כולל את ההעברות האלו כהוצאות לענף, ז"א, הוצף המצטבר בלי העברות הוא כ- 183 מיליארד ₪, יותר מכל נכסי המוסד. (הכל רק שאלה של חשבונאות).

- 17.3 למצבו המזהיר של הענף ישנן מספר סיבות, ובהן :
 - 17.3.1 אי- הצמדה של גמלאות הענף לשכר הממוצע במשק (נזכיר שמשנת 2006 בוטלה הצמדה לשכר גם בענפים אחרים).
 - 17.3.2 הגדרת הענף כענף שאין להציג כשבילו קרן הביטוח (ולכן הטווח לשיעור הכיסוי הקופתי המוגדר הוא רק 1-2),
 - 17.3.3 והסיבה העיקרית - השתתפותו של משרד האוצר.
- 17.4 כאמור לעיל, יש ההלטה מנהלה לבחון מחדש את מדיניות המוסד לגבי הישוב הקרנות. להחלטות שיתקבלו בנושא יכולה להיות השפעה לא קטנה על מצבו של הענף. בינתיים, מצב הענף חזק.
- 17.5 משרד האוצר העביר בעבר מידי שנה לקופת הענף כ- 160% מסכומי דמי ביטוח. בשנים האחרונות אחוז ההשתתפות השתנה לפי שיקולים שונים, וכפי שניתן לראות טבאיר 28 לדוחות הכספיים, ההשתתפות תשתנה גם בעתיד הקרוב לפי שיקולים שונים. משרד האוצר משתתף למעשה (דרך הדלת האחורית) במימון של הענפים הגירעוניים של המוסד כאשר מתבצעות העברות כספיות מנכסי הענף לענפים אחרים.
- 17.6 ניתן לראות שלמרות שכסה"כ, דמי ביטוח למוסד גדלו ב- 1.2% ריאלי, הייתה ירידה ריאלי של 2.4% בדמי ביטוח של ענף ילדים.
- 17.7 השלומי הענף משתנים לפי החלטות הממשלה, (השנה, קיטון ריאלי של 2.0%), ויש ערפול לגבי ההתפתחות העתידית.

18. ענף ביטוח אבטלה (ראו לוח 7)

- 18.1 יש אי - וודאות גדולה לגבי שערי האבטלה בעתיד.
- 18.2 מתרשים 1, ניתן לראות שבמשך השנים ענף אבטלה קבל כ- 35 מיליארד ₪ במונחים ריאליים, כולל ריבית, (כ- 10 מיליארד מענף מילואים והיתר מענף ילדים). גם יתרת נכסי הענף וגם הגרעון המצטבר של הענף (משימה א' של הדוחות הכספיים) הגם 0. לפי שיטת החשבונאות, המספר ברשימה א' כבר כולל את ההעברות מענפים אחרים כהנסות לענף, ז"א, הגרעון המצטבר בלי העברות הוא כ- 35 מיליארד ₪. (הכל רק שאלה של חשבונאות).
- 18.3 תשלומי דמי אבטלה עלו השנה ריאלי ב-0.4%. תקבולי דמי הביטוח מהווים רק 28% מהתשלומים. ההעברות הכספיות אל הענף אשר מתבצעות כל שנה ברציפות החל משנת 1999 שזרות רק לתקופות קצרות, גם לאחר ההעברות במשך שנת הדו"ח הקופה נשארה ריקה.
- 18.4 לפי סעיף 28ב של החוק, מימון גירעונות הענף יבוא מענף ילדים (בינתיים, ולא מן האוצר). הממשלות היא: צמצום המקורות לכיסוי גירעונות של הענפים האחרים הנמצאים במצוקה הכספית.
- 18.5 הוועדה שקבעה את הטווח (המינימום והמקסימום) לשיעור הכיסוי הקופתי לענפי הביטוח, כבוונה לא קבעה שיעור לענף בגלל האופי המיוחד שלו המחייב את צבירת הנכסים בתקופות של תעסוקה מלאה לכיסוי ההוצאות בתקופות של שפל כלכלי. ברור שבמקור, לפני השינוי של סעיף 28ב, כוונת הממשלה הייתה לטפל בענף מנקודת מבט מקרו-כלכלית הדורשת מקורות מימון אחרים של המדינה. הכל שמבטלים השקפות לטווח ארוך ובוחרים פתרונות לטווח הקצר.

19. ענף ביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד (פש"ר) (ראו לוח 8)

- 19.1 בשנים האחרונות העלויות והזריחות נראו כנסיעה על רכבת הרים. יש לזכור שישנו פיגור גדול בדיווחים על מקרי פשיטות רגל ובהגשת התביעות למוסד (קרוב לשלוש שנים!). לכן, בהתחשב בכך שההתחייבות כלפי המבוטחים צריכה לכלול גם את ההתחייבות למבוטח שפשט רגל אך עדיין לא דיווח על המקרה, נגיע למסקנה שהתחייבות הענף היא לפחות ל-3 שנים של תשלומים! יותר מזה: יש אי וודאות גדולה לגבי השנים האחרונות, (והעתידיות!), בהן מספר העסקים שפשטו/יפשטו רגל היה/יהיה יחסית גדול. יכול להיות שיהיו יותר תביעות ושהתביעות יהיו הרבה יותר גדולות והשכב לחוק את יתרות נכסי הענף, באותו סיון, (כפי שניתן לראות טבאיר 28 לדוחות הכספיים), שינוי בחוק יגדיל את התשלומים העתידיים (אפילו עבור פשיטות רגל ש"בעבר"). לכן אמדתי את סכום ההתחייבות בענף (הזכאים לגמלה) כמעט במיליארד ₪, במונחי לבדוק מה יקרה בעתיד ולשפר את ההערכה.
- 19.2 המדדים התורמיים בלתי יציבים, והשנה :
 - 19.2.1 התשלומים ירדו ריאלי ב - 6.5% ,
 - 19.2.2 זו כבר השנה השישית ברציפות שהתשלומים עילים על התקבולים! והאחוז הוצף השלילי של התקבולים על התשלומים מהווה מהתשלומים מהווה השנה 37% .
 - 19.2.3 דמי ביטוח מכסים רק כ 44% של התשלומים השוטפים.
- 19.3 מצד שני, חשוב להבין שכבר הופרשו כמיליארד ₪ עבור הזכאים לגמלה כנכסים מיועדים, ויתרת נכסי הענף הנשארת הנה מיועדת לעתיד. ז"א, הענף אינו בבעיה.
- 19.4 הוועדה שקבעה את הטווח (המינימום והמקסימום) לשיעור הכיסוי הקופתי לענפי הביטוח, בכלל לא התייחסה לענף פש"ר. לפי דעתי, הטווח לענף הוא לא צריך להיות של 1-2 אלא גבוה ורחב יותר. (גם לענף הזה, כמו לענף אבטלה, יש אופי מיוחד המחייב צבירת הנכסים בתקופות של תעסוקה מלאה לצורך הוצאות בתקופות של שפל כלכלי, ועוד פעם אני חוזר על כך, שלדעתי הגיע הזמן להקים וועדה חדשה שתדון בעניין). (ראו הסברים נוספים בסעיף 19 בדו"ח לשנת 2004).
- 19.5 ראו גספה מס' II לדו"ח לשנת 2007 לגבי הפרדה בין דמי ביטוח שנבנו ובין שיפוי האוצר, וחלוקת ריבית לפי ענפים.

20. חשבון מימון הענקות מטעמי צדק ענף ביטוח תאונות וענף ביטוח שרות מילואים

- 20.1 החשבון מימון הענקות מטעמי צדק הוא יחסית קטן מאוד.

- 20.1.1 יתרת נכסי הענף היניעה השנה לכ - 6 מיליון ₪.
- 20.2 בענף ביטוח תאונות, אפילו העברת חלק מיתרת נכסי הענף בסוף שנת 97 לא גרמה בעיות לענף, מכיוון שתשלומי קטנים יחסית להקבולים. צפוי המשך התהליך של התעצמותו הכלכלית של הענף.
- 20.2.1 ניתן לראות בלוח 0.2008 שיש תקבולים של כ- 230 מיליון ₪ ותשלומים של כעשרים מיליון ₪. נצברו בענף כ - 2.6 מיליארד ₪ ואין תחזית שהתהליך ישתנה בעתיד. ניתן להציג:
- 20.2.1.1 להעביר סכומים רציניים (כפי שנעשה בעבר) לענפים אחרים,
- 20.2.1.2 לצרף את הענף להיות תת-ענף/חלק מענף נכות כללית, (בדומה לתת-ענף של דמי פגיעה בענף של נכות נפגעי עבודה).
- 20.3 ענף שרות מילואים כבר הפסיק לפעול בענף של המוסד.
- 20.4 אין לחזות נפרדים עבור הענפים הללו בדו"ח. הנתונים כלולים בסה"כ של כל הענפים.

2.1 סיוכום – לענפי ביטוח של המוסד

- 21.1 טרם שמעתי את השירה ספו "העשירים" ששילמו דמי ביטוח לפי אחוזים משכרם היחסית הגבוה, "שילמתי יותר מדי עבור הביטוח כל חי ומגיע לי לקבל יותר". וגם השירה הזאת אינה מוצדקת – בהנחה שאכן קיים סבסוד צולב, שבו העשיר משלם יותר, ומי שפחות עשיר משלם פחות. הטרדף שהאחד משלם מכסה את הגרעון בתשלומיו של השני. וכלי ההגחה הזאת, הרי פני המוסד ישתנו בהרכבה - אפשר ללכת בדרך של קרנות הפנסיה הוותיקות או בדרך של ביטוח חובה לרכב...
- 21.2 גם בדוחות הקודמים וגם בדו"ח הנוכחי השתדלתי להדגיש שני הטיעונים: בביטוח הסוציאלי של מדינת ישראל חייבת להיות **שקיפות** בדיווחים **וערבות חברתית** בין כל תושבי המדינה (בלי להבדיל בין "מבוטחי" המוסד ולא "מבוטחים"). בתקופה האחרונה של כמה שנים, יש החלטות שהתקבלו על ידי המחוקק שעשויות לשפר את מצבו הכספי של המוסד, אבל גם יש החלטות מסוג אחר, להרעת מצבו הכספי של המוסד. נהכה ונראתה לדעתי, יש עוד שינויים להכניס.
- 21.3 תקוותי ואמנתי שכל באי עולם יכירו (כפי שהיה בעבר), ה' שח לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

22. הגדרת מונחים

22.1 גירעון אקטוארי *

מוגדר כ"קרן הביטוח" בניכוי "יתרת נכסי הענף", שני הגורמים לפי הגדרתם המצומצמת. במילים פשוטות, ניתן לחשוב על המדד כמייצג: סכום הכסף שיחסר בקופה אם נמשך לבצע תשלומים (לפי הנחות התחזית) רק לזכאים לקבל קצבאות בסוף שנת דו"ח (שיחזילו/מותו וכו' לפי הנחות התחזית) ונשתמש לצורך זה רק בנכסים הקיימים (שיקבלו עליהם תשואה לפי הנחות התחזית).

הבנה נוספת:

אם יש גירעון, המשמעות היא, שמבוטחים בעבר לא שילמו מספיק בשביל לממן את קצבאותיהם. אם יש עודף, המשמעות אינה בהכרח שהמבוטחים שילמו מספיק, כיוון שהגדרת ההתחייבות אינה כוללת התחייבות עבור כל המבוטחים והנכסים אכן כוללים דמי ביטוח של מבוטחים שטרם מקבלים קצבאות (ראו הסבר יותר מפורט בדו"ח לשנת 2000 לגבי קרנות ביטוח).

ברור שהמדד הוא מסוג המדדים ה"מאזניים" ומיועד לתת תשובה לשאלה "כמה אני שווה".

יש גם הגדרות אחרות למונח המשמט את משמעותו, (לא נתמק עכשיו בעניין, נשאר את זה לעתיד). למונח שהגדרתי לעיל הייתי קורא לא "גירעון אקטוארי" אלא "גירעון אקטוארי השבונאי".

22.2 דמי ביטוח

דמי ביטוח לפי החוק, כולל שיפוי האוצר לפי סעיף 32(ג) של החוק.

22.3 החוק

חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב) התשנ"ה – 1995.

22.4 התחייבות *

הנתון יוצג כ"התחייבות" בדוחות הכספיים. ז"א, התייחסותו של הטף המדווח אל הנושא היא כאל "התחייבות" (יש משמעות מוגדרת למילה במילון של ראיית חשבון) ולא רק כאל מונח אחר שאינו "התחייבות", ו"ההתחייבות" מזכרת בעת דיווח.

22.5 זכאים לגמלה

ההתחייבויות המתחייבות להוצאה בעד שנת הדו"ח או בעד השנים שקדמו לשנת הדו"ח וטרם שולמו למבוטחים (ואפילו לאלו שטרם הגישו תביעה למוסד). ההתחייבויות ה"גל" מהוות למעשה חוב למבוטחים שנוצר בתאריך הגשת הדו"ח.

22.6 יתרת נכסי הענף *

הנכסים שניתן להתייחס אליהם כמויעדים לתשלומים שתאריך ביצועם אחרי סוף שנת הדו"ח ושאינם נכללים בנכסים מיועדים אחרים.

22.7 שיעור כיסוי אקטוארי *

מוגדר כיהס בין "יתרת נכסי הענף" ל"קרן הביטוח". במילים פשוטות, ניתן לחשוב על המדד כמייצג: חלק של קרן הביטוח שיש עליו כיסוי נכסים. ז"א, לו הינו צריכים להמשיך ולשלם בעתיד (לפי הנחות התחזית) רק לזכאים לקבל קצבאות בסוף שנת דו"ח (שיחזילו/מותו וכו' לפי הנחות התחזית) ולהשתמש לצורך זה רק בנכסים הקיימים (שיקבלו עליהם תשואה לפי הנחות התחזית) בלי מקורות מימון אחרים, היה ניתן להקטין כל תשלום לפי אותו היחס, או לחילופין, לשלם את הסכום המלא לתקופת זמן מקוצרת (המדד מתייחס רק להתחייבות עבור תשלומים עתידיים ולא לוקח בחשבון את החובות עבור העבר).

22.8 סכסוד צילב

שיתוף בין הקבוצות השונות כשקבוצה אחת תורסת יותר מנקודה מבט מסוימת והקבוצה האחרת תורסת יותר מנקודה מבט אחרת. נקודות המבט יכולות להיות שונות והתרומות אינן בהכרח שוות.

22.9 קרנות ביטוח *

אומדני התחייבויות עבור תשלומים עתידיים מסוף שנת הדו"ח (נלץ עבור זכאים בגין גמלאות עד סוף שנת הדו"ח) של ענפי הביטוח בסוף שנת הכספים כלפי אלו מהמבוטחים או תלוייהם שלנביהם נוצרה עד יום המאזן עילה לזכאות, בין שכבר אושרה זכאותם ובין שעדיין לא אושרה, ואף אם טרם הוגשה בקשה לגמלה.

הקרנות אינן כוללות את התחייבויות המוסד הנוכחית מייחולי המבוטחים לגמלאות שב"תהליך הרכישה" בענפי ביטוח זקנה ושארירים (זו"ש להלן), נכות כללית, סיעוד ותפגעי עבודה.

מאידך אין המאזן כולל בצד האקטיב את ייחולי המוסד להכנסות מדמי ביטוח שהמבוטחים יהיו חייבים בעתיד בעד השנים שלאחר שנת הדו"ח.

בגלל מורכבות הנושא מומלץ לקרא את הסברים והבהרות מעמיקים יותר בנספח מס' I. לדו"ח לשנת 2000.

22.10 רשימות לפי ענפים

הנתונים המפורטים מידע לפי ענפי הביטוח ומצורפים למאזן ולדוחות הכספיים, בלתי מבוקרים, משנת 1999 עד שנת הדו"ח.

22.11 שיעור כיסוי קופתי *

היחס בין יתרת נכסי הענף בסוף השנה לסה"כ תשלומי הענף במשך השנה, בהתחשב בעליית מדד המחירים לצרכן במשך השנה. במילים אחרות: שיעור זה מבטא את היקף נכסי הענף בסוף כל שנה ביחידות הצאה של אותה שנה ובמחירים קבועים.

* ראו סעיף 4.2

המוסד לביטוח לאומי לשכת האקטואר

הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2008 נספחים

23. נספח מס' I. הערות לגבי השינויים המוזכרים לעיל – ועוד

- 23.1 מנהלת המוסד המשיכה את המדיניות החשבונאית (שהתחילה כבר בשנת 2007) להכניס השפעת אירועים אחרי תאריך המאזן בתוך הישוב ההתחייבויות לתאריך המאזן. (ראו נספח מס' I. בדו"ח לשנת 2007.)
- 23.1.1 דוגמאות למקרים בדו"ח השנה: העלות קצבאות בענף זו"ש (סעיף 12 לעיל) והתסכם לגבי זפע"ג של 17.04.2008 (סעיף 24 להלן).
- 23.1.2 בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל לא הכניסו את התסכם (שלא היה בחוק בתאריך הפרסום), לא בשנת 2007 ולא בשנת 2008.
- 23.1.3 בדוחות הכספיים של המוסד התחייבויות זפע"ג כללה וכוללת את התסכם, גם בשנת 2007 וגם בשנת 2008.
- 23.2 מנהלת המוסד ביטלה את העמסת הוצאות המנהליות בהתחייבויות (קרנות הביטוח, זכאים לגמלה וזפע"ג). (ראו סעיפים 19 – 24.12.)
- 23.2.1 בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל יש העמסת הוצאות המנהליות בהתחייבויות זפע"ג.
- 23.2.2 בדוחות הכספיים של המוסד אין העמסת הוצאות המנהליות בהתחייבויות זפע"ג (והתחייבויות אחרות).
- 23.2.3 הנני מביא טבלה להמחיש את השפעת הכללת העמסת הוצאות המנהליות בחישובי ההתחייבויות (יש הערכה עבור הוצאות המנהליות "הרגילות" וגם הערכה עבור הוצאות המנהליות הכלולות ב"גמלאות ותשלומים אחרים" בדוחות הכספיים. [ראו נספח II. בדו"ח לשנת 2007.]

התחייבות (קרן ביטוח או זפע"ג)	התחייבות במאזן (במיליארדי ש"ח)	היספה עבור הוצאות ה"רגילות" ⁶	היספה עבור הוצאות ב"גמלאות ותשלומים אחרים"
זו"ש	156.7	0.60%	0.63%
נכות כללית	70.6	2.78%	3.69%
נפגעי עבודה	23.1	5.10%	7.43%
סייעד (ברוטו)	13.0	1.25%	4.04%
זפע"ג ⁷	3.1	1.00%	1.00%

ז"א, המשך מדיניות של העמסה היה מגדיל את ההתחייבויות בכ- 4.3 מיליארד ש"ח (או כ- 5.9 מיליארד ש"ח). (עם ההשלכות המלוות על הגרעון.) הוצאות האלו יהיו בעתיד (עם התגבלה של אי-ודאות לגבי כל הערכה לעתיד), והכללתם (או אי-הכללתם בהתחייבויות) הוא תוצאה של הגדרת הכללים החשבונאיים המקובלים.

- 23.3 מנהלת המוסד ביטלה את הקשר שהיה בין ריביות היוון עבור זפע"ג וקרנות הביטוח. (ראו סעיף 24.7.1.1.)
- 23.3.1 לכאורה יש גישות שונות לאיטדן של ריביות להיוון של קרנות הביטוח זפע"ג. כניחן לראות מלעיל, הריבית משפיע באופן מהותי על תוצאות החישובים.
- 23.4 מנהלת המוסד ביטלה את הקשר שהיה בין שיעור ריביות להיוון זפע"ג לבין הריבית על השקעות המוסד בשנת הדו"ח (יקבעה את ריביות ההיוון, כהנחת יסוד, שווה לשיעור ריביות להיוון זפע"ג של ממשלת ישראל. [ריביות ההיוון של ממשלת ישראל היתה התוצאה של הפעלת השיטה החשבונאית של "שווי הוגן"]).
- 23.4.1 כניחן לראות מלעיל, הריבית משפיע באופן מהותי על תוצאות החישובים.
- 23.5 מנהלת המוסד ביטלה את הקשר שהיה בין שיעור ריביות להיוון של קרנות הביטוח, לבין הריבית על השקעות המוסד בשנת הדו"ח (יקבעה את ריביות ההיוון, כהנחת יסוד לחישובים, [לא לפי הריבית על השקעות של השנה, ולא לפי השיטה החשבונאית של "שווי הוגן"]).
- 23.5.1 כניחן לראות מלעיל, הריבית משפיע באופן מהותי על תוצאות החישובים.
- 23.6 גם השנה, כמו בשנה שעברה, הדוחות הכספיים אינם מתייחסים למשכר הכלכלי (לא העולמי ולא המקומי). מהניתוח של הדוחות של 2007 ושל 2008, לא אפשרי לנבא את חומרת המשכר. השנה, היו שינויים במדיניות המוסד לגבי הכללים החשבונאיים לפיהם המוסד מכין את ההתחייבויות (ובפרט הריבית לחישוב ההתחייבויות). להערכתי, יהיו שינויים מהותיים במאזן המוסד בשנים הבאות.

⁶ השתמשתי בתוספות העמסה מדו"ח לשנת 2007.

⁷ בעבר, כשהיתה העמסה בקרנות הביטוח, הורדתי את העמסה עבור הוצאות המנהליות בזפע"ג. כשאין העמסה הגדולה בקרנות, יש להוסיף העמסה בזפע"ג.

המוסד לביטוח לאומי לשכת האקטואר

הדו"ח השנתי של האקטואר לשנת 2008

24. זכויות פנסיה של עובדי וגמלאי המוסד (זפע"ג להלן)

- 24.1 בעבר (עד וכולל שנת 1999), אגף החשב הכללי של משרד האוצר (האוצר להלן) עשה את החישובים ("פרו בונו ובלו שום אחריות") עבור המוסד. מדיניות המוסד הייתה לכלול את המספר שמופיע ע"י האוצר (כלי בדיקות ושיטתיים) בביאורים לטאון המוסד. משנת 1998 ההתחייבות עבור זפע"ג מופיעה בתוך המאזן.
- 24.2 עקרונית, אופן החישוב של זפע"ג ליום 31.12.2008 (השיטה האקטוארית, projected unit credit), היה עקבי לאופן החישוב של זפע"ג בעבר. המשכתי להשתמש במערכת החדשה של האוצר שמשמשים בה כבר כמה שנים. למיטב ידיעתי ולהערכתי, המערכת נבדקה ע"י אקטוארים עבור החשב הכללי וניתן להסתמך עליה, (למרות שכבר ידוע שיהיו בה שיפורים עתידיים). עכשיו, ההתחייבות מחושבת לא כסיום ההיוונים המחושבים "זה אחר זה" (SERIATIM) עבור כל מבוטא, אלא בשיטה דומה לזו שקיימת ככמה קרנות הביטוח, המבוססת על הנתונים המקובצים, דרך שימוש בטבלאות קומוטציה ובנוסחאות האקטואריות המתאימות. כמו כן, המערכת החדשה נותנת "תזרים" של תשלומים עתידיים (לפי הפרמטרים המבוקשים). בהתאם לשיטת החשב הכללי עבור כל עובדי המדינה, השתמשתי בפרמטרים הנמצאים במערכת ומתאימים לעובדי המדינה, כפי שמתואר בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל ל- 2008. (הבסיס מתואר להלן).
- 24.3 ההתחייבויות מחושבות בשיטת התחייבויות שנצברו (ACCRUED LIABILITIES) עד למועד הדו"ח הכספי ובהתאם לנתוח ולנתונים המובאים להלן.
כדאי להדגיש שמדיניות החשבונאית של המוסד לגבי ההתחייבות לזפע"ג היא כשל גוף עסקי רגיל - ההתחייבות כוללת התחייבות גם עבור פעילים ולא רק עבור מקבלי גמלאות (מדיניות המוסד לגבי חישוב קרנות הביטוח היא להתחשב רק במקבלי קצבאות, כמתואר לעיל).
- 24.4 נעשו בדיקות של הנתונים שקבלתי מן האוצר על ידי השוואתם לבסיס הנתונים הנמצאים במחלקות שכן וכוח אדם. (הבדיקה נעשתה על ידי עובדי אותם המחלקות). קבלתי את אישורה של מחלקת שכר על כך שקבצי האוצר הנם תקינים לשימוש עם השינויים המפורטים על ידם. בהתחשב בכך שחלק התחייבויות זפע"ג מסה"כ התחייבויות המוסד הוא יחסית זעיר אפשר להשלים עם אי-דיוקים מסוימים, אך לדעתי, יש לעשות בדיקות יותר מורחבות לגבי הקבצים.
- 24.5 ההתחייבויות חושבו עבור אובלוסיות המוסד הב"ל:
- 24.5.1 עובדים פעילים: "קבועים" בפנסיה תקציבית (כל ההתחייבויות המפורטות להלן); ו"ארעיים" - אלו ש"אינם בפנסיה תקציבית" (רק החלק הממומן באופן "תקציבי" - [חלק הפיצויים שאינו בקרנות פנסיה ולא בחברות ביטוח וכו']);
- 24.5.2 עובדים שפרשו, עקב הגיעם לגיל פרישה או עקב נכות ("גמלאים");
- 24.5.3 שאירוי של עובד/גמלאי.
- 24.6 זכויות מיוחדות (בנוסף לרגילות בפרישה) הכלולות בחישובים ושאינן כוללות בחישובים:
- 24.6.1 פדיונות ימי מחלה כלולים;
- 24.6.2 2.33% פיצויים עבור ארעיים כלולים,
- 24.6.3 ימי חופשה; החישוב נעשה ע"י "מחלקת השכר" של המוסד ולא ע"י לשכת האקטואר, ולכן לא כלולים בחישובים להלן.
- 24.7 בסיסים טכניים ואקטואריים:
- 24.7.1 שיעור הריבית על השקעות המוסד ושיעור הגידול הריאלי בשכר עובד ובפנסיה גמלאי.
משרכת החישובים של זפע"ג שונה מזו של קרנות הביטוח. בעוד שבחישוב הקרנות השתמשתי בשיעור היוון "נמו" (הכולל את הריבית להיוון הרגילה ואת הגידול הצפוי בתשלומים בידה, כמתואר לעיל בסעיף 8), במערכת של חישוב זפע"ג הנורמים הנם נפרדים לחלוטין.
- 24.7.1.1 בעבר, בכדי להסביר את מדיניות המוסד, היה נטען: שאין השקעה מיוחדת המיועדת לכסות את התחייבויות זפע"ג ולא התחייבויות קרנות הביטוח. יש רק סל של כל השקעות המוסד. ולכן, שיעור הריבית שהמוסד קיבל על השקעתו היה מתאים להיוון כל סוגי ההתחייבויות. השנה, מנהלת המוסד קבעה שיעורי ריבית שונים, בהנחות יסוד, עבור שני סוגי ההתחייבויות וקבע ריבית של 3.43% לחישובים של זפע"ג (שהיא הריבית בחישובי התחייבויות זפע"ג של ממשלת ישראל).
- 24.7.1.2 שיעור גידול ריאלי בשכר עובד / פנסיה גמלאי: מבוסס על הנתונים שנבדקו באוצר לגבי שיעור גידול ריאלי בשכר עובד, השתמשתי בגורמים של האוצר (המתאימים לכל עובדי מדינה) - גידול ריאלי בשכר העובד לפי מי"ג/גיל (בעבר, של 3% לשנה). בשביל הגידול הריאלי בפנסיה גמלאי (שבעבר הקרוב, היה 1.45% לשנה), השתמשתי 0% לשנה (כמו שבשנה האחרונה). (ראו להלן).
- 24.7.2 לוחות גריעה. (לוחות תמותה לפעילים/פנסיונרים, לוחות לנכים, שיעורי נישואין) לטרת חישובי התחייבויות, השתמשתי בלוחות גריעה לפי מספרי האוצר המופיעים בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל ליום 31.12.2008, (לוח תמותה דינאמי על פי חחר שוק הון 2000/1 "הוראת דוח אקטוארי של קרנות הפנסיה" עם גורם שיעור תמותה של 1.55%.)

24.7.3 עזיבות לפני פרישה : מחוסר המידע המיועד לעובדי המוסד, השתמשתי בהערות האוצר לגבי כלל עובדי המדינה, ששם פיתחו טבלה חדשה לפי מין/גיל.

24.8 כמו בשנה שעברה, חישוב התחייבות ופע"ג לתאריך המאזן כולל השפעת ההסכם שנחתם ביום 17.04.2008 (ואושר בחוק ב- 23.07.2009). השינויים העיקריים של ההסכם הם :

24.8.1 תשלומים מסוימים לגמלאים קיימים, (פיצוי בשל השחיקה בקצבאות בגין תקופה מיום 1.1.2000)

24.8.2 והצמדת הגמלאות אחרי פרישה לטווח המזורים, במקום ל"משכורתו של עובד פעיל" בדרגתו של הפנסיונר בעת פרישתו. בעבר, הפרמטר הזה היה בגובה של גידול שנתי של 1.45% לשנה.

24.9 לא היו שינויים מהותיים אחרים.

24.10 ההתחייבות הברוטו ליום 31.12.2008 במיליוני ₪.

מס'כ התחייבות	פעילים	פנסיונרים
3,056	1,874	1,182
גידול בהתחייבות בגלל שינוי ריבית היוון מ-5% ל-3.43%	37.4%	16.7%
הקטנה בהתחייבות בגלל הצמדה למדד ב"הסכם"	16.4%	15.1%
גידול בהתחייבות בגלל פיצוי עתידי ב"הסכם" (חלק מהפיצוי כבר כלול)		4.5%

24.11 התחייבות ופע"ג הטו

24.11.1 לפי המדיניות החשבונאית של המוסד, משנת 1998 מציג המוסד בדוחות הכספיים שלו את התחייבות הנטו עבור ופע"ג במאזן המוסד (ולא רק בביאור, כבעבר). ההתחייבות הברוטו תוצג ב"פסיב" וחלק האוצר (המחושב על פי השיעור הממוצע של השתתפותו בהוצאות המנהלית) ולכן ישנה לפי השיטה של פיצול הוצאות מנהליות שבשימוש במוסד] יוצג ב"אקטיב".

24.11.2 בשביל חלוקת ההתחייבות המצטברת בין משרד האוצר לבין המוסד, היה נכון לחייב את האוצר כל שנה לא רק בחובות לפי שיטה של "התחשבות של תשלומים מוטמנים" (רק בהוצאות שוטפות של פנסיה) אלא גם בשינוי בהתחייבויות עבור זכויות עתידיות הנצברות, המדיניות של היום היא לא כזאת.

24.12 **הוצאות מנהליות** – לפי גמיות המנהל, הורדתי את ההוצאות המנהליות עבור ופע"ג (שהיו בחישובי משרד האוצר).

24.13 אין זכאים לגמלה ואין מקרים של זכאים שטרם דווחו.

24.14 השרות כלליות :

24.14.1 בשנים האחרונות היו שינויים מהותיים בענף הפנסיה של מדינת ישראל: ובנו, הפסקת כניסת עמיתים חדשים לקרנות הוותיקות, הלאמת הקרנות הוותיקות ולקחת האחריות על הגירעונות ע"י המדינה (קרי משלמי המיסים), העברת המערכת משיטה של קרן מוגדרת זכויות (DEFINED BENEFIT) למערכת הפועלת עקרונית לפי השיטה של קרן מוגדרת הפקחות/"קרן מוגדרת תשואה" (DEFINED CONTRIBUTIONS).

24.14.2 שיקול לא מבוטל בהעברה היה חוסר מיטון להטבות/לוסיות. (ולא נדבר על ההטבות המיוחדות/החריגות), חשוב לזכור ששיטת הפנסיה התקציבית, ופע"ג, היא מסוג של הגדרת זכויות, והזכויות הן מופלגות יותר משל הקרנות הוותיקות. בלי להיכנס לפרטים המורכבים, יש לציין שהיתה הצמדה של פנסיות גמלאי (שפרש בדרגה מסוימת לאחר שקיבל, כפי שהיה מקובל, דרגות פרישה), לשכר של פעיל בדרגה של הגמלאי. ז"א, היתה הצמדה לשכר (אומנם, לא לשכר הממוצע במשק), ולא "רק" למדד.

24.14.3 גם חברות בפנסיה התקציבית של המוסד מגור. וניתן לשאול האם תהיה הלאמה של ההתחייבויות (קרי גירעונות – הרי אפילו אם יש נכסים [במוסד], יש גרעון), כבר שאלתי בעבר האם "יש צבע לכספי המוסד"? האם יש נכס מיועד להתחייבות ופע"ג? (ראוי בנספח מס' IV, לדו"ח לשנת 2000). בדוחות הכספיים של ממשלת ישראל יש הסבר לשימוש בריבית היוון של 3.43% (דהיינו לפי השיטה של "שווי הוגן"), מנהלת המוסד קבעה כהנחת יסוד שימוש של הצורך שהיה מתאים למטלה.

24.14.4 לאחרונה מעודדים עובדי המדינה ובנום עובדי המוסד, לפרוש לפנסיה מוקדמת על ידי תוספות של הטבות נוספות בפרישה. ברור שיש עלות לתוספות הללו, והיא לא תוכננה מראש. לכן לא הייתי מתפלל אם המספרים של התחייבויות ופע"ג של השנים הבאות ישתנו.

24.14.5 הדור הבא של משלמי מיסים (כולל "דמי ביטוח" של המוסד) ישלם את העלות.

24.15 כדאי להזכיר שתי השרות מדוחות הכספיים של ממשלת ישראל ליום 31.12.2006 שמתאימות גם למוסד :

24.15.1 הצורך בתנחות:

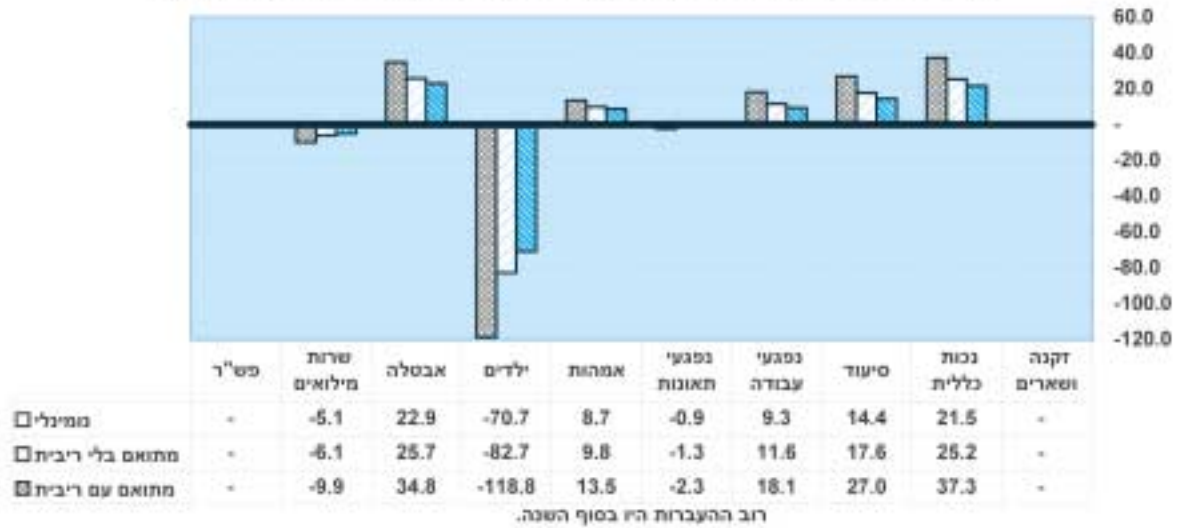
ההתחייבויות המדויקות של המוסד לקצבה ייוודעו רק במועד פטירת העובד והגמלאי המבוטחים האחרונים. עד אז, ניתן רק להעריך את ההתחייבויות באמצעות הנחות יסוד לגבי אירועים עתידיים שאינם וודאיים והמשפיעים על רמת הקצבאות שישלמו, מועד תחילת התשלום של כל קצבה עתידית ואורך תקופת התשלום של כל קצבה. מן הראוי לבחון ולעדכן את הנחות היסוד מזמן לזמן על בסיס נתונים עדכניים.

24.15.2 סבירות ההערכה:

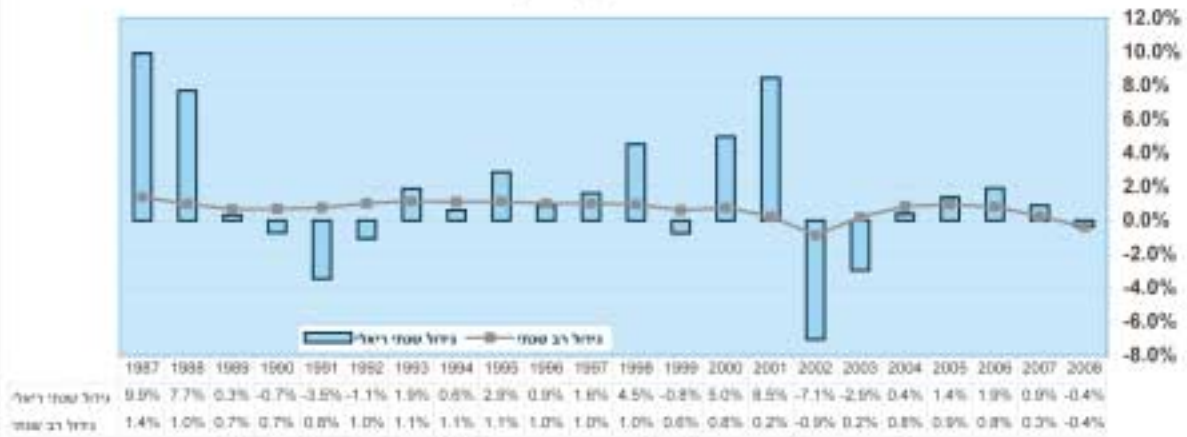
היקף התחייבויות המוסד לקצבה ולזכויות אחרות בעד כלל עובדי וגמלאי, כפי שמוצג, משקף הערכה סבירה של ההתחייבויות, בהתחשב, בין השאר, במגבלות הנוגעות לטיב הנתונים הוסיגים בעת עריכת החישוב, ולמגבלות בקשר עם בחינה של חלק מהנחות שבבסיס החישוב.

יצחק משה בן יוסף
 גורג' לונדון
 אקטואר המוסד לביטוח לאומי

תרשים 1. סה"כ העברות בין הענפים, משנת 1992 עד שנת הדו"ח, במיליארדי ש"ח.

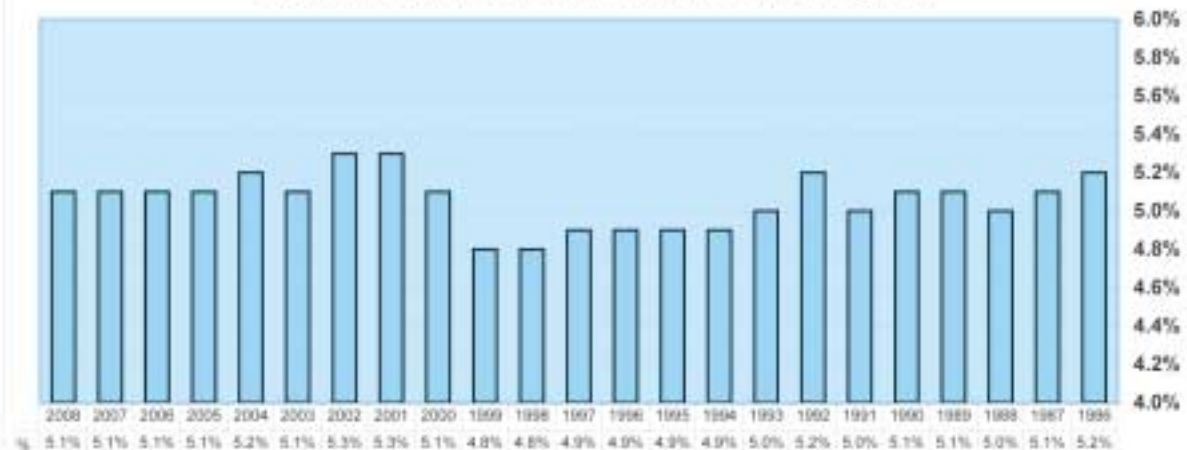

תרשים 2. גידול ריאלי בקצבת זקנה עד לשנת 2008

משמעות גידול רב שנתי: לדוגמא, גידול ריאלי שנתי במשך שנת 1995 עד לשנת 2008 = 1.1%

תרשים 3. שינוי הריבית האפקטיבי המטופע שמל"ל מקבל על השקעותיו

תיאור: ריק חלק שליטה, נרות כליאת : לסי דוחות כספיים

המספרים במיליון ש"ח

לוח סי' 0

התחזית ענף הפינויים : סה"כ הענפים

שנת כספיים	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008

נתונים לפי חוק

נתונים לפי חוק

185,520,000	185,520,000	185,520,000	185,520,000	185,520,000	185,520,000	185,520,000	185,520,000	185,520,000	185,520,000
122,691,000	122,691,000	122,691,000	122,691,000	122,691,000	122,691,000	122,691,000	122,691,000	122,691,000	122,691,000
62,829,000	62,829,000	62,829,000	62,829,000	62,829,000	62,829,000	62,829,000	62,829,000	62,829,000	62,829,000
59,862,000	59,862,000	59,862,000	59,862,000	59,862,000	59,862,000	59,862,000	59,862,000	59,862,000	59,862,000

נתונים במיליון ש"ח

39,927,000	39,927,000	39,927,000	39,927,000	39,927,000	39,927,000	39,927,000	39,927,000	39,927,000	39,927,000
21%	21%	21%	21%	21%	21%	21%	21%	21%	21%
12,125,000	12,125,000	12,125,000	12,125,000	12,125,000	12,125,000	12,125,000	12,125,000	12,125,000	12,125,000
16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%	16%
6,162,000	6,162,000	6,162,000	6,162,000	6,162,000	6,162,000	6,162,000	6,162,000	6,162,000	6,162,000
15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%	15%

נתונים לפי חוק הפינויים

נתונים לפי חוק הפינויים

1,850,000	1,850,000	1,850,000	1,850,000	1,850,000	1,850,000	1,850,000	1,850,000	1,850,000	1,850,000
40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%
900,000	900,000	900,000	900,000	900,000	900,000	900,000	900,000	900,000	900,000
20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%
400,000	400,000	400,000	400,000	400,000	400,000	400,000	400,000	400,000	400,000
10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%

נתונים לפי חוק הפינויים

נתונים לפי חוק הפינויים

1,300,000	1,300,000	1,300,000	1,300,000	1,300,000	1,300,000	1,300,000	1,300,000	1,300,000	1,300,000
30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%	30%
700,000	700,000	700,000	700,000	700,000	700,000	700,000	700,000	700,000	700,000
20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%
300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000
10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%	10%

לוחות-עמוד 1

ד"ח האקטואר

הסכומים המצוינים בטבלה זו

ללא מע"מ

התחייבויות עקב התרתו : זכיה והתאמה

שנת סיום	2005	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
41,682,200	41,700,200	43,200,200	46,820,200	49,820,200	50,120,200	58,800,200	65,000,200	71,400,200	71,620,200
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

שנת סיום	2005	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
11,000,000	12,500,000	13,500,000	14,500,000	15,500,000	16,500,000	17,500,000	18,500,000	19,500,000	20,500,000
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

שנת סיום	2005	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
26,500,000	26,500,000	26,500,000	26,500,000	26,500,000	26,500,000	26,500,000	26,500,000	26,500,000	26,500,000
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

שנת סיום	2005	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000	1,000,000
100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

תחילת-סיום

סוף-תחילת

שנת דיווח	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999		
מדידת רווח	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת הוצאות	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת רווח נקי	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת רווח נקי	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%

שנת דיווח	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999		
מדידת רווח	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת הוצאות	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת רווח נקי	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת רווח נקי	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%

שנת דיווח	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999		
מדידת רווח	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת הוצאות	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת רווח נקי	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת רווח נקי	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%

שנת דיווח	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999		
מדידת רווח	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת הוצאות	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת רווח נקי	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%
מדידת רווח נקי	10%	0%	4%	10%	40%	01%	01%	80%	94%	122%	108%	140%

לפי דוחות מספיקי

הסכומים באילוף של ארבעה

3

דוח של **מאות פלילים**

שנת מספר	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018

מספר אילוף

מספר אילוף	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
מספר אילוף	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

מספר אילוף

מספר אילוף	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
מספר אילוף	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

מספר אילוף

מספר אילוף	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
מספר אילוף	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

מספר אילוף

מספר אילוף	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
מספר אילוף	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

לוח-עמוד 5

ד"ר האקונומ

התכנונים באילני שם טיפוסיים

ל"ד ספי" 5

התכנון: ענת הרטנר : אסתר

שנת תכנון	2009	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999

מספר תכנון	תכנון						תכנון				
	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	
2000	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2001	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	

מספר תכנון	תכנון						תכנון				
	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	
2002	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2003	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2004	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2005	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2006	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2007	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2008	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	

מספר תכנון	תכנון						תכנון				
	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	
2009	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2010	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2011	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2012	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2013	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2014	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2015	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2016	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2017	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2018	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2019	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2020	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	

מספר תכנון	תכנון						תכנון				
	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	מספר תכנון	שטח	
2021	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2022	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2023	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2024	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2025	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2026	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2027	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2028	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2029	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	
2030	305	118,900	110	110,000	110	110,000	110	110,000	110	110,000	

לוחות-עמוד 7

ד"ר האקוואר

הסכומים באילני עץ אופטימי

6 קלמן פת' |

התפתחות ענפי הריבועים : קלנים

שנה בסדר	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008

פריטים

פריטים

פריטים

פריטים

פריטים

61.256.118	57.111.087	58.296.810	11.257.210	12.252.210	2.110.567	197.1.368	2.110.108	4.611.171	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
61.235.249	57.714.900	55.296.810	14.227.530	13.752.829	24.207.587	24.187.587	17.741.204	22.162.404	4.635.171	4.635.171
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים

פריטים

27021.117	49.467.900	48.127.171	4.007.716	1.717.126	4.008.963	6.077.130	4.589.201	4.668.272	6.066.272	6.066.272
1161.2018	17.917.177	17.967.177	1.1001.972	6.881.776	6.821.971	7.27.976	972.971	17.127.776	17.127.776	17.127.776
29479	28279	28479	17799	22479	14799	11079	7999	6879	6179	6179
7.967.127	8.117.117	8.187.706	4.881.976	4.228.971	4.187.566	2.117.176	6.277.176	1.967.171	1.667.171	1.667.171
11179	11279	11379	12799	11379	9479	7799	6179	6679	6179	6179
1.462.176	197.762.777	97.71.006	977.971	4.147.976	6.007.276	6.082.511	6.007.176	4.670.276	4.620.176	4.620.176
22879	21779	20079	19679	17979	14799	12279	11079	9679	8779	8779
2707.001	277.2009	217.0710	1.877.277	10.277	1.017.976	77.777	880.777	97.777	96.777	96.777

0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים

אילני עץ אופטימיים וקלנים

127	117	117	97	67	47	27	17	17	07
97.979	94.177	77.979	101.879	101.879	1001.879	178.47	1001.879	140.179	178.779
907.179	797.800	779.779	801.891	477.779	817.971	877.779	176.779	779.987	841.779
24479	23379	21879	21979	18879	14979	13579	10479	9879	9879

0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים

אילני עץ אופטימיים וקלנים

80.879	79.779	77.779	78.779	87.779	47.779	67.779	47.687	87.779	127.479
77.879	1.077	77.879	71.687	62.779	88.879	78.879	77.879	68.779	67.779
77.079	9.779	91.779	87.679	71.179	110.179	107.779	77.879	1.077	41.779
27.277	27.779	27.679	7.879	1.779	9.879	7.879	9.179	9.179	4.779

0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים
0 פריטים אופטימיים

הסכומים האיליי טרופינלי

7

לוח סי' אגמטרה

שנת כספים	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009

פנסיה - חשבון

א. תועלת אבד הפסד	0	0	0	0	587	0	0	18,000	70,748	0
ב. תועלת-התועלתיות של תועלת אגמטרה בסיסי	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ג. מדידת התועלתיות והפסד בכושר התועלת נכבד הפסד	0	0	0	0	-3,611	0	0	-110,406	-170,356	-130,344
ד. פיסה אקטואריו-היתר נכבד הפסד בסיסי לקוח הפסד	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

מטבח: מדידת הפסד:

	1,889,000	705,200	1,071,184	1,274,271	1,141,133	1,287,967	1,574,078	1,850,905	1,904,286	2,000,995
א. מדידת התועלתיות (כולל פנסיה)	-400,000	1,140,277	1,140,277	1,140,277	1,140,277	1,140,277	1,140,277	1,140,277	1,140,277	1,140,277
ב. מדידת התועלתיות של התועלתיות בסיסי	-225%	25%	29%	40%	41%	46%	50%	54%	58%	62%
ג. מדידת התועלתיות של התועלתיות בסיסי	75%	48%	41%	31%	21%	14%	8%	4%	3%	2%
ד. מדידת הפסד	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ה. מדידת הפסד	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ו. מדידת הפסד	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ז. מדידת הפסד	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ח. מדידת הפסד	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ט. מדידת הפסד	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
י. מדידת הפסד	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
יא. מדידת הפסד	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
יב. מדידת הפסד	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

מטבח: לוח הפסד: מדידת הפסד:

א. מדידת הפסד	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.3
ב. מדידת הפסד	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

א. מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד:

ב. מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד:

ג. מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד:

ד. מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד:

ה. מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד:

ו. מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד:

ז. מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד:

ח. מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד: מדידת הפסד:

לוח-עמוד 9

ד"ר האקטואר

התקופה שבין 2008 ל-2012

מחזורי המכירה

מחזורי המכירה

שנה	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
מחזורי המכירה	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320
מחזורי המכירה	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320

שנה	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
מחזורי המכירה	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320
מחזורי המכירה	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320

שנה	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
מחזורי המכירה	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320
מחזורי המכירה	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320

שנה	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
מחזורי המכירה	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320
מחזורי המכירה	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320	21,320

לוחות-עמוד 10

ד"ר האקונומט